

3/0335

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

9. చెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ ఆగస్టు నెల 16-వ తేది బుధవారము No 116
నంపుటము ౯ నంబిక ౧౧౬

సుప్రసిద్ధమైన నంజన్ గూడు దంతచూరము.
దంతములను శుభ్రపరచుటయందును, తెలుపుచేయుటయందును, పట్టుకొనుట కలుగజేయుటయందును అమోఘమైనది.

మొదటిరకం నవరం బంగారుచే
తయారు కాబడిన
నగలుగలగల వజ్రరకముల చేతి

ది డక్కా ఆయుర్వేదీయ ఫార్మసీ (లిమిటెడ్)
మూలధనము రూ 2,00,000. చందాలవలన వసూలైన మూలధనమురూ 1,75,000.

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి గురుస్వామి శెట్టి
(1842) అందు కంపెనీ, నగల వర్తకులు,

ఇతరములు: జడ్జి, సబ్ జడ్జి, వకీలు, జమీందారు మొదలగువారు గలరు.
పాడ అఫీసు: 8, 8/1 ఆస్మినియస్, పిథి డక్కా.

వలసులభము. ఫల మధికము.

ఈ పుస్తకమునందు ఆతిసందర్భమైన 118 పటము లున్నవి.
సంపూర్ణము 9 సంపుటములు: ౯ భాగములు ఏక కాలమున కొనువారికి రూ ౧౧ ౦ ౦

ఏలూరులో గొప్ప మేడ లాటరీ
మాటూరి బ్రహ్మన్న గారి
కుమార్లు సర్వేశం తాల్కూకు మేడ.

R. Venkateshwar and Co, Publishers, Loane Square, Madras

తూర్పు బంగళాపు పంచదార మిల్లులు లిమిటెడ్

55, ఎజ్రావీధి, కలకత్తా 123

ఇప్పుడు మాస్కోములో ముఖ్యమైనభాగము పరిష్కరింపబడినది. ఆసాం, సాదియా సరిహద్దులలో మాజాహాఖాతీ
అనుచోట కలపెనెవారు చెరువునాటుకు 5000 యెకరముల (తై గా) భూమిని ఒకటిగా కొనిరి.

కృష్ణాజిల్లా, ఏలూరు కెడ్డబజారులోని మ్యూనిసిపల్
నెం 148 గు కలిగియున్నది. నెం 148 నుండి ౧౪౯ వరకు ౧౦౦౦ వరకు

భారతీయులమాత్రము. నాటాలను 3 నెలలవరకుమాత్ర మిప్పుడు కొనవచ్చును. వలయు ధనము చేకూర్చుకొని,
దీనిని బ్రతిమదిపులలోన, అమెరికాలోను చేకూర్చుటకు ప్రయత్నములు చేయవచ్చును.

2 ప్రతిగ్రామమునందును మంచి యేబంట్లు కావల
యును. మంచి కమీషను ఇచ్చుటయును. వివరములు కొరువారు

ప్రాస్పెక్టునుకును, దరఖాస్తుఫారములకును మ్యానేజింగు యేజెంట్లగు మెస్సర్సు యస్. యస్.
డిజ్ అండు కంపెనీ 55 యెజ్రావీధి, కలకత్తా యని వ్రాసికొనవలయును.

“చీట్లు కావలసినవారు, తమ అడ్డన్నును స్పష్టముగ
వ్రాయుచు చీటి 1-కి రు 5 లు చొప్పున మణి అర్జరు చేసిన

Agents, Messrs S. S. Dean & Co., 55, Ezra Street, CALCUTTA.

ఏలూరు } మాటూరి సర్వేశం,
కృష్ణాజిల్లా. } మేడ హక్కుదారుడు,
1-7-1922.

ఆంధ్ర జ్యోతిషాలయము

జాతకము

(1) జాతకము (కుండలి) యొక్క నక్షత్రము (2) పుట్టిన తేదీ, జనన కాల ఘడియలుగాని (3) జాతకుని యొక్క జన్మ కాలము, ప్రస్తుతపు వయస్సు, మాత ఉత్తరము వ్రాయుటకు అనుకూలముగాని, ఈ మూటిలో నెదియో యొకటి మాత్రం పంపినయెడల, జాతకుని యొక్క దూరము, స్వభావము, శరీర లక్షణము, వనరుపాదన, ఆయుర్దాయము, భాగ్యము, సంపాదనము, కర్మ ఫలము, ఉద్యోగము, జీవనము మొదలగు 25 సంగతులు జాబితా కొరకు వ్రాసి ముందుగా రు 1-4-0 లకు వి. పి. గా పంపించెదము. ఈ వ్రాసిన సంగతులు సరిగా నున్నయెడల, జాతకుని యొక్క ఆయుర్దాయము ఆశువునకు, జరుగజోవు ప్రతిఫలములను, అనగా, మరణదశ, అంతర్జాతములు గల పూర్వా జాతకము, జాత్రునపుత్రముగా తయారుచేసి పంపెదము. పూర్వా జాతకమునకు రు 5 లు, ఆశువు. పూర్వా జాతకము వ్రాయించు కొనుటకు రు 2 లు, ఆధ్యాత్మ ముందుగా పంపవలెను. అట్లు పంపగానే జాతకము పూర్తిగా ఆశువునకు తయారుచేసి తిక్కిన రు 5 లకు వి. పి. గా పంపెదము.

సంవత్సరఫలము

మొత్తముమీద 1 సం॥ కం వరకు ముందు జరుగజోవు ఫలములు వ్రాయుచు, నెలలవారీగా 12 నెలల ఫలములు సీత రహితగా వ్రాయుటకు వి. పి. ఖర్చులతో రు 1-4-0 లు అనును. తిరిగి జన్మనక్షత్రము గాని, జన్మనామము గాని, మాత్రం పంపించాలెను.

జాతకమార్పాండము

రెండవ భాగము. ఇది 200 పేజీలు.

ఇందు లగ్నములు, ప్రాసాదము, భాగ్యములు, వడ్డీల నూలు, పోడకవర్ణ, అష్టకవర్ణ, రాత్రివర్ణముగా నుమారు 1000 ప్రమాణ శ్లోకములతోను, విశేషాంశములతోను దాదాపు భాగ్యఫలములు మహాదశ అంతర్జాతములును, ఇంకను అనేక శంకరులతో మిక్కిలి నుభవైతిని అత్యద్భుతముగా వ్రాయించెదది. దీనివలన అన్ని సంగతులు పూర్తిగా తెలియును. ఈ గ్రంథము నచ్చేయించుట తిరిగి సామ్యు వాచనము చేయుదును. ఈ 2వ భాగమునకై యిదివరకు భరణములు పంపినవాడు తిరిగి మాత్రం వ్రాసియెడల వెంటనే వి. పి. గా పంపెదము. దీనినెల పోస్టుఖర్చులు గాక రు 2-0-0 లు

ఆలస్యమోహం ప్రభుల కొరకు.

(కె512) ఆ కల్ప వేంకట శాస్త్రి, గోపాలపురిం, కొత్తపేట పోస్టు. (గోపాలపురి)

బెంగాలు పర్ ఫ్యూమరీవారి

హి మా ని

లేక అందముగా మారుమొందును

మింపక ఉపయోగించుటచే

సౌందర్యము, ముఖవర్చస్సు

మిక్కిలి అభివృద్ధియగును

ఇది చర్మమును శుభ్రపరచి, రోజునా నవ్వుగాను, మృదువుగాను, కాంతిగాను మార్చి అమితమైన చందమును కలిగించును. ఇందులో ఉద్భవించు ఇది హిందూదేశమునందు ఉత్పత్తియగు నుపాధికలచే, హిందూదేశ కెల్లుబడితో, హిందూదేశములచే తయారు చేయబడినది. విశేషమునందే వచ్చు బహుమతికైన ముందుకు సమానముగానుండును. బుడ్డి 1 కి ఫర రు 0-12-0 డబ్బు బాట్లు ఫర రు 8-0-0

Sharma Banerji & Co.,
43, Strand Road,
Calcutta.

జ్యోతిష రహస్యము

ప్రపంచము దెబ్బదలన మిక్కిలి జ్యోతిషగారి యాశీర వ్యాప్తతాపత్రములను, కృత్రిమముల పొందిన ప్రాశస్త్యము ప్రకాశకాశరావుగారిచే రచియింపబడినది.

ఈ పుస్తక మెల్లవానికిని బోధపడుటలుగా వ్రాసినది. ఈ పుస్తకము చేయిన ప్రతిబాహుయతిగలసమాయములేమందే తనంతటతానే జ్యోతిషులగుడయి. ఇట్టిపుస్తకము ముందెన్నడును ప్రచురింపబడలేదు. ఈ పుస్తకములో ననేక జ్యోతిషరహస్యములు, అనుభవ యోగములు జ్యోతిషులకైనవలె తెలియజేసి పంపింపబడు కలవు. ఒక్కవారి మాత్రమే వ్రాసిన సంగతులు నిజమని మీరే తెలియును. ఈ పుస్తకము రు 2-0-0 లు విలువ చిహ్నముగా వ్రాయవలెను.

కలింగ జ్యోతిషునియందు పాదసం, విశాఖజిల్లా జిల్లాం

గుంటూరు జిల్లాసంఘము

ఈ సంఘ కార్యనిర్వాహకసభ 18 తేదీ మధ్యాహ్నం కెందుగుంటలకు బాపట్ల యశవంతులవలె నుండెను. శ్రీ యంత ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణగారు అధ్యక్షత వహించిరి.

తీర్మానములు

1. గుంటూరు మండలసభ యీ సంవత్సరము తెనాలిలో ఆక్టోబరు నెలలో జరుపునట్లు తీర్మానించడమైనది.
2. గుంటూరుజిల్లాలో అధిక సిబ్బంది పన్ను కొన్ని గ్రామములలో కొంతమందివల్లనే వసూలు చేయుటకు ప్రభుత్వమువారు సిద్ధురని చేయుట వలన ఉద్యమవాద్యికి భంగకర మగుటచే యీ మొత్తమును అధికపన్ను విధింపబడినవారు మాత్రమే చెల్లించులాగున గాక రాష్ట్ర మొత్తముమీద గాని జేశము త్రముమీద గాని చెల్లించులాగున అవసరమగు సేర్వాలులు తీర్చుట చేయింపవలెనని యాకమిటివారు రాష్ట్రసంఘమువారిని కోరుచున్నారు.

3. ఆయా తాలూకాలలో కార్యనిర్వహణము వాగుగ జరుపుటకు తాలూకాసంఘములు ఏర్పాటు చేయవలయునని యు కమిటీవారు తీర్మానించుచున్నారు.

గ్రామమున కొక ప్రతినిధి చొప్పున తాలూకా సంఘమునకు గ్రామసంఘములచే నియమింపబడిన కార్యదర్శులును లేక యితర ప్రతినిధులును తాలూకాసంఘ కార్యస్థానమునుండి పది మంది ప్రతినిధులును సభ్యులుగా నుండురు.

ఈమార్పులన జిల్లాసంఘ ప్రకృతిబంధనలలో జరుగవలసిన సవరణలను మారినముగా సేర్వకు తాలూకా సంఘనియంత్రణను తయారుచేసి జిల్లాసంఘమునెదుట నుంచుటకు శ్రీయుత మాడభూషి జేదాన్ నరసింహాచారి గారిని కోరడమైనది.

18 తేదీ సాయంత్రము సభయొకటి జరుగుటకు నిశ్చయింపబడెను. అది బహుళలో జరుగుటకును అందు శ్రీయుతులకు సవ్యాపత్రములు సమర్పించుటకును నైయుండెను. కాని సభ ప్రారంభించుటకుముందు పోలీసు సబ్ డివిజన్ డైరెక్టరుగారు Obstruction to the Traffic అపు నని చెప్పిరి అందువలన అచట సభ జరగలేదు. యశవంతులవలె నెదుట నున్న భారీప్రదేశములో జరిగినది. నుమారు 1000 మంది సభకు వచ్చియుండురు. శ్రీ నారే వెంకటేశ్వరుగారు అధ్యక్షత వహించిరి. లక్ష్మీనారాయణ నరసింహాచారి సూర్యనారాయణ గార్లు సవ్యాపత్రము లొసంగబడెను. అందులకువారు తగిన ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. ప్రజలనుతాము చేయవలసిన కర్తవ్యమును గురించి హెచ్చరించి కాంగ్రెసు నిర్వాహకార్యకర్తలనును జయప్రదముగ కొనసాగింపవలెనని కోరిరి. మరియు దేశమోక్షమునకు ఖద్దరే అధికారమనియు, ఎల్లవారును జాతిమతభేదములు లేక ఉపయోగించవలయుననియు ప్రార్థించిరి.

పిమ్మట, శ్రీచలత ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణగారు 804 కోపస్వామము గావించిరి. ఆ సేకసంగతులను గురించి మాట్లాడి వివరకు శ్రీలు తనకు వ్యవధియున్న కాలమందు కడుకలయినవి కోరిరి. మతీయు శ్రీలు ఎల్లప్పుడును ఖద్దరుజేవాదవలయునని హెచ్చరించిరి. తిర్వాత్ తాను గుంటూరునందులే యుచున్న పనిగురించి చెప్పి అన్నిచోట్లను అట్లే శ్రీలు పని చేయవలెనని కోరిరి. సభ రాత్రి 10-30 గంటలకు ముగిసెను.

బహుజినుండి వచ్చినవారికి సౌకర్యములు యేర్పాటు చేసినందుకు బాపట్లపురవాసులును శ్రీ శివ్వాసామీ సోమయాజులుగారును వందనీయులు.

స వ యు X

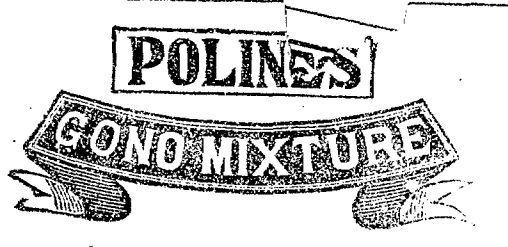
వైశేషతో అంగమున పశుశుభ్రతయొకటి గుంటూరులో పెద్దెయరు మొదటితేదినండి వెలువడును. సంవత్సరమునకు చందా రూ 4. అభిమానులందరును దానిని ప్రోత్సహించ వేరుచున్నారు. (స్వీయవిశేష)

దేవతాలలో 11 తేదీని ప్రభుత్వసభనమునకు 45 ప్రాజెక్ట్ వైటు దంపతులు వచ్చిరి

మామగారిని జంపించుటకు 28 ఏండ్ల ప్రాయముగల చవాన్కుడియ యశకుడు ఉరియింపబడెను.

25 తీ. దేశకావారిగారికి సర్వే కరుదము కోసంగినందులకు కొంతవార్షముగ తొలగిస్తవలయు విచారసంగిరి.

రాష్ట్రప్రతినిధి మానసియలగు గావులమారుతు బహ్య నరసింహేశ్వర శర్మగారిలో 11 తేదీని విదేశీ పుస్తక విచార గించిరి.

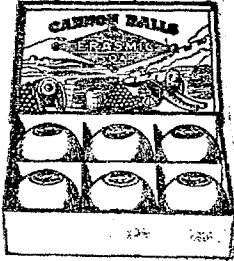
18 సంవత్సరముల నుండి చాలప్రసిద్ధి తెందినది.

4 జీవధము X శరీరము మొదలగు అన్నివిధములైన మలకు గ్యాగంటిగా చెప్పుబడినది. ఇది మృపసిద్ధమైన రసమాలికలచేత మాత్రమే తయారుచేయబడినది. 25 తేదీ తాను సేవించిన ఉపశమనము ఇచ్చును. 12 గంటల కాలములో వ్యాధిని తీరును. అయిదు రోజులలో వ్యాధిని నిర్మూలము చేయును. ఇంతకు మించి వ్రాయబడలేదు. ఒక సీసామందు, తేల్సిం చుకొని సేవించినపిదప రోగులకు అనుభవముమీద గుణముగా తెలియగలదు. పోస్టుచార్జితో సహా బుడ్డి 1 కి రు 3-7-0 రెండింటికీ రు 6-10-0 మూడింటికీ రు 8-12-0 మాత్రమే.

[2458] ఈ ప్రత్యేకము యంగ్లీషులో వ్రాయుట యుచితము

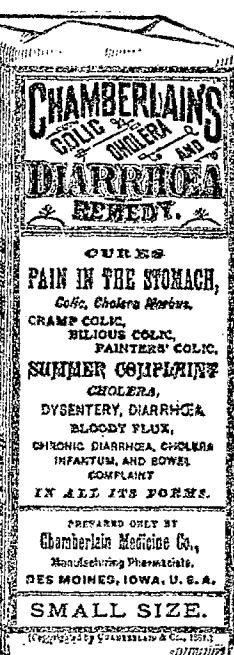
D. Polines & Co.
Chemists, No. 4 Harimohan Roy Lane
Calcutta.

ERASMIC

ఎరాస్మిక్ తెల్ల పన్నీ రుపువ్వు సబ్బు

చర్మమును మెత్తపరచుచు సుఖముగ నుండును. సువాసనకు మనలకు గుణమునకు అద్వితీయము. ఇమిటేషనులను చూచి మోసపోకును. అన్నిప్రార్థన వర్తకులవద్ద దొరుకును. (3)

చేంబర్లెన్ గారి

కూలనొప్పి అతి సార నివారిణి (2) ఈ వధమును సేవించుటచే కడుపునొప్పి, గ్రహణి, అతిసారము, శూలనొప్పి, పేగు సంబంధ మైన వ్యాధులు మున్నగునవి అత్యద్భుతముగా కరుదురును. అన్ని జాగాలలో విక్రయమునకు దొరకును. 33

Are you in the Full Glory
OF
Manly Strength

If not, you are in urgent need of radical remedy to regain your strength and Manly Power

TRY BRISHYA JOGA

Prepared on the basis of Makaradhwaj Gold, Musk, Etc., in assimilable form.

It Guarantees Results.

It quickly renews VIGOUR and VITALITY and restores power of SUPERB-MANHOOD.

Price one Phial (to last 30 days)

Rs. 6-4. Per V. P. P. Rs 6-10.

THE
Kalpataru Ayurvedic Works
94 Grey Street, CALCUTTA.

ఆర్థిక శాస్త్రము

(యన్. వెంకటరమణయ్య గారు)

ఇట్టిమానములు దేశీయములను బట్టి మారుచుండును. అంగ దేశమున విలువలను కొలుచు మానములు భోజనము, పరమ దేశమున ప్రాంతమున నుండు క్రొత్తములందు చాలనియు భరణిభండమున బాగాయి యనియు జేర్చు.

వైకము

ఇంతకంటెను భవన్యమైనను గూర్చిన, భవన్యమగునైకమునకును సంబంధ వ్యత్యాసములనుగూర్చియు చెప్పబడినది. ఇక వైకముగూర్చి కొంచెము వివరింపవలసి యున్నది. వైకము మనకు మూడువిధముల మనయొక పడుచున్నది. వానావిధములగు విలువలను గొలుచుమానము (2) వా విలువల నన్నిటిని సంగ్రహించి చిరకాలమునుట కొద్దముగను (3) భావికాలమున నప్పులు తీర్చుకొనుటకును నుపయుక్తముగుచున్నది.

1. వైకము, విలువల గొలుచు మానమున నెట్లుపయోగింపబడుచున్నదో యంతట ప్రాముఖ్యము కల్పబడియున్నది. దానిగూర్చి యిచ్చుట మరల విస్తరించి వ్రాయ దలపెట్టలేదు. వాంఛితము సమాచారములయొక్క విలువలను గల ఆంధ్రమున వికలమే. ఉపయోగరహితములను బట్టి పదార్థము వైకమున గోరును. అట్టి పదార్థమునకు విలువయుండదు. విలువగల పదార్థములు మనకు గావలయునప్పుడు వానిని గ్రహించుకొనెదము. మన మిచ్చునట్టి క్రయము మనము గల పదార్థములకు విలువకు సమము కాబట్టి సర్వపదార్థములు విలువలను గొలుచుటకు ధాన్యమును గొలుచు ముండుటకైన, వస్త్రాదులను గొలుచు గజములకైన- నొకమానము గావలసియున్నది. వైక మిటువంటి మానమే. ఏ పదార్థములయొక్క వెలయైనను గొన్ని రూపాయలైన, వా పదార్థపువిలువ, రూపాయ విలువతో గొలచిన నన్ని పర్యాయములు రూపాయ విలువకంటె నధికమని యర్థము. జగత్తునుండకపోయి పదిగజముల వస్త్ర మొందు గావలయునని యాడిన, గజము కట్టపాదపుతో ఒదిమారలు గొలిచిన వెంట పాదవగునో యంతపాదవగు వస్త్రము నడుగుచున్నారమని గ్రహించవలయును. పదిరూపాయలకు ధాన్యము గొలిచిన, రూపాయ విలువతో గొలచిన బడికట్టపాదమైన విలువగల ధాన్యమును గావలయునని యర్థము జేసికొనవలయును. కాబట్టి, వైకములేక రూపాయలు, వస్త్రాదులను గొలుచు గజములకే, సర్వ వాంఛిత పదార్థముల విలువలను గొలుచుట యం దుపయోగించుచున్నది.

2. వాంఛితపదార్థము నిర్ణయము కావు. వస్త్రము నేనీ కట్టుకొన నారంభించినది యచిరకాలమున నీ కట్టి మొదలుపెట్టు. ధాన్యములను చాలకాలముండిన నుపయోగరహితము లగుచున్నవి. పక్ష్యాదులు మరణమునందును. ఇట్లే సర్వవాంఛితపదార్థ సమాచారము. కాబట్టి, నూరుసంవత్సరములకు వలయు భోజన పదార్థములను సంపాదించి పెట్టుకొనవలసి, నది యచిరకాలమున నే నిరుపయోగరహితము లగుటచే కట్లు చేయుటవలన లాభము లేదు. అందుచేత ధాన్యాది వాంఛిత పదార్థము లవ్వారిగ గల మనుజుడు, వానిని తత్కాలమున ననుభవించవలయును. లేక పరుల కుచితిముగ నియ్యవలయును. అట్లునేయక, వాంఛిత పదార్థ రూపమును దని యావస్థిని దన భిక్షులకొకటై నేరించి పెట్టవలయుననిన, నది యనిర్ణయగలుగుచే నట్లు చేయుట దుష్టాభ్యుపగను. అయితే, నిర్ణయము, విలువగలపదార్థ మేదని యుండిన నట్లుచేయుట సులభమైనది. ఇట్టిపదార్థ మొందు గలదు. అదివైకమే. వైకమునకు విలువగలదు. అచిరకాలమున భిక్షుగనునదికాదు, చిదిపోదు, వృత్తివలదు. కాబట్టి వాంఛిత పదార్థ సంక్షేపకార్యము వైకము, వైకము మనజుల కుపయోగించుచున్నది.

3. ఎన్నడైన నొకతైలొక భవనమునకడ, ముప్పదియేండ్లకు జెల్లించువరకువై గొంతవైకము నప్పుపుచ్చుకొనిన, మరల కాలము బూర్తియగుటకు ముందే యప్పుమొత్తమును జేర్చి యుంచుకొనవలసియున్నది. ధాన్యములనుజేర్చి పెట్టుకొనగూడదు. యినిన నది నశించుచు నశింపబడును, వాని వెలలు దేశకాలములబట్టి మారుచుండును. అట్లు మారుచుండు ధాన్యముల మూలమున దీసికొని యప్పును దీర్చునప్పు ధోనేక సంకటములు గలుగుచుండును. వానిని బావుకొనటకై నిశ్చలమగు విలువగలపదార్థ మొంద వశ్యకమగుచున్నది. అపదార్థమువైకము నూరురూపాయలనో, యంత విలువగల మరయే పదార్థమునో యప్పుపుచ్చుకొనిన నూరురూపాయలనో, యంత విలువగల మరయేపదార్థమునో చెల్లించుచున్నారము. అట్లుగాక పుట్టుభాన్యము నప్పుగొని, గొన్ని సంవత్సరములు గడచిన పిమ్మట పుట్టుభాన్యమును గొలిచిన, నప్పుమో లాభమో లగుచున్నది. అప్పుబుచ్చుకొని దీర్చుకాలముల మధ్యమున

వ్యతిరేకమున పొచ్చిన నప్పుపుచ్చుకొనినవానికి నప్పుము కలుగును. విలువలేనివానికి లాభముకలుగును. ఒక బీదరైతునకు బంజీలము నై యొక రైతి లొలకరికామునందు యట్లుబట్టడము మహిమ అనందు బదులు ధాన్యమును గొలుచు మరలవై గొలచెనుకొంటాము. ఈ యప్పుమోన రైతికి గాని రైతునకుగాని సందర్భము పోయిన నప్పుమో లాభమో కలుగవచ్చును. లొలకరియందు వద్దవిలువయధికమై మహిమలునందు కగ్గిన రైతికినప్పుము లొలకరికాలముకంటె మహిమలునందే వద్దవిలువ యెక్కువయైన రైతునకు నప్పుము: ఈకప్పుమును నివారించుకొనుటకు వైకము లొలకరికాలమున ధాన్యపువిలువ నుకంటె వెల యెక్కువచి యా వెలకు వచ్చుధాన్యమును మహిమలునందు గొలచిన నుభయపార్థమలకును నప్పుమలేకపోవును. వైకమలంచిన కష్టముచాలకాలము గడచిన వెనుక చెల్లించి అప్పులయందు శతాధికమగును. వైకముచే నట్టికష్టము నెవరియగుచున్నది.

ఈ మామూలినయములను మనము వైకమును గూర్చియు అర్థముగ గ్రహించవలసివచ్చి. ఇక వైకముయొక్క చరిత్రమును సంగ్రహముగ వివరింపవలసియున్నది. విలువలను గొలుచు మనమును బోలి వైకముయొక్క రూపము దేశకాలానుసరముగ మారుచుండును. ఇక్కాలమున వాగరక ప్రపంచమునందన్ని దేశములలోను లోహరూపమును ముద్రితమున నగు వైకము వాడుకయందు రున్నది. ఎల్లపుడును నిట్టి వైకము వాడుకయందుండే వాడే లేదు. వైకమాద్యమున లోహరూపమున నుండలేదు.

మానవాళి కాల్య వైకవధిలయందు రున్నపుడు జనులు చిన్ని చిన్ని సంఘములయందు నివసించుచుండిరి. అప్పుడు వారికి రుల సహాయము నపేక్షించక నెవరికైన గావలయు వస్తువులను వారే యుత్పత్తిచేయుకొనుచుండిరి. కొంత కాలముగడచిన వెనుక మనుజుల వారలలు. దివ్యప్రకృత్యమానములగు చుండటచేత నెవరికి నలయుపపదార్థము నన్నిటిని వారే యుత్పత్తిచేసికొన జాలక పోయిరి. అప్పుడువా రిరుల సాయము నపేక్షించవలసి వచ్చెను. ప్రతిసంఘమును గొన్ని కుటుంబములుగ విభజింపబడియుండెను. ఒక కుటుంబమువారికి కొన్ని వాంఛితపదార్థములనుత్పత్తి యొనర్చిన, మరొకకు మరొక కుటుంబము వారికి కొన్నిటిని నిర్మించుచుండిరి. అప్పుడు వారు తా ముక్కు తివేసిన పదార్థములలో గొంత యితరలకిచ్చి రిచ్చియునుగా వారికడనుండి రిచ్చు వలయు వస్తువులను గొనుచుండిరి. చిరకాల మిట్లునేయుటకు విలువగాకపోయెను. ఏలన నొకరిచేతబడిన వస్తువు మరొకరినకనవలగుట చేతకొక్రిందియునాచరణ మివిషయము వికలపరచగలదు ఇట్టి పురాతనసంఘముల యందొక వ్యక్తులనుగూర్చి యెక్కింత విచారింపము. పాదరతుల నుత్పత్తిచేసి తమ్యాలమున పొట్టపోసుకొను మాదిగ వానిగూడ నన్న వస్త్రాదులకావ్యక్తములు. అయితే, వాడు స్వయంకృతపదార్థముల మూలములనే జీవనము సలంపవలయు నను కొనిన, పాదరతులను దినియు, చర్మమును ధరించును జీవనము నేయ వలయును. అట్లునేయ సాధ్యముకాదు. ధాన్యాదులను పక్వము చేసినయన్నమునే వాడుకొనును. కాబట్టి, వాడు

తనచే నుత్పత్తిచేయబడినట్టి పాదరతులను గొని యొక వ్యవసాయ దారునికడకుపోయి చెప్పలసిచ్చి, వానికి బదులు ధాన్యమును గోరును. వ్యవసాయదారునికి జెప్పలాకర్మములు గావున వారేండుల కంగీకరించును. అయితే వ్యవసాయదారుని కొక జత చెప్ప యొక సంవత్సరమునకు చాలును. మాదిగ వారి దుదరపోషణార్థ మనేకజతులను తయారుచేసి విక్రయించ దలపెట్టెను. ఇన్ని జతులు వ్యవసాయము చేయువాని కివానకర్మములు అప్పు దామాదిగ వారిచేయలకడకు పోవలసి వచ్చును. వానికట్టి సందర్భమున, గావలయు ధాన్యములేప్పు, దక్కినవస్తువులు దొరకును. ఈ వస్తువులు ప్రాజాధారముగ ధాన్యమునకు సాటిగావు. ఇతరులందరు మాదిగ వాని జెప్పులను మారునస్త్రముల నియ్యవచ్చును. వాని కన్ని వస్త్రములకొరలేదు. కాబట్టి సంఘములో నందఱుకు నక శ్రమైన పదార్థము వానియొద్దనున్న వాదాపదార్థమునిచ్చి తనకు వలయు ధాన్యమునో మరయేవస్తువునో దీసికొనగలడు. ఈ కష్ట మొక్కమాదిగవానికి గాక, సంఘములోని వారికందఱుకును గల గును. అట్టికష్టమునుండి దప్పించుకొనుటకై వైకపుబడినసంఘ మువారు సర్వజనవాంఛితముగు, కష్టపు నికరిపదార్థములతో మా రుకొనుటకయి యెర్చుచుకొనిరి. అట్టి సర్వజనవాంఛితపదార్థపు విలువచే నితరపదార్థముల విలువ గొలుచుట సులభము. మాన్య జాతియొక్క వైకవధియందు నిట్టి సర్వజనవాంఛిత పదార్థమే వైకముగ వాడబడుచుండెను. వైకాదేశమున పూర్వము చిన్ని కేయాకుపొట్టములే వైకముగ మారుచుండెను. మనయా రులు పశువులను వైకముగ వాడుచుండిరి. అక్కాలము వా రెవ్వరిగూర్చియైన వారినికి పదిన్నర యెద్దుల యానీ యున్నదని జెప్పుట సహజముగ నుండెను. అమెరికా దేశమున కైరోపి యులాద్యమున కలసలు పోయినప్పుడు, వారు చిన్న పొగాకు కట్టలను వైకముగ నుపయోగించుచుండిరి. ఇట్లే నీగ్రోలు చర్మములును, నేస్కిమోలు చేపల పండ్లను వైకముగా నుపయోగించుచున్నారు. పూర్వకాలమున యూదలు గొట్టెలను వైకముగా నెన్నుచుండిరి. అయితే కాలక్రమమున నిట్లు చేయుటకు విలువలేకపోయెను. మారకమునంద నేకములగు సంకటములు సంభవించిన వారంభించెను. గొట్టెలు వైకముగ వాడబడు దేశము. దొకడు రెండెన్ను గొనదలచె ననుకొందము. ఒకయెద్దు వెల పదిన్నరగొట్టెయైన, నర్ధగొట్టె నిచ్చుట కుపాయాంతరము దొరకదు లేక, అతడే బజారునకు వెళ్లి ఏదెడు కాఫీగింజలుగొని, పాతిక గొట్టెనందుకు వెల యాయవలసివచ్చును. అప్పుడును సంకటము గలుగుచున్నది. ఇంతియకాక ఒకసంఘమువారు వేళ్ళ సంఘమువారు వేణిక సంఘము వాలో వ్యాపారమును జేయ దలచిన, ఒకదేశమునుండి వేణిక వోటి కిగొట్టెనమును దొలగొనిపోవలసివచ్చును. అట్లునేయుట కష్టతరము. గొట్టెమూల మగు పయిక మొప్పుడు. నశించుచున్నది.

మీరు కొనియున్నారా? యోగ్యతాపత్రములు!!

ప్రతియింటిలో నుండవలసిన సిద్ధాపథముల నేల కొనలేదు?

1. శాశ్వతమైన కమోరీమూర్తిలచే గుణములు శాశ్వత శాశ్వతములను కొనుగట్ అతిక్రమముగ నెప్పుడు క. క. విశ్వాన కమిరాజ్, విష్ణుచక్రవైద్యశాల, 9-41 బాక్సెబజారువీధి రంగూను, బర్హా. శాశ్వతమైన కమోరీమూర్తిల చులకు గలగు నకలవిధ రోగములను పూర్తిగా వారజేయును. 350-300 మూత్రముల సినా 1-3 ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సినాలవరకు రూపు 1-4-0

సారస్వతానవము (బుద్ధిప్రసాదిని)

పిల్లలకు, తిరుణులకు, కృష్ణులకు, స్త్రీలకు బలము నిచ్చు కొవడము. మొదలు దుర్బలము, మరల, తలదేమి, కులబద్ధము, అకలితకుండుట, కాంతిహీనత, గుల్మము, మూలరోగము, కృష్ణమలము, క్షుధిమలము మున్నగువాటిని పోగొట్టి అమితమైన శుద్ధి క్రమ నిచ్చుచు బలమును గలిగించును. ఇది మానవకోటికి గొప్ప శుభప్రసాదము. 20 దినముల కొవడముగల బుడి 1 కి రూపు 1-0-0.

శుభ్రమనింతు:—మా శాశ్వతమైన కమోరీమూర్తిల వాడకొనుటచే మద్రాసు, నెం 821 రెంబు కెట్టిబిల్డిలో మా ప్రాంతీక రోగియన్నము. తక్కువ ఎల్లరు (పోతన్న) మొదలగు రోగము. వి. పి. ఆర్థుల నుక్రము ప్రాంతీకుండి వంతువపు (301-594) శాశ్వత వేంకటాచల వండితులు శ్రీశారాధువ వైద్యశాల మొదలు.

సిద్ధమకరధ్వజ (వైషజ్యరత్నవళి 920 పుట)

ఇది ఆయుర్వేదపథములలో మిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందియున్నది. ఇందు కుడిచేసిన రసము, బంగారము, కస్తూరి, వన్నె, కస్తూరము మొదలగు విలువల ద్రవ్యములు చేరియున్నది. వై గ్రంథములోని యోగము ప్రకారము నిర్మితముగా చేతనూరచేయబడియున్నది.

కో! స్వచ్ఛావరణిహాళి: నకదావిద్విపద్యలే! మేధాయా: కాంతిజనన: కామోద్దీపకకృష్ణహాళి! బుద్ధిని, ఆయుర్దాయమును వృద్ధిచేయును. కఠినమునకు గాంచినప్పుడు. మేధుగ ధాతుపుష్టిచేసి కామోద్దీపకముగ గలిగించును. అతిమాత్రము, తీయ, సుఖకోగములు, మొదలగు ధాతుతీయకరములగు వ్యాధులలో మేధుగ నుపయోగకరము. ఉపయోగించువిధానము మందులో బంపబడును. మె 25 మూత్రము రూ 5-0-0

ఆంధ్రఆయుర్వేద షార్మసీ (లిమి 26) వసూలైన మూలధనము 1,12,925. డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీవతి బి. యె., ఎమ్. బి. సి. యమ్. గారిచే స్థాపింపబడినది. 19 హరిన్ రోడ్డు మాంటురోడు, మద్రాసు. నిర్మణ్యముగ తయారుచేయబడిన శాస్త్రీయకొవడములకు పుట్టినిల్లు. క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

నాటక ప్రదర్శనములు

విచ్చలవిడిగ నాటకసంఘములు వెలువడివిధనాటక ప్రదర్శనముల నెఱపుచున్న వర్తమానకాలమున వాటిపరిచయము నాంధ్రమహాశయుల కిప్పుడు ప్రత్యేకముగ లిఖింప నవసరములేదు. నాటకసంఘములసంఖ్య దినదినాభివృద్ధి గాంచుచున్నది. నటులు తండ్రిపతండుములగ వెలయుచున్నారు. నాటకరంగములు చిత్రవిచిత్రాకారముల జేలగుచున్నవి. అనుదినమును ప్రదర్శనములు జరుపబడుచున్నవి. తిత్పదర్శనముల గందర్పించుట జనులకు నిత్యకృత్యములలో నొకటియగు సాధారణపు బద్ధియైపోయినది. ఇందుల కనగుణముగ సభనాతకవి కృతగ్రంథకర్తయై గొంత చేకూరినది. వలయు పరికరము లన్నియు సమగ్రములుగ నిచ్చుచి. కాని వీటిమాలమున ప్రకృతిము, లోకమున కెట్టి యుపయోగము గలుగుచున్నది వివర్ణింపము.

రోజునీరువారమున నెలు జూచినను. మానవుడు నీతిఁ బ్రసాదించు సృష్టివైశిష్ట్యము పుష్కలమునఁ బ్రదర్శింపబడుచున్నది. అటులే నైతిక జ్ఞానభాగ్యసమృద్ధిలు లగు నానావిధమార్గద్యోతకానియు భాషాప్రపంచము మించుచున్నది. ప్రపంచనిర్మాణము పరమేశ్వరయైతను. పరమేశ్వరప్రసాదలభ్యమహిమాసమస్తములగు పండిత క్రాంతిదులకు భాషాప్రపంచము వాస్తవమగు రాజ్యము. ఈ క్రొత్తని కలపలనందు విషయము లోకమున నొండెదియును దుః. కావున నీద్వితీయమునండియు మానవలోకము గ్రహింపబడిన నీతి యతియించియున్నది. అందు భాషాప్రపంచమున నొకమార్గము రూపక గ్రంథముల నుండి జనులకు ప్రదర్శనముల మాలమున గలపబడిన నీతిసెంతిదనుక రంగస్థలములు బోధించుచున్నదియై దెలిసికొనుట ప్రస్తుతాంశము.

గంధర్వనాటకములు - ప్రయోగములు.
భారత వర్తమానకు గంధర్వనాటక మార్త్యము. ఆభాషయందు సనాతనమహాశయి ప్రతీతిములగు ప్రాధనాటక గ్రంథరాజములు వెక్కులు గలవు. అవి ఆయాకాలములయందుఁ బ్రదర్శింపబడుచుండెనో, లేదో చెప్పఁగల నాధారములు జూపట్టవు. ఒకవేళ నొకనాటక మెప్పుడో ప్రదర్శింపబడినట్లు వెదియేనిదిగదాననున్నను తిత్పదర్శనము సంగీతసాహిత్యనాటకకళావికారములను భావప్రకటనాదక్షులను, సహృదయతనము, నగు నైతికాధికారులచేఁ బ్రదర్శింపబడియుండును గాని సామాన్యజనుల ప్రదర్శింపబడియుండదు. ఒకవేళ గీర్వాణభాషానాటకములు యే కాలమునఁగాని నీతికళావశలు లగువారిచేఁ బ్రదర్శింపబడియుండు నెవల వారు ద్రవ్యాస్త్రానాటకములు గాని వారుగను నిరాదంబులుగను నుండి రసికగ్రాణులెన్నోఁ బ్రార్థింప నట్లు నాటకప్రయోగము నొనర్చినవారై యుండురు. పూర్వకాలమునఁ బెద్దలగువారు నాటక ప్రదర్శనములఁ బాల్గొనోలేదో, చెప్పఁజాలముగాని తెలిసినంతవరకు చిరకాలమునుండియు, నీనాటకప్రదర్శనము లానన్య ప్రాంతలనింపుకొనుచుండు పృథ్వి మనదేశమున సామాన్యజనుల పాలఁబడి యందుకలనఁ దన ధర్మమును పూర్ణముగ నిర్వహింపలేకందెనని మాత్రము చెప్పక తప్పదు.

పూర్వాచారపరాయణత
నాటకములయందు పాత్రధారణ మొనర్చు ప్రాచీనతము మొగమునకు బూసికొని మగవారు అడుపేమమును అడుగిది మగవేషమును వేయుఁజేటి వారిముఖములు మాడరాదని తలంచి విముఖులగుచుండు పూర్వాచారపరాయణు లగువారు మనలో నిప్పటికిని జాలవంది యుండునటంక గన్పడుచున్నారు. జాతి, నీతి, మతాచారధర్మములు త్రితంత్ర స్వరఫలము ననుభవించుచున్న యిక్కాలమునఁగాడ నింక నట్టివార లుండ కేవలవైదికయుగమై నిగమమార్గప్రవిష్టులగు జనులచేఁ బ్రకాశింపబడిన పూర్వకాలమున యోగ్యులగు వారు నాటక పాత్ర ల ధరించి రంగస్థలము మెట్టుల యొకకళింఁచుగా నెంచియుండునని చెప్పట స్యము నకు మారము కాదని తలంపనగును. లేనియెడల లోకమున నిప్పటివలె యెప్పుడు నీతిభ్రంశ మై యుండలేదు గావున రంగస్థలప్రదర్శనముల వలన నీతిబోధించు నగత్యమక్కాలపువారికి లేకుండ నేమో చెప్పఁజాలము. వీడియెటులున్నను చక్కని ప్రాధనాటక గ్రంథకాములుండి గీర్వాణభాషాపారంగులై పాత్రధారణమున కర్హులగు వారైతెందోయన్న తొల్లింటికాలమున సమర్థులగు వారలు నాటక ప్రదర్శనములయందుఁ దూష్టింభావ మునుటకు యెద్దియేని బలవత్తరమగు కారణ ముండితిమను. దీనికిఁ బ్రమాణము యెడలెఱిపి లేకుండ కాలవాహిని ననుకరించి వచ్చుచున్న వృధా

చారమే. సంస్కృతనాటకములు కేవల పతనయోగ్యములై, ప్రదర్శనావిచక్షులు లగువారిచేఁ బ్రదర్శింపబడెనని కారణమునఁ గాఁజూలు సనాతనాంధ్రమహాశయులు నాటకముల నాటకములుగ నాంధ్రీకరింపక ప్రబంధ తైలినిని దింపిరి. సంస్కృతనాటకములు రంగస్థలములఁ బ్రదర్శింపబడమియు (గానకృత్యులందందు గూర్చిన యక్షగానముల సామాన్యము ప్రదర్శించుచుండుటయు, దక్షులగువారెవరును నాటకరంగముల కెక్కునలవాటులేదని పరంపరగఁ దమకంటె ముందునుండియు వచ్చుచున్న ఆచారమును జీతించియు నాంధ్రకవులు నాటకగర్వనమును వదిలిరి. కాని మాణిక్యభాషాభాంధర్యమువలన నన్నింటి తోఁబాటు మనదేశమున నాటకప్రదర్శన పరిణామమును లిఖి నూతనభేదము లలవడినవి.

ఆంగ్ల సంబంధము
ఆంగ్లభాషాభ్యాసమువలన నాంధ్రయువకులకు బట్టువడిన యలవాటులలో నాట్యరంగస్థల పరిచయముగూడ నొక్కటి. ఈ పరిచయమువలన దేశమున నాటకముల విషయమున నెలకొనియున్న యభిప్రాయములు క్రమపరిణామము నందినవి. ఆంగ్లభాషాభ్యాసంబు విద్యార్థులు ఆంగ్లనాటక గ్రంథములఁబడి వాటిలోని భాగముల నపుడపుడు ప్రదర్శించుటతో నీయద్యమము నవినయాపమును ధరించెను. ఆంగ్లేయు నాటక గ్రంథముల యందలి రచనావైభవాదులకు యభిరుచికొక్కిరిపెను వాండ్ర యుత్సాహ మంతటితో నిలువక, దేశభాషా నాటకగ్రంథాంతర ప్రదర్శనా కౌతూహలము గలిగించి, అప్పటికి దేశమునఁ బ్రదర్శింపఁ బడుచున్న ఎటుకల ఏనాది నల్లవాండ్ర యక్షగాన ప్రదర్శనములఁ గాంచినపుడు వాటికి ఆనూను గలిగింపఁ గడంఁగెను. ఆంగ్లభాషా సంబంధ మిటుల నాట్యరంగ సంబంధియును నూతనోత్సాహము జనింపఁ జేయఁ దొలవొల్ల బట్టి పరిష్కారదులగు నాంధ్రులు రంగస్థల నిర్మాణాదులకు గురించియు సంస్కృతాంగ నాటకాను సగణంబులుగ నాంధ్ర నాటకగ్రంథరచనా కార్యకరణంబును గురించియు నాటక ప్రదర్శనముల గురించియు గడుంగడు శ్రద్ధాసంప మొదలిడిరి. అపూర్వనాటక గ్రంథనిర్మాణంబునకు మాణిగీర్వాణ గ్రంథములను రంగస్థలాలంకారము మొదలగు పనులకు బాంబాయి పూనా నాటక సమాజములవారి సంచారప్రదర్శనములను ఆంగ్లములకు మార్గదర్శకము లయ్యెను. ఇప్పుడు విశ్వంఖలముగ విప్లవించియున్న యీ యపూర్వనాటక రంగస్థల సంబంధము గురించియు మేర్పడి యుండుమించు నలుబది సంవత్సరములయొనని చెప్పబచ్చును.

ఆశయము
వైద్యభేదమున వివేచనాటకాద్యమాత్రమిది. నాటకములు చిత్రకళల జాతిలోనివి. చిత్రకళలు మానవసంఘమునకు నీతిని నద్యాకములను గలిగింప నుద్దేశింపబడినవి. కావున నాటకముల రంగస్థల ప్రదర్శన మొనర్చినవారికి మూలమున జనులకుసమరదేశములొనర్చి వారిబాప మార్గమునుండి తొలగించుట ముఖ్యధ్యము. కారణాంతరాటకమువలనఁ దొల్లింటివారి పద్ధతినంత గాఁ బాటించువన్నను దేశకాలపాత్రతల ననుసరించియు ప్రస్తుతము మనకార్యప్రాయముగనున్న ఆంగ్లేయదేశ మర్యాదఁ గాంచియు మనదేశమున నూతననాటక ప్రదర్శనా యోగ్యములగు రంగస్థలముల నిర్మించుటావశ్యకము. నిష్కలంక భావములతో ఒకలుదేర దీయఁబడి ఇహపర సాధనములగు సత్ఫలలను బొందుచే దీనియొక్క పరమాధిగాన నాటకప్రదర్శనముల వలనఁ బాపమురా నేరదు. మఱియు నట్టి రుష్కృత్యముగారు. అను మహిదాశయముచేఁ దొలవొల్ల విద్యదగ్గరఁబ్రావలచే నీ నూతననాట్యరంగ స్థాపన మొనర్పబడినది.

కవులు - నటులు - రంగస్థలములు
సరసభావ సమన్వితంబగు నీ నూతన నాట్యరంగ ప్రదర్శనోద్యమమునకుఁ బాత్రములఁ బ్రదర్శనా యోగ్యములగు వాటిని రచించి యెసంగిన వారిలోఁ బ్రథములుగ నెన్నదగినవారు. కం. వీరకళింగము, ధ. కృష్ణమాచార్యులు, దాసు శ్రీరామ పండితులు, దాసు నారాయణరావు, కొమె. రత్నకర్మకర్తలు శ్రీయత వడ్డాది సుబ్బారాయుడు పంతులుగారు మొదలగువారును, ఉద్యమ ప్రారంభమున గంధర్వతాండ్ల యాంధ్రభాషాభిజ్ఞులగు వెక్కురంగ స్థలప్రదర్శకములఁ బాల్గొనిరి. ధర్మవరపు కృష్ణమాచార్యులుగారి కీర్తినిండుటఁ దార్కాణగఁ గొనవచ్చును. ఆంధ్రదేశ నాట్యరంగముల నలంకరించిన నటులలో కృష్ణమాచార్యులు గారును ఈమని లక్ష్యుల స్వామిగారును విఖ్యాతయతులై నాటకరంగములు జనాదరణమునకుఁ బాత్రములగు నటులయొకర్ని యున్నారు. మొట్టమొదట నీ నాటకకాలము మత్స్యలక్ష్మి గర్తపురి, బల్లారి నగరముల యందు నెలకొల్పఁ బడినవి తోచుచున్నది. ఈనాటక

సంఘముల నాదర్శముగఁ గొనియే తరువాత చిత్రాత్మక దేశమున నాటక సమాజములు స్థాపింపబడినవి.

పాత్రతా పాత్రతా
ఇక నాటక ప్రయోగములందెట్లెవరు భూమికల ధరింప బాట్రులో, ఎవరుకార్య; విచారింతుము. ఇవిగ్రహమున విస్తరించివ్రాయుటకంటె, దాదాపు పక్షమై దేండ్లికిందట బెజవాడలో తమ సమాజము (సంచారితాస్య) నాటకము ప్రదర్శించుచున్న సందర్భమున లక్ష్యులస్వామిగారు నటుని ధర్మమును గూర్చి యుపన్యసించిన వాక్యములఁ గొన్నింటి నిట నూచించిఁజాలును వారిట్లువచ్చించిరి, “నాటకరంగస్థలమున వేషధారియై ప్రవేశించిన నానికిఁ తొలుత భావపరిణామము కలుగవలెను. ఎట్లనఁ సారంగ ధరునిభూమిక ధరించునాతఁడు తాను నిక్కపు సారంగధరుడనియే యనియు, అయ్యది రాజ్యహేంద్రవరమనియు భావించి తదనుగుణముగ స్వాభావికముగ నటించవలెను; గాని, తానొక సుబ్బారావుననియు, సారంగధరుని వేషము వైచిత్రి ననియు, తిన్నండరు చక్కగా జూచి మెచ్చుచున్నారానియు, పంపూరు దలంచుచు పడేపడేపేతుల వైపుజూచుచు విక్రమముగ, వేషపారితో నటింపఁజనదు. స్వాభావికముగ నుండవలెను. ఈభేదము నేనటులు జాగ్రత్త గనునించవలెను. భావపరిణామాభాసులగు నటులు రంగస్థలమును బ్రవేశించిరేని పవిత్రతరంబగు నవ్వొట్టు కళంకము గును. నాటక రంగస్థలము వాణిమహాదేవికి విలాసనాట్యరదేశము! గాన నద్దాని నద్యపింప దాఁబిలువ, వంచుట, చపలత, మోటులు, భీటులు, విద్యాకూసులు; గర్భితులు, త్రాగుబోతులు; ధనార్థ వాత్సల్యము మొదలగు దుష్టముల కధికారము లేదు. చక్కని భావ పరిణామాదుకి నులతులులు లిగి, సౌఖ్యల్యములిగి, నీతిగలిగి, పాండిత్యముగలిగి, భీరుడై, తానొకవేషధారినిని తలంపక నెక్కడఁ భూమికను ధరించి తనధర్మమును నిర్వహించునో వాడేరంగ స్థలమున నడుగిడఁగి కాఁ ఇయ్యది సుప్రసిద్ధాంధ్రనాటక నటులలో మహావీరుని వాక్యములు. దీనినిఁబట్టి తొలుత నీనాటక ప్రదర్శనోద్దేశమంత పరిశ్రమంతముగ భావించి పంపడుమండెనో ప్రదర్శనము లెంత నియమద్ధములగు, రమణీయములుగ, నుండెనో యూహింపఁ జెల్లును. వర్తమానకాలమునఁ బైవాక్యములకు గురియగు నటులెందరున్నారు? నియమముల నెంతదనుకఁ చాటించుచున్నారు? గమనింపుడు.

అపారకలనము
ఏకార్థమైనను సంతకలనమునండి క్రియాయామముగఁ బరిణమించి యవలకమాభివృద్ధి గాంచి, చతురమతులగు మహామహుల ఆకలంబమువలన నొన్నత్యమునఁబొందుచుండవలెను. దేశీయులును నట్టికార్యమున నొండొరుల మించుచు యీర్ష్యాకాంతములగు చక్కని విమర్శనా భావములచే నద్దాని నుత్తమ స్థానమున స్థాపింపఁగడంవలెను. దేశాంతరముల యందెటుల నే మహామహులగువారు కార్యకారిత్యముల జూపుచు, దనుకును, దేశమునకును వస్త్రయు వాసియందఁ గలుగుచున్నారు. భారతదేశ వివిధములమున సభమస్థానము నలంకరించుచున్నది. దీనికిఁ జూపఁ దగిన నిదర్శనములలో నొకడు చర్చించుచున్న నాట్యరంగముల విషయము గూడ నొక్కటి.

నాట్యరంగములు నీరస నవలాగ్రంథములవలె ననుదినము పుష్పతిష్టులుగఁ బుట్టుచున్నవి. చచ్చుచున్నవి. చచ్చినవి మరల నామాంతరముల ధరించి పునర్జన్మముగాంచుచున్నవి. శ్రీరకంతులును, లోకానుభవ-విద్యాకూసులగు నటులును పుంభానుపుంభములుగఁ దల నూపుచున్నారు. ధనబిల్లులకు వారిచే యదననితలచి యేపదియంది యువకులనో మాయోపాయముల నొడిఁ బడజేసి, పోటీనాటకప్రదర్శనములనో; లేకస్వతంత్ర నాట్యరంగ స్థాపననో, నెలకొల్పుచు దీని నొక వ్యాపారముగ సాగింప దొడుగుచున్నారు. ధనాక్షణిమే దీనికి వరమాధిగ నుద్దేశించిన వీరికి నాటకప్రకటనములును, ప్రేక్షకజనాక్షరణిపాయకరణంబులును ప్రాముఖ్యములుగాని, నాట్యరంగస్థాపనోద్దేశములగు గూర్చిన పవిత్రాచరణంబు నందలి పట్టుదలహస్తము. ఇట్టినాటక సంఘములఁ జేరియుండునటులును మానవేషాధికములతో, తాత్కాలిక కట్టుములతో, తలలాగ్గి తుక్షింభరత్నమే పరమార్థముగాఁ దలంచు స్వభావమునే సాధాణముగఁ గలిగియుండురు. నటులు సంగీత, సాహిత్య, నాట్యకాస్త్రాభిజ్ఞులు కాకు సరికదా; నిందులో నొక్కవిషయమునఁ గూడ మంచి అభినివేశముగలిగినవారు తక్కువ. ఒకనికొంచుక సంగీతమున్న సాహిత్యమున్నయగు. సాహిత్యముండిన సంగీతము తెలియదు. ఇకవారి నాట్యవిషయమున మనము శాస్త్రముతోఁ బోల్చి మాడరాదు. ఇదివర్తమాన కాలపు నటుల యొక్కయు నాటక సమాజముల యొక్కయు స్వభావము తెలిక జ్ఞానబోధయే పరమాధిగాఁ దలంచి యోగులగు వారిచేఁ దొలగి సాగింపఁబడి ప్రాధాన్యపంద నుంకించు చున్న యీపరిస్థితిభ్యమమున, ధనార్జనమే బ్రధానముగాఁ బెట్టుకొనిన సామాన్యులు అప్రాధులును నగు వారు ప్రవేశించి కుద్ధసంకల్పముల దార్కారసరించుటచే నాట్యరంగములకుఁ గుండెటల స్రాపు వీడినది. సామాన్యుల స్వాధీనమైనవి. ఏవిషయమైనను దానిని నడపునట్టి నాయకుని యోగ్యత ననుసరించి పేరుగాంచుచుండును. కావున

గొప్పవారి నాయకత్వమునుండి తొలగి సామాన్యుల పాలన బడిన నాటిక ప్రదర్శనోద్ద్యమము తొల్లిటి వానిక గోల్పోయెను. నాటికములన్ని వినుపు. నటులైనవో అనాయ. మొత్తముమీద విచారించిన నాటిక సంబంధము గలవారిపై దురభిప్రాయములు. నాటికములు పడుచువారందర బాడుచేయు చున్నవను వదలరులు, జనసమూహమున వ్యాపించు చున్నవి ఇవిధముగ మహాదారాశయములచే స్థాపించబడిన నాటిక రంగ స్థలములకు జ్ఞానలకు దుర్విధులగు నటులు క్రియాయాపకములగు సహృదయుల గల్గించుచు యిప్పటి నాటికములకు యక్షగానముల నాటిమన్ననయు లేకుండ జేయుచున్నాడు. ఇవిధములమును గురించి శ్రీ హరిద్రక్షభాపాధ్యాయు లిట్లు వ్రాసి యున్నారు.

“...ప్రస్తుతము దేశమునందున్న “థియేటర్లు” నిజముగ నాటికరంగములు కావు. ఈ థియేటర్లలో జేరునది చాలవరకు ఇతరులనివారు. చిత్త సంస్కారములేనివారు. ఎట్టి వ్యాసంగములేనివారు వీరికి నాటికము అభివ్యయము అనునది ఒకవిధ్య కాదు. జీవనోపాధికొనుట జేయు రసహీనమైన ఒకవ్యావృత్తి. ఈ థియేటర్ల మేనేజర్లు సామాన్యులకు భవాళిల పాపాలకారులై యుందురు. ప్రస్తుతనాటికరంగము భయంకరమైన వ్యాధి యని ఎల్లరంగీకరింపక తప్పదు.

అభివృద్ధి

నియమ శూన్యములను, కలమభావ సంయుక్తములను, నగు రంగస్థలముల స్థాపించి సంపదల గోల్పోయి, తాముచెడి యితరుల చెడగొట్టే, భిక్షాపాత్రము బాణీతల మలంకరింప వీధుల గ్రుమ్మరువారి బెక్కుర నేడు మనము జూచుచున్నాము. తలిదండ్రుల, గురువుల నల్లంఘించి అర్థాంగుల నలజడి గుం దించి నాటికముల పిచ్చితో మునిగి తేలుచు తమ శక్తి నెఱుంగుక నశించుచున్న యువకుల ననేకుల నిలకించు చున్నాము. తమ జాతీయచారములను విగర్జించి, నాటిక రంగ స్థలముల సంపదించిన పాత్రలకు గలిగినటువంటి కట్టు, బొట్టు, జుట్టులను ధరించి జాతీయభిమానము చూరలేట్టుచున్న స్త్రీలను, పురుషులను గమనించు చున్నాము. కూనరాగముల కలవాటు పడి చదువు నన్ను జేసికొని వ్యర్థమైన విద్యార్థుల గాంచు చున్నాము. ప్రకృతకాలమున నాట్యరంగములవలన గలుగు చున్న అనర్థములవి. కవియెట్లు కలుగుచున్నవి. అధికారము చాలనివారు రంగస్థల నిర్మాతాదికముల బొట్టునుటలకక రంగస్థల మెక్క నధికారినివాడు రంగస్థల మెక్కుటవలన నటులకును, సమాజములకును నియమములు లేనందువలన.

నూతన నాట్యరంగము

ఇపుడున్న రీతిని నాట్యరంగము అందిన యేని హరింద భావోపాధ్యాయుల దనకట్టుల నీ “థియేటరు” వ్యాధిశోకమును నీచాతి నివసేతికేర కేరగలదు. కావున పూర్వసంస్కరణ మావశ్య కము. నటులను, నాటికరంగములను శుద్ధ సంస్కరణముల గాంచి పరిశుద్ధత నొందవలసియున్నాడు. అపుడుగాని నాటిక రంగములు కోభింపజాలవు. అపుడుగాని నటులు మహానటులను కీర్తికి భాజనులుగారు అపుడుగాని జనలకు నాటికముల కుని యుపయోగము బోధపడదు. అపుడుగాని పూర్వుల యుదారాశయములను మనము కార్యమాపమున నిర్వహించిన వారము గాజాలము. అందులనగాని దేశమాన్విత్యము కపిం పజాలదు. గావున “నూతన నాట్యరంగ” స్థాపనమావశ్యకము.

కొనికొనెన బాలకృష్ణయ్య.

ఆయుర్వేద పంచరత్నములు

1. చిరట అనవ: సుధావర్ణముల తప్పక బరిహర్య దివ్య వధును, సీసా రు 2. రు 1-4-0.
2. మధుమూత్ర భంజని: మధుమేహము, బహుమూత్రము, శుక్లవర్ణము, కుసుమకోగముల నిర్మూలము చేయ సంజీవినీ శుభ కులం రు 15.
3. సిద్ధ సుకరధ్వజ: ఆకాల జరాప మృత్యుభయముల తొలగించు అమృతకల్పము 15 పా|| రు 4.
4. శంకరత్నై: కుష్టు చర్మవ్యాధుల నిర్మూలము చేయ అనలాత్త్రము రు 1.
5. మంత్ర కవచమే: మహా బుష్టిప్రోక్త సర్వసిద్ధిదాయక మంత్రోపధనసాయనిక ప్రక్రియ. తావేజు 3 ఆకాల.

ఈ కటలాగు ఉచితము. చూచితిరవలెను. ఆయుర్వేదరత్న వి. కేశవనారాయణ, మేనేజర్ ప్రొఫ్రయటరు. (182) మెస్సర్లు. బి. యన్. రావు బ్రదర్లు వారి ఆయుర్వేదావధాలయము, బరంపురం.

వరకవిషయములు

మద్రాసు

మారకపు రేటు

ఎక్స్‌చేంజి
బాంకి తెల్లిగాళికు బ్రాన్సుఫరు 15 19/32 పెన్నీలు
బాంకిడిమాండు డ్రాఫ్టులు— 15 5/8 పెన్నీలు
లండను డిమాండు డ్రాఫ్టుల } 15 25/32 పెన్నీలు
బాంకి కోనుగోలు రేటు }
మాడు నెలలవాయిదా డ్రాఫ్టులు 15 15/16 పెన్నీలు
ఆరు నెలల వాయిదా డ్రాఫ్టులు 16 1/8 పెన్నీలు

కలకత్తా మార్కెటు

కలకత్తా ఆగస్టు 15 మంగళవారము

వత్తి:—బెంగాలు నాగపూరు రూ 470
డబ్బారు 885
కనోరాం 18
జువహరి:—ఆంగ్లో ఇండియా 868
యస్. యల్. కైపు 16/4
నాపురా 45

మారికపు రేటు

ఎక్స్‌చేంజి, బాంకి తెల్లిగాళికు బ్రాన్సుఫరు 15 21/32 పెన్నీలు
డిమాండు రేటులు—15 11/16 పెన్నీలు

బొంబాయి

మేరుమార్కెటు

బొంబాయి ఆగస్టు 15 మంగళవారము

సాయంకాల మరుగునకి నాటాలధరలు యాక్రిందివిధమున

నిలచియుండెను.
అహమదాబాదు అడ్వాన్సు రూ 2965
బొంబాయి కాటక్ 1110
బొంబాయి డ్రాయింగు 1425
నెంట్రలు ఇండియా 505
నెంచరి 782
కోలాబ లాండు 2290
కెరెంటలు 275
కరింభాయి 2000
డెవిదు 1785
ఫజలుభాయి 1850
ఇండియా స్టీలింగు 205
ఇంకోరు మాల్వా 710
కోహినూరు 2770
నూన్రేటు 897
పెరలు 1047
ఫోనిక్సు 925
సింగ్లెట్సు 812
నాపుర్ 840
స్వదేశీ 5010
స్వాను 1200

ఇతరవాట్లాలు

తాతా హైడ్రో—రూ 855
తాతా నిరను అండు స్టీలు (శర్డినరి) 57
" " (డిఫర్) 195
తాతా ఆయిలుమిల్స్—47
నెంట్రలుబాంకి—86/12
తాతాబాంకి—15/8

మారకపు రేటు

ఎక్స్‌చేంజి:—బాంకి తెల్లిగాళికు బ్రాన్సుఫరు 15
[5/8 పెన్నీలు
డిమాండు రేటులు—15 21/32 పెన్నీలు

గుంటూరు టెంపరరీ సబుకోర్టులో

ఫయల్ బి. ఎస్. 142/17, ఇ. పి. 147/21
వాదులు:—మంత్రివాది నుబ్బారాయుడు వక్తరాం.
ప్రతివాదులు:—మంత్రివాది తిరుపతమ్మ వగయరాలు
ఈ సంబంధంలో 1 ప్రతివాది మంత్రివాది తిరుపతమ్మకు
డిక్రి వారంటులలో హేతుకు నోటీసు ఎన్ని పర్యాయములు
చేయించినను హాజరయ్యలేదు. తిరిగి వాయిదా 21-8-22 అయి
వున్నది. అవాయిదాలోను సదరు ప్రతివాది బాధ్యత గమకొర్టు
లో పగలు 11 గంటలకు హాజరయి ఆక్షేపణలు లేకుంపుకో
వలెను. లేనియెడల ఎక్స్‌పోర్ట్ గా విమర్శింపబడును. (271)
కొండుూరు సత్యనారాయణ, బి.ఎ.వి.ఎల్. బారట్ల,
వాదులతరపు స్టీడరు.

ఆంధ్ర మహాసభలు

చిత్తూరునందు జరుగనున్న ఆంధ్ర మహాసభకు కవి
శిఖారుణులను, జేశనేకరులను, సుప్రసిద్ధులను, నగు ఉమర్
అలీషా కవిగారు అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడుట శ్రేష్ఠము. అం
దుచే హిందూమహమ్మదీయ సమ్మేళనమునకు యేదర్సన మేర్పడ
గలదు. ఇదికడకు జరిగిన ఆంధ్ర మహాసభలకు ముసల్మాను
సోదరు తెగ్యును అధ్యక్షుల వహించి యుండలేదు. చిత్తూరు
ఆహ్వాన సంఘమువారు కర్తవ్యమును గుర్తించెదరుగా! ఇకను
ఆంధ్రరాష్ట్రసభకు పల్నాటి వీరులును, స్వాధ్యత్కానులును,
దేశభక్తాగ్రణ్యులును, నగు ఉన్నత లక్ష్మీనారాయణ పం
తులుగారు తప్ప నొరులెవ్వరును వగరు. లక్ష్మీనారాయణ
గారిని గౌరవించుట యనగా ఆంధ్రభూమిని గౌరవించుట
యగును. ఈ రహస్యమును ప్రతిమండల కాంగ్రెసు సంఘము
వారును గుర్తించి లక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారి నీకృతకభట
అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనెదరుగాక!

ఆహ్వానసంఘమువారు ఇతరరాష్ట్రములవారిని తొందరపడ
యెక్కుకొనక ఆంధ్రరాష్ట్రములోనివారినే ఆంధ్రరాష్ట్రసభకు
అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొని ఇతరులను ఉపన్యాసముల నివ్వటకు
గాను పిలిపింపవచ్చును. ఇక ఆంధ్రమహాసభ యున్నది. ఈ
సభకు శ్రీచితి ఉన్నత లక్ష్మీనారాయణగారు గాని, లేక దేశభక్త
వెంకటేశ్వరస్వామి పంతులుగారి ధర్మపత్ని సుబ్బమ్మగారుగాని,
లింగంగుంట బుచ్చిలక్ష్మమ్మగారుగాని (దేశభక్తని కుమార్తె)
అధ్యక్షులుగ నుండుట చాల మంచిది. చిత్తూరు నారీమణులు
యంత్రాయుక్తములు గమనించి కర్తవ్యమునకు గడంగెదరుగాక!
కొన వేంకటరాయశర్మ

చెన్నపురి బజారుధరలు

ఆగస్టు 16-వ తేదీ బుధవారము.

- (1) ధాన్యములు
దరియలు బా 1-కి గగ 16 మొదలు 18 కడకు
బియ్యము బస్తాలు
కుసుమ తెనాలి ,, ప 45 కెలె 14-8-0 15-0-0
నెల్లూరిని ,, డిటా 17-0-0 17-8-0
డిల్లీని ,, డిటా 16-0-0 18-0-0
రాగులు ర. 164 బస్తా 1-కి 10 8-0
నవ్వులు ,, 26-8-0 27-0-0
- (2) సప్త ధాన్యములు
కందులు బస్తా 1-కి 195 ర. రు 18-8-0 15-0-0
నెనగలు ,, డిటా 14-8-0 15-8-0
పెనలు ,, డిటా 14-8-0 15-0-0
మినుములు ,, డిటా 15-8-0 17-0-0
ఉబులు ,, డిటా 164 10-8-0 11-8-0
- (3) నూనె వస్తువులు
నవ్వులు నూనె బా 1-కి రు 190-0-0 200-0-0
నెయ్యి ను 1-కి రు 18-0-0 మొ 22-0-0
కొండాపురం చేరు నెనగపప్పు బా 1 కి 62-0-0 62-8-0
యితరప్రదేశము రు 54-0-0 55-0-0
చేరు నెనగ నూనె గానుగ బా 1 కి రు 180 మిషన్ నూనె 125
అనుదము నూనె బా 1 కి రు 128-0-0 129-0-0
- (4) చిల్లర వస్తువులు
చూడుపసుపు బా 1-కి గగ 39, 40
కూరపసుపు ,, రు 105-0-0
మిరపకాయలు(గుంటూరిని) బా 1-కి గగ రు 28—82
గుంటూరుపాపకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి రు 50, 55
కాళవాస్తీ పాపకట్టు మణుగు రు 70, 77
దెల్లము బా 1-కి గగ 16, 15
పాతని చింతపండు గగ 11 గగ 12 కొత్తని గగ 17, 19
- (5) ఇనుము
పట్టాలు రఖం బా 1 కి రు 35, 36-0-0
చదరం రు 37-0-0
రవుండు రు 36-0-0
- (6) లోహములు
వెండి 10) తులూకు రు 98-4-0
బంగారము, తులము 1-కి రు 26-8-0
సవరను 1-కి రు 17-1-0
ఇత్తడి బా 1కి రు 325-0-0
రాగ డిటా రు 360-0-0
అస్కా చెక్కర బ 1-కి రు 46-12-0, 47-0-0
- (7) రంగులు
సింహంమార్కు 20 డిక్రీలు అందరు పిపా 100
డిటా 16 డిటా 87-0-0
కోటి క్రిష్ణడు 20 108-0-0 105-0-0

దేశీయ వార్తలు

టంగుటూరి ప్రకాశంగారు మున్నగువారిపై మాననప్రస్తుతావా

కల్లికోట సబ్జిక్షిటీరు-ప్రకాశంగారు మున్నగువారు 6000 వరిహార మియ్యనలను

దేశబంధుదాసుగారికి స్వాగతము-దాసుగారి ప్రత్యుత్తరము

దాసుగారికి నవజీవనుపత్రిక స్వాగతము

బాబు మోతీలాలు ఘోషుగారికి చాల జబ్బుగానుండుట

కలకత్తాలో ఖద్దరుప్రదర్శనము. సర్. పి. సి. రేగారి ఏర్పాటు

డాక్టరు వరదరాజులు నాయుడుగారి విమదల-కడలూరులో గొప్పస్వాగతము

కలకత్తా కారాగృహమున విస్తవము-ప్రభుత్వ పక్షము

అసహాయవాదియగు ఒక జమీందారునకు ఒకవత్సరము విడిచిపెట్టెను

అఖిల భారత కాంగ్రెసు ఆజ్ఞోల్లంఘన విచారణ సంఘము

బారిష్టరు అభయంకరుగారి సాక్ష్యము

ప్రకాశంగారిపైని హిందూపత్రిక

పైని మాననప్రస్తుతావా

ప్రకాశంగారు 6000 సు ఖర్చులు నియ్యవలెను

హిందూపత్రికవారు 1000 లును

ఖర్చులు నియ్యవలెను

కల్లికోట సబ్జిక్షిటీరు

శ్రీమత టంగుటూరి ప్రకాశం, బాల్ గోపెల్లు, కల్యాణ ముర్తజీ, కేశవమూసన, ఎల్. ఎ. కుబ్రావ్యాఖ్యయ్యగార్ల వైనను హిందూపత్రికాధిపతివైనను దక్షిణ మలబారు పోలీసు చూపర్నెంటు బట్టపాలెములో 1921 లో జరిగినవిషయములను గూర్చి తెచ్చిన మాననప్రస్తుతావాలో ప్రకాశంగారు మున్నగువారు 6000 రూపాయలను ఖర్చులను హిందూపత్రిక వారు 1000 లను ఖర్చులను నియ్యవలెనని కల్లికోట సబ్జిక్షిటీరు జడ్జి కోర్టు (18 వ తేదీ) తీర్పుచెప్పెను.

తిరునామూర్తు సంస్థానము

మహాత్మా గాంధీ గారు

దివాను రాఘవయ్యగారి ద్వేషము

ప్రభుత్వభాష లకు కొంతమంది నిరసనకొద్దోయ్యలకు గాంధీ మహాత్ముని జడ్జి నామకరణము భయంకరముగానున్నది. బి. క. బి. హిందూ సంభాషణ సంస్థానోద్ధానకు లలో నొకరు గాంధీ మహాత్ముని ప్రశంసించినందులకు తిరునామూర్తు సంస్థానము దివాను రాఘవయ్యగారికి పట్టరాని ఆగ్రహము గలిగినదట. మహాత్ముని నిరసించినందులకు సమాధానము తెలుపవలెనని ఫి. చెన పుచ్చు కొననున్న దివాను పేనెగూర్ల కృష్ణయ్యగారిని సంస్థానము వారికిగిరిని తిరునామకరణమునండి మా విలేజురీ తెలిపెను. వై మెట్ల కలకత్తాలో ఉద్యోగము కలుగు నుద్యోగప్రాబుధ్యమున కిది అతితాదృశ కావాలి! అమాయకులని విద్యార్థులపై వైసెలకు నిజ సంభాషణమును సుచుర్చించిన రాఘవయ్యగారు అసహాయద్రుప్రకృత్య క్షామము నెట్లు సహించ గలుగుదురు? వారూడా అని స్మరించిన వారి నందరిని కిడించునట్లు హిందూకళ్యపు డాక్టాపించెనని పురాణములలో గలదని వినుచుందురు భక్త్యత్రేయగు భరతభూమి యందు పుట్టినవారు నూడ విష్ణుమూర్తయను వదలి పీఠాధ్యక్షుల పున మార్చునే అనుసరించునట్లు ట్లున్నది (స్వరాజ్య).

విదేశవస్త్ర బహిష్కరణము

కాన్పూరు సంఘము

కాన్పూరు విదేశవస్త్ర బహిష్కరణ సంఘమువారు అతిశాంతముగను మైత్రీచేడకుండను కార్యమును నెరవేర్చుకొనిరి. తమ వాగ్దానము సత్కరించిన గొప్పగొప్ప విదేశబట్టల వర్తకులందరును మనఃపూర్వకముగ పశ్చాత్తాపమును వెల్లడించిరి. (స్వ)

అఖిలభారత కాంగ్రెసు

ఆజ్ఞోల్లంఘన విచారణ సంఘము

అభయంకరుగారి సాక్ష్యము

కొన్ని ముఖ్యభాగములు

అ. బా. కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘభ్యుదయ వారిష్టరు అభయంకరుగారు వాగ్ధురమున ఆజ్ఞోల్లంఘన సంఘమువారికి తన అభిప్రాయములను వ్రాసియిచ్చెను "అసహాయవాదులు శాసనసభలో ప్రాబల్యమును బడెననుచో అనేక లాభముల కవకాశముగల పరిస్థితులు అభిప్రాయమునే ఏర్పడవలెను. జనసామాన్యమునకు స్వరాజ్యమని నేమా తెలియదు. తెలియక పోవుటచే వారు స్వరాజ్యమును గూర్చి విపరీతభావములకు కలిగియున్నారు కాన ప్రజలలో అయాప్రాంతముల వారికిగల ప్రత్యేకపు యిష్టములను గూర్చి కాంగ్రెసువారు, శాసనసభలో తమ ప్రాబల్యముచే ప్రజల కనుకూలములగు తీర్మానములను చేయించినచో కాంగ్రెసు పక్షమున ప్రజల కభిమానముగలగును వ్యవసాయదారులు మిల్లుల పనివారు మున్నగువారి సహాయము లేకుండ, కాంగ్రెసువారికి కాన్పూర్లో చేపట్టెదగిన నష్టి తెలు ప్రజలకుగల యిష్టముల నీరీతిగా తొలగించి కాంగ్రెసువారు ప్రజల ఆదరమును బడెయ్యవలెను. ప్రస్తుతమున్న న్యాయశాస్త్రము సరికాదన్నను దాని ప్రకారముగూడ వలంటిదట కొన్ని మాట్కలు గలవు వానినిగూడ కాంగ్రెసువారు తీసివేయుట అవ్యవహారికము. కేవలము కార్యాచరణములే కష్టముల పాలగుటయే వలంటిదట విధియనుట అనుచితము. ప్రతివ్యక్తికిని ఆత్మరక్షణ సాధ్యతం త్ర్యమును సర్వేశ్వర యేయెనుగెను హిందూమతము, న్యాయశాస్త్రము, మానవ్యభాకముగూడ నామాట్కను సమర్థించుచున్నవి. మానవ్యభాకమునగల దుర్మయము పూర్తిగా తొలగినంతవరకు పంచాయతీ న్యాయస్థానముల ఉత్తరపులను ప్రజలనుసరించుట చేయగల అధికారము పంచాయతీలకు కలుగ నంత కాలము నా, మా నవు ని కి ప్రాణ విత్త సంబంధములగు మాట్కలు లుండునంతవరకును సంఘమును సందర్శించుటకు ప్రభుత్వమువారి న్యాయస్థానముల నుపయోగించు కొనక తీరదు. భరతఖండవాసు లిప్పుడు స్వరాజ్యముకొరకు పోరుచున్నారని రామరాజ్యముకొరకు కాదు. మధ్య రాష్ట్రములు ఆజ్ఞోల్లంఘనమునకు సంసిద్ధముగ తేవనయే నా అభిప్రాయము. మధ్య రాష్ట్రములందు చెజ సాలలలో రాజకీయ వైదిల కెట్టియి బ్బందులును కలుగుచున్న వైదము తెలుపలేదు. కాంగ్రెసు అసహాయ విధానము విఫలమగునని వెనుకనే వెల్లడుచుంది నూచించిరి. వారు నూచించినట్టిది విఫలమైనదని యొక్కతీర్ణి తీర్మానములవలననే స్పష్టమగుచున్నది. అందువలన దానియందు ప్రజలకు విశ్వాసము తొలగిపోయినది. ఇప్పుడు ప్రజలకు మరల విశ్వాసమును కలిగింపవలెనని "ఎటిసిటీలో వైసను ప్రతికాముకూడదు. ప్రజలను కాంతముగ ననుభవించుటయే కర్తవ్యము" అను పద్ధతిని పరిత్యజించి "ప్రతికామును అవరణము లేవలెను" కష్టముల ననుభవించుకుండ ప్రతిఘటన ప్రతికారముల నొసర్ప వలకాశమే లేదు. మొత్తము మీద పద్ధతి ఆచరణసాధ్యముగా నుండవలెనని మెట్లవేదాంతములమీదను ఆస్తిక నియమములమీదను ఆధారపడగూడదని అభయంకరుగారు వ్రాసిరి.

డాక్టరు వరదరాజులు

నాయుడుగారు

కడలూరు చెరసాలనుండి వదలబడు

స్వాగతము

14 వ తేదీని ద్రవిడరాష్ట్ర తిలకు అనివిభాగ్తి గాంచిన

డాక్టరు వరదరాజులు నాయుడుగారికి కడలూరు చెరసాల ద్వారముగద్ద కాంగ్రెసు నాయకులును ప్రజలును భుజమగు స్వాగత మొసంగిరి. 5 ఏండ్లలోపున నాయుడుగారు చెందుసారుల కార్యాచరణ మొసరించిరి. చాలమంది శ్రీమంతుడైనవారికి నచ్చి స్వాగత మొసంగిరి. వరదరాజులు నాయుడుగారి భార్య యు, దండ ప్లాణి పిల్ల గారి భార్య యు వారి పిల్లలును మరెవ్వరూమంది శ్రీమంతు నాయుడుగారికి స్వాగత మొసంగిరి. ద్రవిడ రాష్ట్రములోని వివిధమండలముల వారు ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ నాయుడుగారికి 12 సన్మానపత్రములను సమర్పించిరి. జయజయభ్రమలు మిన్న ముట్టుచుండ శ్రీమాన్ నాయుడు శ్రీమాన్ ఎస్. శ్రీనివాసయ్యగారు, శ్రీమాన్ రామస్వామి నాయకరు య్ల బండివెక్కరి. మంశ వాద్య భూమముల భజనలు చేలగుచుండ డ్రాగెంపు సాగెను. రామార్చములందు నిమ్మకాయలగు గృహములు కలయంపులు చల్లి రంకల్లుల దీప్తి తోరణపతాకాద్య లంకాముల గావించిరి. మల తీరులు జాతీయపతాకములను భరించి వారులుదీరి శాంతముగ వెంటనడిచి ద్రవిడ రాష్ట్రమున కలంటిరు దిశములను మొదలు ప్రారంభించినవారు డాక్టరు నాయుడుగారు. వా రాజ్యమున కొనంగి న తొండర పడై నామమును కలంటిరులు సార్థకము చేసిరి. ఎట్టి ప్రోత్సాహమును లేకుండ పాపరక్షణలుగూడ వేలకొంది నచ్చిరి. నాయుడుగారిపట్ల ద్రవిడరాష్ట్రమువారికి గల భువ భక్తిని నూచించుటకు తిరుపూరులో జరుగనున్న మహాసభ కధ్యక్షునిగా నాయుడుగారికి నియోజింపవలెనని కడలూరు నుండి సింగారమేలు వెట్టిగారు వ్రాసిరి.

స్వాగతవివరములు

14 వ తేదీ ఉదయమునండియు కడలూరులో ప్రజలు కాపరుకొండలయొద్ద నున్న చెరసాలకు స్వరాజ్య భిక్షాపకు పతాకముల చేబూని పోసారి 8 గంటలు కాకముందే జయలు ద్వారముగద్ద పెద్దగుంపు చేరెను. రాష్ట్రమునందన్ని ప్రక్కల నండియు నాయకులుగూడవచ్చిరి. 9-30 కు తలుపులు తెరిచిరి. 1921 అక్టోబరునండి 9 నెలలు కార్యాచరణముననున్న నాయకుడవును సమాజసంక్షేమముతో వెలికినచ్చెను. మహాత్మాగాంధీకి జయ, డాక్టరవరదరాజులు నాయుడుగారి జయ, అనునివాసములు చేలగెను. పుష్పగర్వముగూగునెను. ఖద్దరు మాల తెగిరెను. శ్రీమాన్ ఎస్. శ్రీనివాసయ్యగారు, సింగారు మేలువెట్టి, ఆరణి ను బ్రహ్మణ్య శాస్త్రి, కళ్యాణ నుండర మొదల్యారు, ఇ. వి. రామస్వామి నాయకర్ ఆదివారాయణశ్రేష్ఠి, జి. రామచంద్రనాయుడు (వరదరాజులు నాయుడిగారిబావ), కె. ఎస్. కుబ్రావ్యాఖ్యు (రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు కార్యకర్త), తిం. వెంకటాద్రిపిళ్ల, వెంకటకృష్ణపిళ్ల, రామ స్వామిరెడ్డి, రాజంపెట్టి, ఎం. కె. ఆచార్య, ఆర్. చిన్నపిళ్ల, శ్రీనితి రామామృతయ్య (మామవరం) గార్లును మరివెవ్వరుమంది పురుషులును శ్రీమంతు నాయుడి గారికి స్వాగత మొసంగిరి. నాయుడుగారి మారేంపుతో ప్రాత కడలూరులో నాయుడుగారి భార్యయును పిల్లలును నివసించుచున్న గృహమునకే తీసికొనివెళ్లిరి. 14-15 తేదీలను నాయుడుగారు కడలూరులో నుండి యుపసన్నివించెదరు. పిమ్మట 16 వ తేదీకి చివరివరకును, 17 వ తేదీకి ఆరోడుకును 18 వ తేదీకి నేలముకును వెల్లెవరు. సి. రాజగోపాలాచారి గారు కలకత్తానుండి స్వాగత మొసగుచు త. తివార్త సంపిరి. మరివెవ్వరుమందిగూడ తంతవార్తల సంపిరి.

ద్రవిడరాష్ట్ర మహాసభ

డాక్టరు వరదరాజులు నాయుడుగారి అధ్యక్షత

ప్రముఖులనూచన

తిరుపూరులో నెవ్వెంబరునెలలో జరుగబోవు ద్రవిడ రాష్ట్రమహాసభకు డాక్టరు వరదరాజులు నాయుడు గారికి అధ్యక్షునిగా ఎన్నుకొనవలెను. ఆయన తిరుపూరునివాసి గాడు నేలము నివాసిగాన నా ఆక్షేపణ అనవసరమని శ్రీమాన్ ఎస్. శ్రీనివాసయ్యగారు టి. వి. కళ్యాణసుందరమొదల్యారు, ఎం. కె. ఆచార్య ఎం. సింగారుమేలు వెట్టి, టి. వి. రామచంద్రశెట్టి, ఈ. వి. రామస్వామి నాయకరుగార్లును మరివెవ్వరుమందియు కలసి ప్రకటించిరి.

కలకత్తా రాజధాని చెజసాల విప్లవము

రాజధాని మేజిస్ట్రేట్స్ పోర్టు మంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రకటనము

కలకత్తా రాజధాని చెజసాలలో 26-4-22 వ తేదీన జరిగిన విప్లవమును గూర్చి కలకత్తా రాజధాని మేజిస్ట్రేట్స్ రిపోర్టు పంపెను. ఆవిప్లవమునకు సమయము 9 గంటల వైదియను ఒకవార్డును మదదిరి. 49 గంటల వైదియను 66 గంటల వార్డును గాయములు తగిలెను. 14 గంటల వైదియ పారిపోయిరి. చూడు లక్షల రూపాయల వెలగల సామగ్రి గుల బడి పోయెను. డిశంబరు నెలలో రాజకీయ భయము దీలను చెజసాలకు తీసికొనివచ్చిన పిమ్మట వారికి హెచ్చు సౌకర్యముల నిచ్చుచున్నారని తక్కిన వారి కసంతృప్తి కలిగినది. దుర్భాగ నలవలన నది ప్రబలింది. ప్రాచీన కైదీల పేర్లు పిలచినపుడు నస్యతులా పలుకలేదని అతడు ప్రార్థనలను చేయుచుండగా నతనిని మరొక వెక్రమందిరి కొట్టిరి వైదియ నమ్మటయే విప్లవము నకు సన్నిహితకాణముగాని వారి నెవరిని అట్లుకొట్టలేదు. విప్లవమునకు కమిషనరు వైదియ పన్ను డెన్యూగార్డు వారిని పిలుచుటకు విరుగుదలగా పోయినవో స్థితిగతుల ట్లు పరిణమించియుండవు. ప్రధానాధ్యక్షులను సందర్శించి ట్లు ప్రెసరాననుండియు తుపాకులను కాల్పు టవసరమేగాని సామ్రాట్ల బలమునుండియు పోలీసు వైద్యకాలనుండియు చెట్ల మీదనుండియు తుపాకులను కాల్పుట క్రమము. అట్లు కాల్పున వారు పారిపోయిన వారిమీదగాని పారిపోవ ప్రయత్నించు చున్న వారిమీదగాని కాల్పుటలేదు. మంటలను చల్లార్చు చున్న వారిమీదను దాగియున్న వారిమీదను దాగియుండ ప్రయత్నించు వారిమీదనుమాత్రమే అట్లు కాల్పురిని మేజిస్ట్రేట్లు వ్రాసెను.

ప్రభుత్వ ప్రకటనము

వైద్యవార్డు నస్యతులను కొట్టినమాటవిజమేగాని ప్రార్థన చేయుచుండగా కొట్టలేదు. విప్లవము చేయుటకు వైదియి వరకే యోచించియుండవచ్చునుగాని మాకుమాత్రము ట్లు తోచలేదు. అదిరకమేయును ఆచించుకొని యుండరియు వైద్య వార్డు ట్లు కొట్టుటలను వైదియలో నుండకనస్యభావములవారు కాంతిపూరిత అట్లు చేసిరి నీయు మేమూహించుచున్నాము. లిగులు డెదుటవలన నే అనర్థకమం తయు మెటనే జరిగినదనియు లేచో నంత శీఘ్రముగ నట్లు జరిగి యుండదనియు మేముగూడ నంగీకరించెదముగాని గంట వాయిదాపెట్టి అంతయు నడిగిపోయి యుండునని మేము తలంపకలము వార్డులపై వైదియ రాబ గుర్తున్నారని తెలిసిన పిమ్మటనే గంటమోగించిరి. అప్పుడట్లు జేయుట అవసరమే. తుపాకులను కాల్పుటనుగూర్చి మేజిస్ట్రేట్లుయొద్ద వెళ్లకు సామ్రా మిచ్చియుండలేదు. అట్టిచో నది అక్రమమని మేజిస్ట్రేట్లు నింపించుట కాధారముగనడదు. తరువాతి తానాస్థల మును న్నయముగ చూచి గుండ్రగురుతులను బట్టి మేజిస్ట్రేట్లు అటుల వ్రాసియుండును. వైదియొప్పించుకొని పోయినతరువాత గాని అంతవత్సరము వివాదాంతి యుద్ధ్యాలకు తెలియలేదని మేజిస్ట్రేట్లు వ్రాసెను. 14 గంటల మాత్రమే తప్పించుకొని పోయిని తెలుపబడినపుడు యింకను చాలవంది ప్రయత్నించి యుండవచ్చును. అప్పుడట్టివారిపై తుపాకులను కాల్పుట అక్రమముగాదు. కాన నివిషయమున మేజిస్ట్రేట్లు విచారణము నిర్ధారముని యూహించవలసివచ్చినది. ఈ విషయమును నిర్ధారణచేయుటకు మరల విచారణ జరపవలసినదేగాని యిప్పుడు చాలకా లాభి తమై పోయినది. తుపాకులను కాల్పుటకు సూపర్మెంటు ఉత్తర విచ్చుటలో క్రమ మేమి యున్నదో 9 గంటల వైదియ గుండ్లువెట్టుటలననే చనిపోయిరి మరణించారని తెలిసినది. ఆగస్టులో ఒకమూల యిండ్లు తలచుకునుండ తుపాకులను కాల్పుటలో కొంత కలవరము కలిగియుండ వచ్చునుగాని అక్రమ మేమియును జరుగలేదని మాకు నమ్మకము కలిగినది. 14 గంటల నిచ్చెల మీదనేగ్గి తప్పించుకొని పోయిపు డటుల తుపాకులను కాల్పుటవలననే తక్కినవా రంతటితో భయ పడిని ల చి పోయిరి. వైద్యవార్డులను కొట్టుటలేవ్వు వైద్యులను ఆ విషయమును సూపర్మెంటుకు తెలుపకపోవుటనుడ తప్పేగాని విప్లవసమయమున నాయుద్ధ్యకర్తలను చాల వైద్యవైద్యములను చూపిరి దీనికంతకును కారణము వైదియే. సూపర్మెంటు చాల మెలకువతో పనిచేసెను. తేదీ 1000 చుంది వైదియను తప్పించుకొనిపోయి యుండును. వారిలో కొందరు ప్రబలహంతకులగుడగట. వార్డుల తప్పించుకొనిన వైదియ యుద్ధ్యుల నందరిని నరికివేసియుండును. అట్లుజరిగిన తక్కిన చెజసాలలోని వారికిగూడ దురాచేతుకలిగియుండును, గాన చెజసాల యుద్ధ్య గులను ముఖ్యముగా వార్డులను ప్రశంసించుముగ పనిచేసిరి.

మదరాసు విశ్వవిద్యాలయము

పట్టప్రధానసభ

ఆగస్టు 16:-

మదరాసు కైన్ద్రకళాశాల ప్రధానాధ్యాయుడగు రెగరెండు డబ్ల్యు. మెస్టరుగారు కేటి సాయంత్రము ఒసగిన ఉపన్యాస సారాంశమునకు ప్రకటించుచున్నాము:-

నేడు మీరు ఒక గొప్పసంఘమునందు పా సత్యమును సంపాదించుచున్నారు. ఈ విశ్వవిద్యాలయము సృష్ట్యమందు చిన్నదియే అయ్యును ప్రతిష్ఠియందు అగ్రస్థానము వహించి యున్నది. మీరింతకాలము శిక్షణ మొందుటయందు అనేకకష్టములకును ఆకాశంకములకును జయోపజయములకును లోనై యుంటిరి. కాని యవన్నియు మీకు దోడ్పడి యుండుటచేతనే మీరు నేడు ఈ డిగ్రీలను పొందుటకు సమర్థులగు సంపాదించుకొనుటయైనది. మీవిజ్ఞానమునకు, మీశక్తికి, మీగౌరవానికి నిదర్శనములుగ నున్నవి. ప్రపంచము ద్యుద్వ్యభూయిష్టమై యుండును. మీకు సంబంధముగలిగినపు డెల్ల మీవిజ్ఞానమే మీకు దోడ్పడును. ప్రజాసామాన్యము విద్యయందు వెనుకడియుండ విశ్వవిద్యాలయమునకు విజ్ఞానముండియు నేమిలాభము? విద్యార్థిమీదను సులభముగ దుర్భిప్రాయములకును అప్రసూలమునకు, ద్వేషభావములకును పాలగుచుండును. విద్యార్థిభాగి భాగిసాంకత్తికరినివేదికల జూచినచన పరితాపమునకు మోయుండదు. నాతీయగౌరవము, నాతీయశక్తి లకు పునాదియగు సాధనసామగ్రి క్రమక్రమముగ క్షీణదశ నొందుచున్నదని అవి మనకు స్ఫురింపజేయుచున్నవి. ఈ భావి సత్యమును పోగొట్టకలెను. ఈ గొప్పయుద్ధము మీరు లేనిజే జనము పొందజాలదు. ఈ సత్యము విశ్వవిద్యాలయజీవితముల నందుచున్న మీరు ఈ ధ్యయధ్యమనందు, పాల్గొనవలెనని మీకాహ్వానము. మీ శ్వంతిచలుకుబడి కలనను సానికసంఘములందు సభ్యులుగ కేరుట కలనను ఇంకను మీ శక్తికొలది నితర విధముల విద్య యభివృద్ధి నొందునటుల మీరు కృషిసలుపవలెను. దేశభివృద్ధి యంతయు ప్రాథమికపాఠశాలపై నాధారపడి యుండును. ఆపాఠశాలయందు పిల్లలు కట్టుకొనుటకు వస్త్రములు లేక, దినుటకును సరియగు నాహారము లేక బాధపడుచుండును. ఉపాధ్యాయులును, జుగుప్సావంతులు యుండును. మనకు మనమాతృభూమియందు ప్రేమకలు. ఆమె మనకు గావించు విజ్ఞాపనమిదియే. ఈవత్సరము గావించెడి విజ్ఞాపనము మరొకటియు కన్యమయినది. ఎచ్చటబట్టినను తీర్మానములు గావించబడుచుండును. మీరుదృఢ మనశ్శాలిలై ఈయాహ్వానమును అంగీరించి ఇందు ప్రవేశించి తిరని ముందుసంతతులవారు మీవిద్యకు, మీవైద్యమును గొని యాడుదురు.

మనవిశ్వవిద్యాలయ అంగవిభాగమును మార్చవలెనను నూచనలు వివరముచున్నవి. విశ్వవిద్యాలయమునందు నేర్చుకొనెడి విద్యకును విశ్వవిద్యాలయమును దాటితరువాత గలిగెడు అనుభవమునకును సంబంధ ముండవలె నని యనుచున్నారు. మన విశ్వవిద్యాలయములు సాంకేతిక, వర్తక పాఠశాలలుగా మారవలసినదేనా? పట్టప్రధాన సభ్యులొకరికి ప్రశ్నలకు, అవలంబించెడి కృత్రిము, సంపాదించెడి భవమునుబట్టి విశ్వవిద్యాలయ ప్రయోజకత్వమును, నిర్ణయింపవలెనా? ఈ ప్రశ్నల కొక సమాధానము గలదు. విశ్వవిద్యాలయము విజ్ఞానమునకు నిల యము. శ్వతంత్రముగ ఆలోచించుకొనుటకు విశ్వవిద్యాలయము మీకు అవకాశముల నొనగూర్చుచున్నది. మీరు విశ్వాశాలులలో మీరు శ్వములుగ జూచి, కనుగొని, గ్రహించితిరి వానినిగూర్చి మీరు శ్వతంత్రముగ ఆలోచించుకొనితిరి. విశ్వవిద్యాలయ వాతావరణమునండి వెలుపలి ప్రపంచమును ప్రవేశింపగ నేచు రభిప్రాయములను జేసినయక మీ ఇచ్చునచ్చుట్లు మీరుశ్వతంత్రముగ జేసినై నను నిర్ణయింపకలుగుదురు. విశ్వవిద్యాలయము మీకు విశాలభావములను పురికొల్పును. ఏవిషయమునైనను, సంతుచిశ్వభావ మునగాక విశాలదృష్టితో పరిశంపకలగు. విశ్వవిద్యాలయము మీమ్మ కార్యపరకంతులుగ జేయును. మీకభా కాలవదలి మీమిచ్చుటల ప్రవేశించుటకు అందుకలన పర్యవధ ముల సమర్థులుగ నుండురు.

మన విశ్వవిద్యాలయ పట్టభద్రులలో నొకరును పూర్వము కొంతకాలము సభ్యులుగ నుండిన వారును ప్రస్తుతము క్షిప్రకాన్సిలై ఈదేశమునుండి అభివేళరాజ్యములకు రాయబారిగ వెలియుండుటకు మనభాగ్యము. వారియందు ఇట్టి భద్రము, ఇట్టియందైశ్వ్యమునుపురికొల్పుటకు విశ్వవిద్యాలయజీవన ము దోడ్పడియుండునని సంకల్పించవచ్చును. వారుతమదేశమును దలి విముఖులను నుముఖులజేసి స్వేచ్ఛాభావమును వెంపొందింప

జేయుచుండెను. ఆలాగున నే అందరు పట్టభద్రులును నులేము. కేటి యులను అజ్ఞానాంధ కాగమునుండి లేవదీసివారియందు విశవత్సభావమును వెంపొందించి, విజ్ఞానమును గలగజేసి ప్రపంచమునందు గొప్పస్థానము నాక్రమించుట్లు చేయవలసియుండును. మీరు విశ్వవిద్యాలయభావలను చక్కగ గ్రహించి యుంటిరి నీ ఈ పనిని వైద్యముగ స్వీకరించుటకు పూరితమురు. విశ్వవిద్యాలయము మీకు ఆలోచనాశక్తి నొసగెను. కావ్యాచరణధాందు శిక్షణము నొసగెను. కాని మీకు జీవనోపాయముల నూచించి యుండెనా? ఈనాల్గవత్సరముల కాలమును మీరు కృత్రిమ ప్రపంచమునగాక నిజమగు నొక చిన్నప్రపంచమున గడపితిరి. క్షీలకువలసిన సామన్యామును, పురుషులకు వలసిన సహజలక్షణములకు విశ్వవిద్యాలయము మీకొసగినది. యావనోత్సాహముతో విజయభజ్జానముతో బాహ్య ప్రపంచమున ప్రవేశించుమీరు మదరాసు విశ్వవిద్యాలయముపక్షమున స్వాదయ పూర్వకముగ ఆశీర్వాదముల పొందుచున్నాను.

చెన్నపురిభారత తిలకుపత్రిక

పోలీసు లనవసరముగ తొలగర నిచ్చు ండుట

తిలకుపత్రిక మేజరు ఆగర్వాలాగారు కార్యాలయమున తేనపుడు పోలీసులు తమ ఉద్యోగపురుష్టుల ధరింపకుండ భారత తిలకు పత్రికా కార్యాలయమున కేగి అంటిపనివాని యెడ రించుచుండురు. అచట ఎనిచేయకలదని వారికి బోధించెదరు. వారు విచారించి అట్లుచేసెదమని యెడరించెదరు. 15 వ తేదీన ఉదయము 9 గంటలకు ఆగర్వాలాగారు కార్యాలయమున తేనపుడు పోలీసుభటు దొకడు దుస్తులలేకుండ నవటి కేగి బాబూరావు అను నతనిని బలవంతపెట్టి పుష్పలబాగు పోలీసు స్టేషనుకు తీసికొనిపోయెను. అచట గాంధీబోపి తీసివేయు మనిరి. నీ వెందు కా కార్యాలయమున పనిచేయుచున్నానని లేని పోలీసుల నడిగి నిరీధింపజూచిరి అని ఆగర్వాలాగారు వ్రాసిరి:- (స్వ)

సురదాలో పోలీసుల నిరంకుశత్వము

భిద్రుబట్టలను వశపరుచుకొనుట

కత్తివాది జట్టాయకుగారు బరంపురం మండల కాలగ్రామ సంఘమువారి ఆజ్ఞానసారము 20పురమునుండి భిద్రు బట్టలను ఎడబండిమీద సురదాలోనున్న కాలగ్రామడిపోకు దగ్గినుండి తీసికొని వచ్చుచుండిరి. ఆ బండి సురదాపూట్ కర్డకు గాగానే 22 వ తేదీన ఆ బట్టలను వశపరుచుకొనిరి. 1922 మార్చిలో 188 క్రింద జట్టాయకు గారికి వేయబడిన జుర్రానా సొమ్ము 15 రూపాయలను గాబట్టుట కాబట్టలను వశపరుచు కొనవలెనని మేజిస్ట్రేట్లు తన బంట్లోకు చే పోలీసులకు కలుగు పంపెను. అప్పుడు పోలీసులు డ్రెస్సునుచూడెరి. కాన అబంట్లోకునే యినస్పెక్టును ఘోటికర్డు పొమ్మునగా అరజే ఆబట్టలను వశపరుచుకొనెను. రెసీసుగూడ యిచ్చలేదు. అక్కడసామ్రాత్యులను సంతకములు చెయ్యలేదు. ఇదిగ: కొకసారిగూడ నిల్లే భిద్రును వశపరుచుకొనిరి (స్వ).

బాబూ మోతీలాలు ఘోషగారు

అమృతిబజారు పత్రికాధిపతి

చాలజబ్బుగనున్నది గాని యంతలో

ప్రాణభయము లేదు.

శ్రీయత ఘోషగారికి మిక్కిలి జబ్బుగా నున్నది. అన్నకోశమున గాలిదేరుచే ఉబ్బుము (అస్తమా) బాధ ప్రబలముగా నున్నది. అయన బాత్తుగా లేకలేని స్థితిలో నున్నాడు. కాని స్వాదయము, వాడి, మెదడు (బ్రెయిన్) సహజస్థితిగోనే యున్నందున నింతలో ప్రాణభయమేమియును లేదని వైదులు తెలిపిరి. (అమృతంబారు పత్రిక)

కలకత్తాలో గొప్పభిద్రు

ప్రదర్శనము

సర్. పి. సి. రేగారి ఏర్పాటు

ఈ నెల 18 మొదలు 20 వ తేదీవరకును కలకత్తాలో గొప్ప భిద్రుసంతకు జరుపుటకు సర్ ప్రభుల్ల చంద్రకెగారు ఏర్పాటు చేయుచున్నారు. అద్దెతెకుండ దుకాణదారులకు స్థల మిచ్చబడును. భిద్రుబట్టలను ప్రతిగొజలును ప్రదర్శింపబడును

ప కటనము

రేపటికినము శ్రీ కృష్ణజయంతి యగుటచే,
ఆంధ్ర పత్రిక నెలువడదు. సంపాదకుడు.

ఆంధ్ర పత్రిక

1922-వ సం॥ ఆగస్టు నెల 16-వ తేది

బుధవారము

ఉక్కు చట్టము

లాయడుజార్జిగారి ప్రసంగము సహకారము నందు క్రొత్తయలజడిని పుట్టించినది. కఠిననిర్బంధప్రయోగములు వారిని కడలింప జాలకబోయెను. ప్రపంచమునందెల్ల నుత్తమ పురుషుడని ప్రఖ్యాతిపడవిన గాంధీమహాత్మునివంటి పరమసాధువుగవుని ఆరు సంవత్సరములపాటు కారాగృహమునకు బంపినపుడయినను, వారియందు కడలిక గనుపించలేదు. మాంటాగూగారి రాజీ నామాయయినను, సామాన్యముగానే గడచిపోయె ను. లాయడుజార్జిగారి జడిమిపుమాత్రము, విపరీత సంచలనమునకు కారణ మగుచున్నది. ఇందుకు కారణ మేమి? లాయడుజార్జిగారు తెలిపినసంగ తులు క్రొత్తవా? సంస్కరణముల ప్రయోజన శూన్యత ఇదివరకు గోచరింపలేదా? ఏదిక్కునకు మరలినను దాటరానిహద్దులు ఇంతకుమున్ను గను పింపలేదా? ఈహద్దుల దాటి స్వరాజ్యమును సమీపించుటకు సాధ్యపడదని వెనుకనే బయల్పడి యుండలేదా? ఎన్నిమారు లీసంగతులు వెల్లడి గా లేదు? సామాన్యజ్ఞానముగలవా రందరకును ఈ సంగతులు తెల్లముగ తెలిసినవే. ప్రజాసామాన్యము ఈ సంగతులను గ్రహించి ఎన్నికలను బహిష్కరించి యుండెను. వాగ్దానములను భంగపరచుట కిదిక్రొత్త యా? 1858 సంవత్సరమునుండియు ఎన్నిప్రకట నలు వెలువడియుండలేదు? వీనిలో నెన్ని సఫల మయ్యెనో, అనుభవము, తెలిపియుండలేదా? అంత దూరము పోనేల? యుద్ధారంభమున లాయడు జార్జిగారు మహమ్మదీయులకు జేసినవాగ్దానములు భంగపడుటచేతనేగదా, కిలాఖత్ సమస్య ఇంతటి తీవ్రరూపము దాల్చినది. ఇంతలో నిది మఱపుదగి లేనా? ఇంతవరకును ప్రవేశ పెట్టుచున్న స్వల్పసంస్క రణములయినను, అధికారుల యధ్యంతరముల వలన ప్రయోజనరహితము లయ్యెను. రిప్పును ప్రభువు ప్రవేశ పెట్టిన స్థానికస్వపరిపాలనము గాని, మార్లైప్రభువు ఏర్పరచిన సంస్కరణములు గాని, మాంటాగూగారు నెలకొల్పిన ద్వంద్వపద్ధతి గాని, ఇందువలననే నిరుపయోగమయ్యెను. సివిలుసర్వీసు యుద్యోగులు వీనిని ఆచరణలోనికి రానిచ్చినగదా, యవి సఫలమగుట! ప్రజాశయములకు వీరు మొద టినుండియు దూకుటై ప్రవర్తించుచుండి రనుట అనుభవైక వేద్యమే.

అట్టి సివిలుసర్వీసు యుద్యోగులే, హిందూ దేశ పరిపాలనమునకు ప్రధానాధికారభూతు లని లాయడుజార్జిగారి తిరుణమున వ్యక్తికరించియుండిరి. వీరికే "ఉక్కుచట్ట" మని పేరిడి యుండిరి. ఈ చట్ట మును కడలించిన, హిందూదేశపరిపాలనము తునక లగు నని, వాక్రుచ్చి యుండిరి. వీనిని పోషించి గౌర వించిననే సంస్కరణములు నిలుచును. ఇందుకు

సంసిద్ధులయినవారే శాసనసభలలో బ్రవేశింప వలయును. తరితరులకు శాసనసభలందు స్థానము లేదు. అతివాదులు వీనియందు జొచ్చునెడల, సంస్కరణములు రద్దగును. ఏలనన, సంస్కరణ ములు పరిష్కారము ప్రవేశ పెట్టబడినవి. ఆ పరీక్షకు నియమము లేవ్వయో, లాయడు జార్జిగారు నిరూ పించిరి. లాయడు జార్జిగారి నిరూపణ సహకార వాదుల నెంతదీర్ఘాంతుల జేసినను, నిరాకరణావ లంబుల కట్టివీరినను గలిగించియుండలేదు. మాంటు ఫర్డు రిపోర్టును కొంచెము జాగ్రూతతో జదివిన వారి కెల్లను, ఇట్టి పరిస్థితు లుదయించు నని వెను కనే పొడగట్టెను. సివిలు సర్వీసువారిని పొగడు టకు దానియందు ప్రత్యేకప్రయత్నము జరిగెను. పిమ్మట వారివేతనములు వృద్ధి జేయబడెను. పెన్షను లు అల్ల వెన్నులు మొదలగునవి హెచ్చుజేయబడెను. ఎప్పుడు పట్టిన నప్పుడు ఉద్యోగమునుండి లేచి పోవుటకు వీళ్లు కల్పింపబడెను. ప్రజాశయములు లకు ఇట్టి ప్రోత్సాహము గలుగుటయు, నిజదేశాభి మానులకు కారాగృహశిక్షలు విధింపబడుటయు జూడ, పరిపాలనావిధానస్వభావమెట్టిదో తెలుపకనే తెలియుచున్నది. "పరీక్ష" యను పదము నుపయో గించినందులకు, లాయడు జార్జిగారిని పలువురు నిందించుచున్నారు. కాని, సంస్కరణప్రణాళికనుందే ఇట్టి భావము గోచరించినది. బాధ్యతాయుతప్రభు త్వము పరిపాలనాదర్శ మని సంస్కరణశాసనము నూచించిన మాట నిజమే. సామ్యభాముని ప్రకటన యందు స్వరాజ్య మను పవిత్రత బ్రమును వాడిన మాటయు సత్యమే. కాని, స్వరాజ్యదర్శమును సమీపించుటకు మెట్ల నన్నిటిని నిర్మించువాధ్యతను పార్లమెంటు సభయే ఐహించునంతవరకు, సంస్క రణములు పరిష్కారరూపమునే దాల్చుచుండును.

స్వయంనిర్ణయాధికారము ప్రజలకు చేజిక్కి నంతవరకు, ఒడుదుడుకులెన్నియైనను తటస్థించును. నిలుకడలేని వాగ్దానములకు విలువ యుండదు. లాయడు జార్జిగారు ఇప్పు డొక విధమున బలికిరి. హిందూదేశమునందలి సంచలనము గని, తమ యర్థ మది గాదనియు, సంస్కరణములను రద్ద జేయు నుద్దేశము తమకు లేదనియు, రేపు మరల దెలుప వచ్చును. కాని, ఎంతకాల మీ రితిని రాజ్యాంగ ప్రముఖులవ్యాఖ్యానములను ఆశ్రయించియుండుట? గాంధీమహాత్ము డి సంగతి నిదివరకే గనిపెట్టి, స్వయంసహాయమంత్రమును భారతజాతికి బోధిం చెను. ఆ మంత్రపువిలువ తెలియనివారిని, లాయడు జార్జిగారి ప్రసంగము తలకిందుల జేయుచున్నది. అందలి రహస్యమును గుర్తించిన వారికి, లాయడు జార్జిగారు ఆశ బెట్టినను, నిరాశగలిగించినను, ఒక్కటే. పరిస్థితులు మారి, ప్రజల స్వరాజ్యపు హక్కును గుర్తింపవలసినతరుణ మే తెంచినపుడు, లాయడు జార్జిగారి రందుకు వెనుదీయవారు గారు. ఐరెండు సమస్యను పరిష్కరించుటకు కొంతకాలమునకు పూర్వమే, లాయడు జార్జిగారు రోషపూరిత మగు నుపన్యాస మిచ్చిరి. ఆ యుపన్యాసము జదివిన వారు, లాయడు జార్జిగారి రెన్నికేయినను ఐరెండు సమస్యను పరిష్కరించుట కంగీకరింతురా యను సందియము దోచెను. లండను పైమ్మ పత్రిక సయి తము, లాయడు జార్జిగారి అవ్యక్తప్రసంగమును ఖండింపవలసినట్లెచ్చెను. కాని, ప్రాప్తప్రసంగము జరిగి ఎంతకాలమో గాకమునుపే, సికాఫీను ప్రతినిధు లతో లాయడు జార్జిగారు సంధిజేసికొనుటకు తల పెట్టి, కన్వెన్షను నేర్పరచిరి. పిమ్మట, సంధి గుడిరెను. మంత్రాంగవేత్తలు సమయమునకు దగిన ప్రసంగముల గావించురు. తాత్కాలికప్రయోజన ముల నాశించుచుండురు. లాయడు జార్జిగారి

ప్రసంగముగూడ నట్టి ప్రసంగములలో నొక్కటియే. ఇందువలన హిందూదేశము కలవరము జెంద నవసరము లేదు. ఇతరు లెవరయినను తీయని మాటలు చెప్పిన, వెంటనే ఉప్పుంగుటకును అవసరములేదు. ఎన్నియిక్కట్టులు సంభవించినను, స్వధర్మము నాచరించుటయే భారతీయుల విద్యుక్త ధర్మము.

నిరాకరణోద్యమము చేసిన యుత్కృష్టమగు మేలు ఎద్దియో ఇప్పుడు గోచరమగుచున్నది. ఇత వరకును, ప్రజాశయములను సఫలపరుచుటకు ఆంగ్ల రాజ్యాంగప్రముఖులు సంసిద్ధులు గాకున్నను, తీయనిమాటలతోను, పదవాక్యమత్కృతితోను, గంభీరాశయప్రకటనముతోను, కాలము గడపుచు వాగ్దానములనుమాత్రముకొన్నింటిని జేయుచుండిరి. వీనిభ్రమలోమునింగిదేశముచాలకాలముక్రిందటివర కు తనధర్మమును గ్రహింపజాలకబోయెను. సహాయ నిరాకరణోద్యమము, ఇట్టిమునుగునుతోలగించుటకు కారణభూత మయ్యెను. సత్యము వెల్లడియగునటుల జేసెను. బ్రిటీషుప్రముఖులు తమహృదయమును వెల్లడిజేయక దప్పదయ్యెను. తమ మనోభిప్రాయ ములను వారు మర్చిము విడిచి కెలుపనయినరు దెలుపవలయును. లేనియెడల, ప్రజలకోర్కెలనయి ననుసఫలపరుపవలయును. వేరొక మార్గము లేదు. ఒక వంకప్రజాభిలాషలను సఫలపరుపక, వేరొక వంకతమ నిజాభిప్రాయములనయినను వెల్లడి జేయక, సందిగ్ధము గనుండుట కిదిమీదవలసినపడదు. లాయడుజార్జిగారు సంస్కరణములను సత్యమును ఇంతతీవ్రతలో వెల్లడి జేయవలసినచట్టులకు, నిరాకరణోద్యమ ప్రతిభయే కారణముగాని వేరుగాదు. ఇది నిరా కరణోద్యమవిజయమునకు ఫలిత మని ఎన్న వచ్చును. సరియగుదృష్టితో దేశపరిస్థితులను పరి కించువారికి, లాయడుజార్జిగారి ప్రసంగము నిరా శనగాని అలజడినిగాని గలిగింప నక్కరలేదు. బ్రిటీషుమంత్రవర్గము తన నిజహృదయమును వెల్లడి జేసినది. అందుచే ప్రజలకర్తవ్య మెద్దియో మరింత స్పష్ట మగు చున్నది. ప్రజాశయసాఫల్యమునకు ఇప్పుడే ఎక్కువ ఆశ గలుగుచున్నది. ఉక్కుచట్ట ములు, దాని నడ్డగింపజాలవు. "ఇదియే హిందూ దేశపు భాగ్య మైనయెడల, సంస్కరణములను అసలే ప్రవేశ పెట్టకుండ నుండవలసినది. జాయింటు కమిటీ రిపోర్టును నిరాకరించి యుండవలసినది. బ్రిటీషుప్రభుత్వమువారింతవరకును నిర్వహించు చున్న కార్యములను తమకు ఒప్పుగింతపెట్టెదరని, భారతీయు లికమీద ఆశపడ నక్కరలే"దని లీడరు పత్రిక లాయడు జార్జిగారి ప్రసంగమును గూర్చి వ్యాఖ్యానము జేయుచున్నది.

అట్టి యాశ భారతీయులకు ఇదివరకే దొల గిన దని లీడరుపత్రిక ఇంతవరకును గ్రహింపకుం డుట శోచనీయము. ఈ సంగతిని తెలిపినందులకు గాంధీప్రభుత్వము లీడరు పత్రిక దూషణమున కింత వరకును గురియయిరి. లాయడు జార్జిగారి ప్రసం గము, లీడరు పత్రిక కేమి, బిసెంటుగారి కేమి, శాసనసభ్యుల కేమి, మితవాదుల కెల్లర కేమి, భ్రాంతిని దొలగించినది. కాని, వీరికను సహాయ నిరాకరణము నవలంబించుటకు మాత్రము ముందుకు రాకున్నారు. వేరొక ఫలప్రద మగు పద్ధతినయినను నూచింపజాలకున్నారు. ఇంతవర కును సహాయనిరాకరణోద్యమమునకు విముఖుడగు నుండి కాంగ్రెసు వ్యవహారములందు పాల్గొనకున్న జిన్నాగారు బొంబాయినగరమునందు పునస్సంఘము దేశీయులు ప్రభుత్వముపై నాధారపడియుండుట తప్పనియు, తమపైననే తా మాధారపడి యుండ వలయు ననియు, స్పష్టము జేసిరి. ఇకనయినను,

సహకారవాదులు స్వయంసహాయవ్యవస్థను గ్రహించి, పరావలంబనమును మానుచో, లాయడు జార్జిగారు దేశమునకు మహాపాపకారము గావించిన వారయ్యెదరు. కర్తవ్య మేమని, దేశము మరల నాలోచింపవలసినపని లేదు. లాయడు జార్జిగారి ప్రసంగమువలన గలిగిన క్రొత్తవ్యవహార మేదియు లేదు. ప్రజల కింతవరకును గాంధీ మహాత్ముడు బోధించిన సత్యమే, లాయడు జార్జిగారి ప్రసంగము వలన మరింత పరిస్థులు మగుచున్నది. సహాయ నిరాకరణకార్యక్రమమును పట్టుదలతో కొనసాగించిన కొలదియు, ప్రజాశయన్యాయమును, పరిపాలనావిధానపు నిరంకుశత్వమును మరింత బాగుగ వెల్లడియగును. పిమ్మట, హైందవసమస్య పరిష్కార మగుటకు కాల మెంతయోపట్టదు. ప్రజాశయములను నేడు తృణీకరించిన లాయడు జార్జిగారి మరీ కొంతకాలమునకు వానిని సమర్థించుటకు బూనక పోరు. ఇద్దెండుసమస్యను పరిష్కరించిన విధముననే హైందవసమస్యను గూడ పరిష్కరింపకమానరు. జయపజయములు ప్రజల కృషిపై నాధార పడియుండునే గాని, లాయడు జార్జిగారి ఆగ్రహముగ్రహములపై నాధారపడియుండనేరవు. శాసనసభలలో అలివాడు లుండుటకు లాయడు జార్జిగారు ప్రహేళిక గావున, వారిని సాధించుటకు తమ నిరాకరణవలంబులు శాసనసభలలో జేరవలయు నని సత్యమూర్తి ప్రభుత్వము బోధించుట కడు విచిత్రము. లాయడు జార్జిగారి చేర్చబడినవలలోనికే, భారతీయులూడబ్రవేశింపవలయు ననుట, విరుద్ధముగ నుండును. భారతీయుల యుద్దేశము స్వరాజ్యమును సంపాదించుటగాని, లాయడు జార్జిగారినిగాని మరీ ఎవ్వరినయినగాని సాధించుటగాదు. సంస్కరణములు మంచివాగావా? శాసనసభలు స్వరాజ్యము నొసగనాలేదా? ఇదియే ప్రశ్న. ఇందుకు ప్రత్యుత్తరము తెలిసియేయున్నది. శాసనసభలును, సంస్కరణవిధానమును స్వరాజ్యసంపాదనకు బనికీరావని, అనుభవము తెలుపుచునేయున్నది. ఇట్టిస్థితిలో, జాతీయవాదులు శాసనసభలలో జేరి ప్రార్థనలుచేయుట వలన, తమ పక్షమునకుగాని, దేశమునకుగాని లాభము జేయజాలరు. లాయడు జార్జిగారి ప్రసంగమునకు గినుక వహించువారు, బంగవలసిన జవాబుకట్టియే కలదు. అది, సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధికి తమ యావచ్చుకీని వినియోగించుటయే. అంతియ గాని, ఒకమారు విస్మరించిన శాసనసభలలో మరల బ్రవేశించుట, స్వరాజ్యసంపాదన కింతవరకును జేయుచున్న ఘనప్రయత్నములను విడనాడుట యగును. భారతీయులలో నన్నిపక్షములవారును ఇంతటినుండియైనను ఏకాశయబద్ధులై, భ్రమను విడనాడి, సంతత కార్యదీక్షాతత్పరులై, స్వరాజ్య సంపాదనకు బూని, మహాత్ముని సందేశమును సఫలపరచి, మాతృభూమిమును దీర్చుకొందురుగాక! వారి సత్ప్రియత్నములను భగవానుడు సఫలీకృతము జేయుగాక!

బర్మోలీ కార్యక్రమము

—:~:~:~:—

మహారాష్ట్ర పక్షము

మహారాష్ట్ర పక్షమువారు బర్మోలీ కార్యక్రమమును చులకన జేయుట శోచనీయము. శాసనసభా ప్రవేశము విషయమై అభిప్రాయభేద ముండవచ్చును. స్వయంసహాయముపై మాత్రమే ఆధారపడియుండవలయునను నూత్రమును అంగీకరింపక బోవచ్చును. అంతియగాని, సహాయనిరాకరణోద్యమమున కాధారభూత మగు స్వయంసహాయకార్యక్రమమును అసలే తృణీకరించుట మాత్రము

అసభ్యముగ నున్నది. ఏజాతీయమునను, నిర్మాణ సాధనము నవలంబించిన గాని, స్వరాజ్యసాధనమును కట్టకాలదు. ఇతరుల యనుగ్రహముపై నాధారపడి యుండుట వలన, స్వరాజ్యసిద్ధి గలుగనేర దనుట నిర్వివాదాంశము. లిబరలు పక్షమువారు చేసిన పాపబాటిదియే. అట్టి పాపబాటునకు మహారాష్ట్రీలుగూడ లోనగుట, సంభావ్యముగ దోషము. నిరాకరణోద్యమమును నెలకొల్పుటకు, భారతీయుల దృష్టిని నిర్మాణమువరకు మరల్చుటయే గాంధీమహాత్ముని ముఖ్యోద్దేశము. జాతీయనిర్మాణమునందు, రాజకీయ అర్థికసాంఘికవిభాగములను గావించుటకు వీలులేదు. భారతజాతి జౌన్నత్యస్థితి గాంచవలె ననిన, అన్నిభాగములను పెంపొందివలయును. జాత్యైక్యతపై స్వరాజ్యసిద్ధి ఆధారపడి యున్నది. అందుచే జాత్యైక్యతకు ఆటంకముగ నున్న నిరోధములన్నియు తొలగిపోవలయును. అవి సాంఘికము గావచ్చును. ఆర్థికము గావచ్చును. రాజకీయము గావచ్చును. అస్పృశ్యతాదోష నివారణము, కద్దరు నిర్మాణము జాతీయ విద్యావ్యాపకములకును, స్వరాజ్య సిద్ధికి సంబంధము లేదని చెలుపుట హాస్యాస్పదము. ఇండియన్ సోషలిస్టు రిఫార్మరు పత్రిక మితవాదపత్రిక యయినను, శాసనసభలలో బ్రవేశించుట కంగీకరించుచున్నను, బర్మోలీ కార్యక్రమమును నిరాకరించుట కంగీకరింప కున్నది. ఈ విషయమై మహారాష్ట్ర పక్షముతో నేకీభవింపకున్నది. "సాంఘిక రాజకీయ కార్యక్రమములను జతజేర్చుచు, ఒకదానిని ఇంకొకదానిలో నంతర్భాగముగ జేయుటయందే, గాంధీ మహాత్ముని గొప్పతనము గనుపించును. తాత్కాలిక ప్రయోజనముకొరకు తాత్కాలిక సాధనముగ సహాయనిరాకరణోద్యమము నిర్మింపబడినది. బర్మోలీ కార్యక్రమమును నిర్మించుటమాత్రము, అదృష్ట రాజనీతికుశలతను చెలుపుచున్నది. ఇంతకుమున్ను ఇంతటికుశలత భారతదేశమునందు గనుపించియుండలేదు. అహింసను, బర్మోలీ కార్యక్రమాంశములను, స్వదేశీయండు చేతితో నేసినట్టిగాని మిల్లులో జేసినట్టిగాని వస్తువులను జేర్చి వికాలపరుపబడిన కద్దరు అంశమును, ఇకిముందునుండియు ఎట్టి జాతీయోద్యమము నుండియైనను తొలగించుటకు వీలులేదు" అని ఇండియన్ సోషలిస్టు రిఫార్మరుపత్రిక వ్రాయుచున్నది. మహారాష్ట్ర పక్షమువారు దూరమూలించి, జాతీయనిర్మాణమునకు ముఖ్యభార భూతమును, స్వయంసహాయపోషకమును, స్వరాజ్య సిద్ధికి ప్రధానసాధనమునగుబర్మోలీ కార్యక్రమపు విలువను గ్రహించి, దానిని సఫలపరుపబూనుట మిగుల శ్రేయస్కరము.

"హింద్" వార్తాపత్రిక

"హింద్" అను ఆంగ్ల వారపత్రికను లాహోరులో న్యాయవాదిగ నుండిన జి. యస్. దారాయనువారు లండనులో బ్రచురించుచున్నారనియు, భారతజాతీయోద్యమమునకు హింద్ పత్రిక మిగుల సేవజేయుచున్నదనియు, దీనికి తగినప్రోత్సాహముండుచో ఇతను ఎక్కువ అభివృద్ధిజూపగలదనియు అందుచే భారతీయులు తగుసహాయము జేయవలయుననియు, హర్షి మెనుగారు బొంబాయి క్రానికలుపత్రికకు వ్రాయుచున్నారు. హర్షి మెనుగారి హెచ్చరిక సఫలమగునని భావించెనము.

తిరుచనాపల్లిలో తెల్లవారుజామున పాల్కెరైలో అగ్నిప్రమాదముచే తేయాకు దుకాణములు తగులబడినవి. దైకిలు దుకాణము గూడ అంటుకొనెను. విస్తారము నష్టము రాకుండగనే అగ్ని చల్లార్చ బడినది.

స్థానికవార్తలు

అఖిలభారత మహిళా విశ్వవిద్యాలయము—పూనా:—ఈ విశ్వవిద్యాలయ సభ్యుల (ఫెలో)లో నొకరుగా చెన్నపురిలో యిండియన్ రిపబ్లికన్ ట్రిబ్యూన్ సంపాదకులగు జి. వి. నరేంద్రగారిని ఎన్నుకొనిరి.

శ్రీజయంతి-ఒక ఆక్షేపణ:—చాల పంచాంగములలో వైష్ణవులకు శ్రీకృష్ణజయంతి శతపు 17 వ తేదీ గుగువారమని వ్రాయబడినది. దానిని బట్టి దొరకనమవారు 17 తేదీ సెలవుదినమని ప్రకటించిరిగాని శాస్త్రప్రకారము సెప్టెంబరు 14 వ తేదీని శ్రీ కృష్ణజయంతిని జరుపవలెనని యొక వైష్ణవుడు వ్రాసెను.

శ్రీమతి సరస్వతీ బాయిగారి కాలక్షేపము:—గోక్షేపాంశ:—ఈ సెల 17 వ తేదీ గురువారము (శ్రీకృష్ణ జయంతి) సాయంకాలము 4-15 కు జార్జిటవును ఆర్మీనియను వీధి, వై. ఎం. వి. పి. గోక్షేపాంశలో శ్రీమతి పి. సరస్వతీ బాయిగారిచే శ్రీ కృష్ణజయంతిని జరుపవలెనని యొక వైష్ణవుడు జరుపబడును.

పోలీసుఇన్స్ పెక్టరు, రివాల్వర్లు:—పోలీసు ఇన్స్ పెక్టరు జే. ఇన్స్ పెక్టరు హ్యూటియెన్ యున్నప్పుడు ప్రభుత్వమువారిచే పట్టుచేయబడిన రివాల్వరును గాని ప్రైవేటు రివాల్వరును గాని అందుకు కావలసినవందు సామానును దగ్గర నుంచుకొనవచ్చునని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించుచున్నారు. (ప్రచురణసంఘము).

ప్రధానామాత్యుని ప్రసంగము - బహిరంగ సభ:—ప్రధానామాత్యుని ప్రసంగమును ఖండించుటకై చెన్నపురిలో పౌరసభ జరుపబడునని నిన్నటిదినము ప్రకటించబడినది. ఈ సభ 17 వ తేదీ గురువారము సాయంకాలము ఐక్యోయా పబ్లికుహాలులో జరుగుననియు టి. వి. శేషగిరి అయ్యరుగారు అధ్యక్షపదవిని చేపొందెదననియు ప్రకటించబడినది. అన్ని రాజకీయపక్షములకు చేరవారు సభకు రావలయునని సమావేశముల కొరచున్నారు.

మహాత్ముని నిర్బంధ దినము:—ఈసెల 18 తేదీ సాయంకాలము 5 గంటలకు తిరుచిక్కేటి సముద్రతీరమున బహిరంగసభ జరుగును. లాయడు జార్జిగారి ఉపన్యాసము గురించియు, కాంగ్రెసు సభ్యులుగ చేరవలసిన ఆవశ్యకతను గురించియు వాడుకులు ఉపన్యసించెదరు. సభలో ఉద్దవస్త్రములు విక్రయింపబడును. సభ్యులు చేర్చుకొనుటయరు. ఇంతవరకు కాంగ్రెసు సభ్యులుగ చేరనివారు ఆ ఆజ్ఞానుచందాతో సభకు రావలయునని వి. చక్రెరకెట్టిగారు కోరుచున్నారు.

డాక్టరు శేక్ బహదూరు శత్రుగారు చాలబబ్బుగ నుండుటచే ఆయనగొడుగు తిండిగారిని జూదుటకు అలవాదమున కేగుచున్నారు.

హాజీ యాత్రికులు పోయిన సంవత్సరముకంటె ఈసాలకు తగ్గిరి. 1919 లో 20980, 1920 లో 4081 మందియు వచ్చిరి. ఈసాలకు 8975 మంది మాత్రమే వచ్చిరి.

బొంబయి ప్రభుత్వమువారి యనుమతినికడ కరాచీపార్టు బ్రష్టువారు లండనులో ఒక్కొక్క డిలీవరు 100 పౌనుల చొప్పున 888000 పౌనుల ఋణమును లండనులో జేసెదరు. నూటికి ఆరుపానులు కడ్డీ ఋణముజేసిన నాటినుండి 80 ఏండ్లులోపుగ తీర్చబడును.

శ్రీ శే. సర్. వి. థాన్ ర్సీగారు మలబారు సహాయక సంఘమువారు ఈ సానుభూతి లేఖకు శ్రీ శే. సర్ విత్తవాన్ థాన్ ర్సీగారి భార్యకు బంజిరి:—

సర్ విత్తవాన్ థాన్ ర్సీగారు గొప్ప వాడగుదును. మలబారుప్రజలకు కష్టకాలమున గొప్ప సహాయ మొనర్చిరి. వేలకొలది శ్రీశైవుల ప్రాణములను గాపాడిరి. అట్టి మహానీయుడు ఆకాలపుత్యువునాత బడిరి. మీకు గల్గిన భర్త నియోగమునకు మా సానుభూతి నందించుచున్నాము.

గిమ్మాలో గల్గిన కొత్త పెండ్లిలో పెరిగ్రాపు కార్యాలయమును పూజాబు గవ్వరుగారు సుదర్శించిరి.

పదేశ వార్తలు

మిత మండలి సమావేశము

నవ్వపరిహారసమస్యపై భగ్నమగుట

అస్పృశ్యుల అధికృతిపై చర్చ

లండను ఆగస్టు 15:—నవ్వపరిహార సమస్య సంబంధించి నందరకు మిత్రమండలి సమావేశము భగ్నమయ్యెను రూఢిగా లేలుపబడినది. సమావేశమునందే మహాత్మాగాంధీ అస్పృశ్యుల అధికృతిపై చర్చ జరిగెను. జర్మను ప్రభుత్వ గృహమంత్రి నైనురు హామీ నందలి యడవులను, మిత్ర మండలికి మొదలగునవి సమన్వయమునై సమావేశము నందు సమాధానము కుదుర్చుటయే సమావేశము భగ్నమగుటకు ప్రధాన కారణము. నైనురుకులను విధించినయెడల మిత్రమండలికి చాలాభయము పడుననుకూల పోయింకేను వాదించిరి. ఇందు వలన అధిక మొత్తము రాదనియు వీనిని మిత్రమండలి వశపరచుకొనినయెడల గణాంకపరమైన సమస్యకట్టుకు వీనియు ఆందు చే నవ్వము వచ్చుననియు (జీటి) ప్రతినిధులు వాదించుచుండిరి. ఇట్టి ప్రతినిధులు కొన్ని మాన్యులతో పరాను యభిప్రాయము సంగీకరించెను.

నవ్వపరిహారముల వాయిదా

ఈ యదయమున పాంజరు, హయాసి, ప్రధాన మంత్రి, సమావేశమున జర్మనులకు తాత్కాలిక వాయిదా వ్యవస్థ నొసగవలెననియు, ముగిసెలలలోగా నీ విషయమై తుది తీర్మానమును దెలుపవలెననియు నానందగృహమున నూచింపబడినది. పూర్వీకులు పుచ్చుకొనకుండ వాయిదానొసగుటకు పోయింకేను గారు నిరాకరించిరి. బ్రిటిషుమంత్రిగారు వారిని సమావేశమై ఒక ప్రకటనను గావించెదరు. అస్పృశ్యుల అధికృతిపై విషయము విచారణ జరిగకు జాతీయమిత్రులకి సంఘటన సమావేశమున తీర్మానింపబడినది.

సమాధానయత్నములు

సమావేశము భగ్నముగా పూర్వము లాయదుబాద్లి పోయింకేనుగార్లకు సమాధానము కుదుర్చుటకు గాను పాంజరుగారు ప్రయత్నించుచు సభను ఆగవారములవరకు నిలిపియుంచవలెనని నూచించిరి. లాయదుబాద్లి గార్లకు కంగీకరించిరి. ఈలోపల జర్మనీ తన వాయిదాలమొత్తమును జైల్లించుచుండవలెనని పోయింకేను తెలిపెను. పాంజరు, లాయదుబాద్లి గార్లకు నిరాకరించుచు, ఈలోపల వాయిదాల జైల్లించవలసివచ్చి తేనిది నవ్వ పరిహార సంఘము వారినిర్ణయమునకు వదలవలెనని నూచించిరి. కాని వాయిదాగారు సమ్మతించలేదు. అంతటితో రాజుబారములు ముగిసెను. ఈ విభేదముల వలన మిత్రమండలి యొక్క విశ్వవ్యాప్తమున భంగము గలుగునేమో యను భయము, తరువాతి అస్పృశ్యుల అధికృతి విషయ నవ్వయందు పోయింకేనుగారు గూడ పాల్గొనుటకే, సవరణమైనది. పరాను, ఇటలీ పరినిధులు రేపు బయలుదేరి వెళ్లుటకు ప్రయత్నించుచుండిరి.

జర్మనీకి గదెవుమొనగుట

పారిసు, ఆగస్టు 14:—జర్మనీ రేపుచెల్లించవలసిన మొత్తమును జైల్లించుటకు ఈ సమస్య పరిష్కరింపబడునవరకు నవ్వ పరిహారసంఘమువారు వదలునొసరె.

ప్రత్యేక బయోములు

లండను ఆగస్టు 14:—జర్మనీ రేపుచెల్లించవలసిన 20 లక్షల సరకులను వాల్టావారములలోగా జైల్లించవచ్చునని అధిక సంఖ్యమువారి నూచనను మిత్రమండలి సమావేశము వారంగీకరించుటకే, జర్మనీ, ఫ్రాన్సుల వాగ్వివాదాలను జైల్లించ విషయమున సమాధానము కుదిరెను తరువాత వివిధరాష్ట్రములవారు తమకు రాజులనీ బాకీలనుకురించి బ్యాంకింగ్ ప్రత్యేక యెడబడినను గాచించుకొనెదరు. కాని వీనికి నవ్వపరిహారము వారి అనుమతినిం దవలెను. ప్రభుమనున జ్యూనియర్ పోయింకేను గార్ల ఇందుకు సమ్మతించలేదు. కాని తుదకు సమ్మతించిరి.

లాయదుబాద్లి గార్ల విశ్రాంతి

లాయదుబాద్లి గారు వారాంత్యమున విరామమున గడపుటకు తన గాయమునకు విశ్రాంతినిచ్చుట నిడిచి యనమాన పరిచి నని సమావేశమున తీర్మానించునను బయలుదేరెను. లాయదుబాద్లి గారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు దాను ప్రతినిధుల సమావేశమున ద్వేషపరచినయెడల, అధికారియున, అత్యవసరమైనదప్పు పని జేయుటకు బ్రిటిషు ప్రభుభిప్రాయ మంగీకరించదనియు, ఒక దినము విశ్రాంతినిచ్చియెడల ప్రతినిధులు తరువాత చర్చకు తగి యందురను తలంపుతో జర్మనీ పోయింకేనుగారు వెలిపెను.

కీ॥శే॥ నార్దుక్లిపుప్రభువు

వార్తాపత్రికల ప్రశంస

లండను ఆగస్టు 14:—నార్దుక్లిపుప్రభువు చరమదశ చాల కాలము గడచెను. గురువారమున, ఫించివారిసి మొట్టి యందు సమాధియొనర్చుటకు పూర్వము వెన్సుమిన్స్టరు అశ్వేయం దంత్యక్రియలు జరుగెను.

నార్దుక్లిపు ప్రభు జీవితమును వర్ణించుచు. వా కొనర్చిన దేశ సేవను ప్రశంసించుచు సాయంత్రపువార్తాపత్రికల యందు దీర్ఘవ్యాసములు ప్రకటింపబడినవి. నార్దుక్లిపు ప్రభు వేయే ముద్రములు బలం దెంతయధికముగ పాల్గొనినను వార్తాపత్రికా ప్రపంచమున మూర్తి మాత్ర డ్లెన్దానమును వహించి నని పత్రికలు దెలుపుచుండెను.

“ఇదినింగు న్యాయ” పత్రిక నల్లకందులో ప్రకటింపబడినది. ప్రభువు పుటయంతయు కీర్తి శేఖరి చార్మితమును ప్రకటింపబడు నియోగింపబడినది. అతని నిరంతరకృషిని, కార్యదీక్షను, ప్రశంసించుచు, అతడు వార్తాపత్రికా ప్రపంచమున నిరంతరముగ మెలగడిచాడనియు, ఇతరుల బోధల నెంతమాత్రమును దెలిపెట్ట దనియు దెలుపుచుండెను.

నార్దుక్లిపు ప్రభువు వార్తాపత్రికా ప్రపంచమున నెవరో యనుకుటివాడనియు, అన్య పత్రికా ప్రపంచము కన ప్రధాన వ్యక్తి గోల్డోయినియు “పాల్ మాలు గెజెటు” తెలిపెను. ఇతరులనుచును మాత్మముగ గ్రహించి, సామాన్యులు రేపుచేసే కార్యమును నార్దుక్లిపు ప్రభువుదేయించే యెన ర్పడిచాడని “ఇదినింగు స్టాండ్డు” పత్రిక దెలుపుచున్నది.

నార్దుక్లిపు ప్రభుని వ్యాధి

లండను ఆగస్టు 14:—నార్దుక్లిపు ప్రభుని వ్యాధి గురించి వారివైద్యుడగు డాక్టరు సేమూక్స్ బ్రెన్సు గారు దెలుపుచు అతని ఇన్ ఫెక్టివు ఎంజైక్రాడిటిస్ వలన బాధపడుచుండెనని యు, ప్రపంచపర్యటనననుమన నిది యధికమైయుండవచ్చుననియు వారిజ్వరమువలన వానినెదుర్కొనలేక యాకస్మిక తేకపోయెనని తెలిపెను. వైద్యులొక్క జీవులు రక్తవాహములలోనికి ప్రవేశించిన ననియు, వైద్య కాశ్రమను గలయుపాయముల నన్నిటిని నపయోగించినను ఫలములేక పోయెననియు తెలిపెను.

అమెరికానమ్మె

హార్లింజ ప్రయత్నములు నిఫలము లగుట

లండను ఆగస్టు 14:—అమెరికానయ్యుక్త రాష్ట్రము లందు రైల్వే, గనులపరివారి సమస్యకట్టు సాగుచునే యున్నది. గనుల పరివారి సంయుక్త సంఘాధ్యక్షుడగు లాయసుగారు ప్రశంసించుచు గనులపరివారి సమస్య కొలదికాలములోనే పరిష్కరింపబడవచ్చునని దెలిపెను. వాషింగ్టనునందు యజమానులను పరివారి సమావేశపరచి రైల్వే సమస్య పరిష్కరించుటకు హార్లింజ అధ్యక్షుడు గావించిన ప్రయత్నములు నిష్ఫలములయ్యెను. రైల్వే కార్యనిర్వాహకులు వాషింగ్టను నుండి ప్రమాణమై పోయిరి. సమస్యదారుల సీనియర్ టీ హక్కుల సంగీకరించుటకు వారు నిరాకరించిరి. ఈ సమస్య పరిష్కారమున కిదియే అడ్డంకిరచునని తెలియుచున్నది. యూనియను వారుకులు వాషింగ్టనునందే యుండి తమ ప్రయత్నములు సాగించుచుండిరి.

ఈలోపుగా ఫోర్ వెస్టర్న్ రైల్వే పరిస్థితులు కలవఃముగ నున్నవి. చాల రైలు బండ్లు మార్గముధ్యమున నిలిపివేయబడినవి. మెయికు నెంట్లు రైల్వేయందు పనిచేసిన లోకమోటీపు యెంజనులు తగులబెట్టబడినవి పోర్టునుండి దెలియుచున్నది.

న్యూజెర్సీ మొదలగు ప్రదేశములందు కొందరు రైలు బండ్లపై బాంబులను విడుదలచుటచే ఒక రయలునందు 10 మంది ప్రయాణికులకు గాయములు తగిలెను. చాల ఇతర నవ్వము గలిగెను.

కెన్యాగవర్నరును తొలగించుట

నైరోబీ ఆగస్టు 14:—కెన్యా గవర్నరును సర్ ఎడ్వర్డు వార్లే గారు ఇంగ్లండునకు తిరిగి పంపి నని యుత్తర వార్తాపత్రిక బడినది. వీరి స్థానమున, యుగండా గవర్నరును సర్ రాబర్టు కోరిండనుగారు నియమింపబడుదురు. ప్రస్తుతము కెన్యాయందు మిలిటరీ గవర్నరు వనరులు లేదు గాన వార్లే గారు తొలగింపబడిరిని అధినేత కార్యాలయము వారంపిన ప్రకటన యసం తృప్తిని గలుగజేసెను.

విరిషు విప్లవము

ప్రజాస్వామ్యవాదులు

డండల్గును తిరిగి పట్టుకొనుట

లండను ఆగస్టు 14:—విరిషు ప్రభుత్వ పటాలములు, కాక్సు, కాక్సు సమీ, ప్రదేశములను సంపూర్ణముగ వశపరచుకొని గని దక్షిణ విర్లండు వార్తలు దెలుపుచుండెను. అచ్చట వ్యాపారము తిరిగి ప్రారంభింపబడినది. కన్యమునావునును, ఇతర వంతెనలను కేల్వీనే గుట్టుకు ప్రజాస్వామ్యవాదులు ప్రధమమున నొనర్చిన ప్రయత్నములు విఫలములయ్యెను. క్విన్స్ ను, యూగో మొదలగు సముద్రతీర ప్రదేశములు ప్రభుత్వ వశముననే యుండెను. సుతిపత్తి నెస్యము లింకను పట్టణమున కెదుమెల్ల దూరమున మాత్రమే గలవు.

డండల్గును పట్టుకొనుట

ఆగస్టు 15:—ప్రజాస్వామ్య పటాలములు డండల్గును తిరిగి పట్టుకొనిరి. జెయిలునుండి విడుదలైన వందలవెట్టి. అచ్చట గల ప్రభుత్వ పటాలములను విడుదల నొసర్చిరి. అచ్చటి పోలీసు బాంకులను లిగులపెట్టి అచ్చటనుండి డన్ బాన్ డ్రొగడ పట్టణములవైకి విడిచివదిలిన ప్రజాస్వామ్యవాదులు వశపరచుకొనిరి.

గ్రెగ్గిత్తు గారి యంత్యక్రియలు

గ్రెగ్గిత్తు గారి అంత్యక్రియలు బుధవారమున జరుగెను.

ఇనుపదారుల మేనేజిమెంటు

కలకత్తా, ఆగస్టు 15:—ఇకముందు ఇనుపదారుల మ్యానేజిమెంటు గూర్చి బెంగాల్ వర్తక సంఘము వారి టిట్లు ఇండియా గవర్నమెంటువారికి తెలియజేసి:—ప్రభుత్వమువారిచే నడిపింపబడుటకంటె కంటెనెర్ మ్యానేజిమెంటు యుండిన మంచి దని నిర్ణయము గలెలియును. స్టేట్ రైల్వే జెంటుతో, పోర్టు ట్రస్టు పదమూడు, మేజిమెంటుబోర్డును జేర్చుట సాధ్యము కాదు. పోర్టు ట్రస్టునకు రైల్వేకు సాదృశ్యమే లేదు. రైల్వే విషయములకు పోర్టు ట్రస్టు పరిపాలనావిధానము అనువర్తంపజేయనగు. కాని అప్పుది ప్రయోజనకరముగా జాలదు. ప్రభుత్వమువారు కంటెనెర్ మ్యానేజిమెంటు నిమిత్తము రెండు విధానములను తియారజేసిరి. వాటిని ఈవర్తక సంఘము వారిలో విమచించుచున్నారు. మొదటివిధానము ఇండియాలో వాన లేవునుకొన్న కంటెనెర్ వారివిక్రయించుటగాని కవులనకచ్చుటగాని అయియున్నది. రెండవవిధానము ఇటు కాపురముగ నిలిచి యున్న కంటెనెర్ వారికి కవులకీయవలెను. ఇందులో మొదటివిధానము చిట్కాలు లేనిది. వెట్టుబడి వారులకు లాభకరము వారందరకు చలకనక తెలియును. కంటెనెర్లో అధ్యయము మొత్తపు డైరెక్టరుల సంఖ్యలో సగముమంది భారతీయులు ఉండవలెను. కంటెనెర్ మూలధనము ఇండియాలోనే సంపాదించవలెనని విషయమును, వెట్టుబడి అంతయు రూపాయలలోనే ఉండవలెనని విషయమును కూర్చి మూలధనము సాధ్యమైనంత వరకు ఇండియాలోనే సంపాదించవలెను. ఆ విషయములో మాకు సానుభూతి గలదు. కాకలసిన మొత్తము ఇండియాలో లభించుచున్న వదేశములనుండి కన్పించగూడదనుట ఆక్షేపణీయము. ఈస్టిండియా కంపెనీ 1924 డిశంబరులో ఆఖరును. ఈ కంపెనీ పూర్తి అయినవెంటనే ఇండియాలోనే వానమే ర్పించుకొన్నా. దానివైపు కంటెనెర్ వారికి గుత్తకీయవలెను. డైరెక్టరులలో సగముమందికి తక్కువ గాకుండ భారతీయులే యుండవలెను.

సర్ శంకర నాయరుగారు

అమృత బజారుపత్రిక

ఈ రాజధర్మ డగు సర్ బిరుదాంకితుడు చివరకు తనకు నిక్కపు మిగ్రు లెక్కతో కేటికైన తెలిసికొనగలుగుట విశేషమే. విశ్వగృహము కనులుముసికొని పోయినపుడు నిరంకుశో గ్యోగులవై సత్య డ్లెక్ట్రేయను వెల్లడించెను. కాంగ్రెసు నాయకులతో మాఖ్యవిషయములందీ తాంకికరింపబాల నని ప్రకటించుకొనెను. యజమానుని చేతిపై నెక్కియున్న పుడు పెంపుడు చిలుక పోవకుడు దువ్వచుండ రాధాకృష్ణ రాధాకృష్ణ యని అతనికి ప్రీతిగా ముద్దుపలుకుటలు పలుకుట గాని గండుపిల్లి కంఠము నొక్కుచున్న పుడా చిలుక పలుకుట నన్నిటిని మరచి ప్రాణభీతిచే గోలపెట్టుటకే ప్రారంభించును. ఇది ప్రకృతినిష్ఠము.

వాతావరణస్థితి

1922-న సంవత్సరం ఆగస్టు నెల 15-న మంగళవారము.

[illegible]

హిందూ మార్కెట్	79.8	74.2	0.49	69.14	...
హిందూ	85.4	77.8	0.04	42.72	0.70
హిందూ మార్కెట్	...	...	...	...	...
హిందూ మార్కెట్	85.8	78.0	...	54.84	8.10
హిందూ మార్కెట్	87.2	78.7	0.16	85.08	1.81
హిందూ మార్కెట్	87.9	75.1	6.48	21.55	4.78
హిందూ మార్కెట్	75.7	67.3	1.15	38.76	4.59
హిందూ మార్కెట్	88.2	76.6	0.35	7.16	4.67
హిందూ మార్కెట్	83.8	71.2	0.14	10.55	2.70
హిందూ మార్కెట్	81.1	74.0	0.50	9.47	4.86
హిందూ మార్కెట్	84.3	78.2	1.15	11.60	0.64
హిందూ మార్కెట్	83.6	76.5	0.02	4.89	1.07
హిందూ మార్కెట్	82.2	77.6	0.08	6.68	1.55
హిందూ మార్కెట్	97.0	77.4	0.15	5.58	1.27
హిందూ మార్కెట్	82.5	77.8	...	4.70	0.35
హిందూ మార్కెట్	81.8	78.9	...	0.08	0.55
హిందూ మార్కెట్	84.9	77.6	...	2.85	...
హిందూ మార్కెట్	85.8	77.4	...	18.12	1.77
హిందూ మార్కెట్	83.4	78.4	0.05	81.00	8.27
హిందూ మార్కెట్	83.7	78.1	1.81	65.45	5.92
హిందూ మార్కెట్	80.6	72.1	1.21	89.12	1.845
హిందూ మార్కెట్	85.7	72.2	3.65	85.64	7.92
హిందూ మార్కెట్	85.6	62.5	2.05	87.58	8.01
హిందూ మార్కెట్	82.1	75.0	0.60	85.03	4.18
హిందూ మార్కెట్	83.2	74.0	0.45	83.90	...
హిందూ మార్కెట్	8.2	77.2	...	53.78	7.88
హిందూ మార్కెట్	85.8	71.2	0.15	7.86	7.80
హిందూ మార్కెట్	81.8	72.1	0.71	6.52	4.94
హిందూ మార్కెట్	82.3	74.4	...	1.60	3.58
హిందూ మార్కెట్	83.7	72.9	0.75	0.77	4.21
హిందూ మార్కెట్	82.0	69.6	0.22	4.08	6.88
హిందూ మార్కెట్	86.4	78.7	0.06	5.46	4.37
హిందూ మార్కెట్	76.2	64.4	0.02	6.72	6.00
హిందూ మార్కెట్	78.5	65.0	0.02	7.12	2.58
హిందూ మార్కెట్	68.5	50.6	0.02	10.57	1.56
హిందూ మార్కెట్	61.9	52.8	0.36	12.15	8.26
హిందూ మార్కెట్	87.7	70.8	...	2.46	0.86
హిందూ మార్కెట్	90.0	78.4	...	11.82	1.51
హిందూ మార్కెట్	90.9	78.7	...	12.99	2.74
హిందూ మార్కెట్	95.8	78.0	...	1.80	2.28
హిందూ మార్కెట్	97.1	72.2	...	4.82	1.97
హిందూ మార్కెట్	97.3	75.8	...	4.84	0.48
హిందూ మార్కెట్	...	...	...	0.25	0.84

వాతావరణ కాస్త్రజ్ఞానం.

అమ్మతాంజనము డిపో, మద్రాసు.

హానరిరి మేనేజరు.

పిదప గవర్నరుగారు మధ్యను గూర్చిని మరి కొందరును
గలసియుండే ఛాయాపటము దీసికొనిబడెను. అంతట యూరో-
పియను ఫలాహారము లుచిరీతి నొసంగబడెను ! విజిషునాథీయ
గీతము బాడుటతో ఉత్సవమునె ముగిసె.

డక్కన్ సభ

ఇంగ్లండు ధార్మిక స్వేచ్ఛాసమితి
మంత్రి యువనాథస్వామి

పూనా, ఆగష్టు 14:— గత సాయంత్రము డక్కన్ సభవారికి ఉపన్యాసమునిచ్చుచు మంత్రిగారు మా. భా. బు. గులాంతులసేక్ మోదకమల్లాగారు ఇట్లు పలికిరి:— టీ. శ్రీ. ధాకర్నిగారి మోక్షము విచారము. వారు మృత్యువంటిదే గొప్ప స్వప్నము కల్పించి.

ఇంగ్లాండులో ధార్మికముల ఆశయముల పట్ల ఆంగ్లేయులు ప్రతిపాదనములను తీవ్రముగా వ్యక్తముచేయుచు, వీటి నరకట్టుటకు లెక్కలు వేయుచు వందలవందల సంఖ్యాపాపముల పనిచేయుచున్నారని, సంస్కారములు పరిశోధనచేసి నేను నమ్మును. నేను మంత్రము నిజమనియును వశోధనచేసి నేను తెలుచును. ఐ. సి. ఎస్. ముఖ్యముగా వాడుక బాటగానే ప్రపంచమును జూడ వాడుక బాటగానే తప్పుకొనియున్నది.

ధార్మిక సంఘములు

జాతియతనము కొంతయు మూలధారములు. అందరూ ఈ విషయముపై శ్రద్ధగవించువలెను. ప్రభుత్వము వీటికి పంచాయతీలు. వీటివేర్వేరుచుటకు అట్ట తయారగుచున్నాయి. పురోవృద్ధిగాంచి, క్రైస్తవ్యులలో కొన్ని గ్రామములలో యత్నము చేయవలెను. వందలవందల దుఃఖాంద్రంబులకు ఎన్నిక స్వాతంత్ర్యము గలదు. పంచాయతీదారులందరూ ప్రజా నిర్వహణను చేపట్టవలెను.

లోకల్ బోర్డులు

ఇంకను ఎన్నడూ అధికారమును పట్టి యుండుటకు ఏర్పాటులు జేయబడుచున్నవి. జిల్లాబోర్డులు 3/4 మంది ప్రజానిర్వచిత సభ్యులే యుండవలెను. 1/4 మంది ప్రభుత్వోద్యమములకు యుండవలెను. ఇందులో సగము మంది మౌఖిక శీతములు చుట్టుకొను ప్రభుత్వోద్యమములకు యుండవలెను.

జిల్లాబోర్డు అధ్యక్షులను జిల్లాబోర్డువారే ఎన్నుకొను అధికారమును. ఎన్నిక స్వాతంత్ర్యముగూడ విస్తరించవలెను. ఈ సంఘములలో పాఠశాలపైర్వేదిక యుండవలెను. అంతటా రామే పన్నులను విధించుకొనవచ్చును. స్త్రీలు సభ్యురాలైనందున ఓటరులుగ నుండవచ్చును. ఆర్థిక సంపదను అభివృద్ధిజేయుటకు ఇప్పుడు 25 అకాపన్ను-సేన్-రెండింట్లు చేసికొనవచ్చును. పాఠశాలసంఘములు గూడ ప్రజానిర్వచిత సంఘములుగా చేయుచున్నవి. జిల్లాబోర్డువారి సహాయములను, బోర్డులు, భవనములు విశేషము చేయుచున్నవి. పురపాలక సంఘములలో 4/5 వంతు ప్రజానిర్వచిత సభ్యులు లేకపోవరాదు ప్రభుత్వమువారిచే ఏర్పాటుచేయవలెను. తమ యధ్యక్షుల నెన్నుకొనవచ్చును. వెనుకబడియున్న సింగుడేశములలోగూడ పేదలను మునిసిపాలిటీలు ప్రారంభించవలెను. మేజరు మునిసిపాలిటీలనుగూర్చి టిల్లు ఇష్యురే తయారైనది. విమర్శనాత్మకము అందరూను బంపబడినది. కరాచికిగూడ ప్రత్యేక చట్టము సిద్ధముగ నున్నది. వెర్మినిసిపాలిటీలలో పురపాలక సంఘములు. ప్రత్యేక కానను అవసరమైన జేయవలెను. పొరుగు పురపాలక సంఘములను గూర్చి అంగనిర్మాణభావములందు ప్రధానతత్వమును ఎవరును ఆక్షేపించలేదు.

భిక్షుసంఘప్రారంభించిత విద్యను రాజధానియందు ప్రవేశ పెట్టుటకు ఒక చట్టము తయారగుచున్నదని తెలిసినది.

స్టాకాల్ ట్రేడింగ్ మొంటు కమిటీ

నాగపూరి, ఆగష్టు 14:— ఒకమూల తరఫ్ఫైన మనుష్యులు కావలయునని మొదట్టెట్లుచుండ ఇంగ్లండులో ఫార్మర్లుగలవారు (అటవీ కాఫీ) ఇంగ్లాండునుండి ఉద్యోగులను రిటూర్లు చేయగూడదనుట అసాధ్యమని అటవీ కాఫీ ద్వారా చీఫ్ కన్స్టేబులు- హ్యూగ్లెట్ గారు తమ యభిప్రాయమును స్టాకాల్ ట్రేడింగ్ కమిటీవారియెదుట తెలియజేసెను. భారతీయులను కన్యకాశాస్త్రమున విశేషజ్ఞులుటకు ఇంతకంటే మంచియేర్పాటులు కావలయునని కన్యకాశాస్త్రమున విశేషజ్ఞులను కాఫీకారి గోచెను.

మేజరు బ్లెక్కుగారు

తిమిమానమును నరరే వేలముచేసిరి. ఆర్. ఎస్. శర్మ గారు 2000 రూపాయలకు గొరిరి. న్యూ ఎంపైరు వార్తాపత్రిక వారి తరపున గొరిరి. శర్మగారు తమనమును తమ వార్తాపత్రిక కార్యము వినియోగించెదన. విమానమును నడిపించుటకు నేర్పు తో నెదరు.

మద్రాసు కార్పరేషను

సాధారణసమావేశము

నిన్న సాయంత్రము రిపబ్లికన్ క్లబ్బు మద్రాసు కార్పరేషను సాధారణసమావేశము జరిగెను. అధ్యక్షుడు లగు ఎం. సి. త్యాగరాజుయ్యయ్యగారు రాసంధ్య 8.30. తిరుమలెస్టేగారు అధ్యక్షుడు పలికిరి. 25 మంది సభ్యులు వచ్చియుండిరి. యం. వి. రామస్వామిమొదలిగారు మద్రాసు సిటీ టవును స్టానింగు బ్రష్టుసభ్యులు ఎన్నుకొనబడిరి. టాక్సులను వైవాస్యస్టాండ్స్ సభ్యులుగ టి. రంగాచారిగారు ఎన్నుకొనబడిరి. మున్సిపల్ టింగు కమిటీసభ్యులుగ జి. వెంకటపతిశాయుడుగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

కార్పరేషను ముఖ్యమంత్రి అవరణముగా కొంత ప్రజేషమును మద్రాస్ ఎలెక్ట్రిక్ సప్లై కార్పరేషను వారు కొనబడిరి. అభివృద్ధినివలెనయ్యె వారు కార్పరేషనువారి కొక రేఖ పంపిరి. ఈ భూమి 7000 రూపాయలు విలువగలదని కార్పరేషను చెప్పినట్లు అధికారి నిర్ణయించెను ఈ నిర్ణయము అధికముగ నున్నదనియు, 4000 రూపాయలు వ్యయమొచ్చి భవనము కట్టవలె యుండవలయుననియు కాన భూమిని 3000 రూపాయలకు అమ్మవలయునని కొంచు ఎలెక్ట్రిక్ సప్లై కార్పరేషనువారు బాబుపడిరి. అబాబుచే చర్చ జరిగెను. భూమిని 3000 రూపాయలకు అమ్మవలయునని సి. సుబ్బారాయమొదలిగా కొక తీర్మానమును బలపరచిరి. సామి వెంకటాచలం కెట్టిగారు తీర్మానమును బలపరచిరి. తీర్మానము ఆమోదింపబడెను.

తిరుగుపర్యవేక్షణాధికారులు

కేసుసంక్షేపవిధానమును భూమిపర్యవేక్షణాధికారుల నియమించుటకు ఐర్లండ్ సగము ప్రభుత్వమువారు భరింపవలయుననియు కార్పరేషనువారు కొరియుండిరి. ఈ సందర్భమున ప్రచారము సంభవించి పరిశీలన సర్టిఫికేటుల నిచ్చుట యొక్క మని ప్రభుత్వమువారు సలహాఇచ్చిరి. ఈ సలహాను కార్పరేషను వారు అంగీకరించిరి.

రావుబహదరు టి. రంగాచారిగారు

ఈ సమయమున ఎం. సి. త్యాగరాజుయ్యయ్యగారు సభకు వచ్చి అగ్రాసవాధిపత్యము వహించిరి. టి. రంగాచారిగారు నిష్ఠాపతనముచేయుచున్నారని వారు మూర్ఖులుట యొక్క మని అధ్యక్షులు చెప్పిరి. అందుపై రంగాచారిగారు ఇట్లు చెప్పిరి:— నేను 15 సంవత్సరములనుండి కార్పరేషను సభ్యులగు పనిచేయుచుంటిని. సర్వముగ చెప్పకొనుచున్నాను. మునిసిపల వ్యవహారములందు శ్రద్ధతో పని చేయుట ప్రతిపాదనముభ్యధి ర్యమని నేను నమ్ముచున్నాను. నేను నావాద్యులకు చేసిన ప్రజల సౌకర్యముల సభివృద్ధిచేయుటకై తగుశ్రద్ధ వుంచుకొనుచుంటిని. ప్రస్తుతమునాకు ఒకటి ఉన్నావామంటుంటు యొకటి ఉన్నావామంటుంటు ప్రతిపాదన ఎన్నుకొనబడినది. ఇంతవఱకునున్నాను. ఈ కొత్త మునిసిపల చట్టము తయారు చేయుట యందు నేను కూడ కొంతపని చేసియుంటిని. మునిసిపల పరిపాలనము త్వరితగతముగ చేయవలెను అధికారమును మునిసిపల యొక్కము కాదు. బాధ్యత సభ్యులపై వున్నది. వ్యాపారము అభివృద్ధిచెంది పన్నుల బాధ తగ్గునట్లు మనము ప్రయత్నించుచున్నాము. రేటుపేయగ కష్టములుగలవారు గమనించుట మనము భ్యధిర్యము. రోదులలో రైల్వే లెవలు క్రాసింగులు అధికముగ నున్నందున పోయకు ఇబ్బంది కలుగుచున్నది. ఇట్టి అసౌకర్యములను అంతమొందించుటకై కార్పరేషనువారు తగుపయత్నములు గావించవలెను. కార్పరేషను అధ్యక్షుల నాయకత్వమున నీసభ అభివృద్ధి చెందునని నమ్ముచున్నాను. (మార్గశ్రమము)

కె. వ్యాపారావు గారిట్లు చెప్పిరి:— రంగాచారి అను భవముగలని లాభము మన కింక నుండదని చింతిల్లు చున్నాను. సామాజ్యకాన సభయందు పనిముగయునే వీరు తిరుగ యీ సభయందు ప్రవేశించెదనని నమ్ముచున్నాను. అధ్యక్షులుగ ఎన్నుకొనబడుటకు తగు అవకాశము వీరికి కలదు. అయినను రి. శే.క. 7 సంవత్సరములలో వీరు అధ్యక్షులుగ ఎన్నుకొనబడుదురని తలచుచున్నాను. అన్నివిధముల గౌరవమును, బాధ్యత నెరిగిన పౌరుడును అగు రంగాచారిగారిని మనము శ్రేయించుచుంటిమి.

మిర్జుట కార్యకర్తమునందలి అంతములపై చర్చ ప్రారంభమయ్యెను.

సబ్ అసిస్టెంటు సర్జనులు

ప్రభుత్వమువారు కాంక్షను చేసిన విద్యుదాన శీతముల నియంత్రణయనని కార్పరేషనువారికింద పనిజేయుచున్న సభ

అసిస్టెంటు సర్జనులు దరఖాస్తుపంపిరి. పనియాప్యములు ఇంగ్లీషు కాంక్షను చేయవలయునని యు. అం. టు వ్యాధుల వైద్యకాలాధికారులకు 50 రూపాయలు అలవెన్సు ఇయ్యవలయుననియు వాక్యము అతిర్వాద నాదాయగారు తీర్మానముపాపించిరి. వాక్యము సమీక్షించుకొని తీర్మానమును బలపరచిరి. ఈ విషయముపై రాబోవు బడ్జెటు నందు చర్చ జరుగుట యొక్కమని వ్యాపారావుగారు చెప్పిరి. సర్జనుల శీతముల నభివృద్ధి చేయుట అవసరమని డాక్టర్ సాహెబుగారు వాదించిరి. కొంతవచ్చు జరిగినపిమ్మట రి. రూపాయల శీతముపాపించి చర్చయనను స్థానిక సంఘము వారి సలహా ఆమోదింపబడెను.

వీధులకు వసతిగృహము

నూతనపద్ధతుల ననుసరించి వీధులకు వసతిగృహముల నిర్మించుటకు ప్రభుత్వమువారు ఎగ్జిక్యూటర్ వాంతభూమిని కాన్ఫరేషనువారి కొనిగిరి. వీధులందరూ కాక పంచములకు మాత్రమే ఈ సత్కర్మములు నియంత్రించునని వాసుదేవయ్యగారు పరానించిరి. అన్న నిమ్మ బాతుల సౌకర్యమైపనిచేయుట యొక్కమని శే. క. ల. ము. పంచముల కొరత కాన్ఫరేషను భవనము వ్యయపరచుట వ్యాధులను లేదని అధ్యక్షులు చెప్పిరి. తీర్మానముపై కొంత చర్చ జరిగిన పిమ్మట సభ్యులు పుచ్చుకొనబడెను. తీర్మానము నిరాకరింపబడెను. కమిషనరుగారు నూదించిన విషయను వీధుల ఉపయోగార్థమై గృహముల నిర్మించుటకు సభ వారు ఆమోదించిరి.

అంతటా సభ ముగిసెను. సభ తిరుగ మంగళవారము సమావేశమగును.

నోటిసు

చక్కని యిద్దరు వైశ్యకన్యలు వివాహమునకు కావలెను. ఒకనరుడు I. S. C. విద్యార్థి రెండవవరుడు L. T. M. Honors డిప్లోమా గలవారు.

కె. గోపాలరావు, విజయనగరం

గుంటూరుజిల్లా, తేనాలిలో ఇండియన్ కంపెనీల ఆస్తు ననుసరించి ఏర్పాటు చేయబడిన

శ్రీరామ ఎలెక్ట్రిక్ సిటీ (260) నవే కంపెనీ లిమిటెడ్ ను గురించి

వైస్ లెటుమడిన కంపెనీకి అప్పిల్ కేషన్లు వారు, సహాయముచేసినవారును ఆగు కొత్తగా శ్రీరామయ్యగారు నడరు కంపెనీని రద్దుచేయవలసినట్లు 27-4-1922 తేదీన ఒక మనవి మోక్షార్థముగా దాఖలచేసియున్నారు. నడరు మనవి 29-8-1922 తేదీన మద్రాసు మోక్షార్థముగా 23 జి. న. లో జడ్జి గారి కోర్టునందు విచారణజరుగును. నడరుకంపెనీకి అప్పిల్ కేషన్లు వారు సహాయముగా నున్నట్టి వాచరికై నను నడరుకంపెనీని రద్దుచేయుటకు ఉత్తరువును జారీచేయు విషయములో అదే పరిశీలనయెన్న నడరు వాయిదా తేదీనాడు స్వయముగాగని తేకకట ద్వారాగాగని తెలుపుకొనవచ్చును. ఈవిషయమే వాయిదా చేయబడినవారిచే దాఖలుచేయబడిన మనవినలు వైస్ లెటుమడినకంపెనీకి అప్పిల్ కేషన్లు వారికిగాని, శే. సహాయముగా నున్నట్టివారికి గాని కావలసినవో క్రమప్రకారము చెల్లించవలసిన చార్జీల చెల్లించినపంపబడును.

నెం 13 రు. పక్షిగది, కృష్ణార్య, వీరరాఘవులు హైకోర్టు, మద్రాసు.

ఆంధ్రవాఙ్మయచరిత్రము

ప్రభువులు, పండితులు, శ్రేణులు, ప్రజలు వాక్యవిధముగా నాదించిరి. శ్రీచెలికాని లచ్చారావుగారు 1116 రూపాయలిచ్చిరి. శ్రీరామలింగాయ్యగారు మెచ్చి పీఠికవ్రాసిరి. ప్రతికాశిని, మోక్షార్థము, మిడిలు మూర్ఖుల మ్రొయనింపు పాఠశాలలకు సభిదారులు కొని సప్లముచేసి యున్నారు.

ఆంధ్రవాఙ్మయము పుట్టుక మొదలు చిన్నయనూరకము నున్న గ్రంథములు, పురాణములు, ప్రబంధములు, శతకములు, దండకములు, వచనములు, కీర్తనములు వాలురు శ్రీలు కూడ జరుపుట కనువగుటలు సులభమైతిలో వివరింపబడిన కొన్ని చరిత్రగ్రంథము. తెల 1-కి రు. 5-0-0. పోస్టేజీతో 5-12-0. 30 ప్రతులు మాత్రము మిగిలియున్నవి.

కమలకుటీరము, మైలాపూరు, మదరాసు.

చిత్రంజయ కార్యములన్నిటియందును ఏభవించినను ఏ
 భవించునను ఆతని జీవితాదర్శము పరమేశ్వరస్వప్నమేదని
 ఎట్టి నిద్రయైనను అంగీకరింపక తప్పదు.

నిర్బంధమునకు పూర్వము సంపదనం చేయు

దాసును కాంగ్రెసు అధ్యక్షునిగ నెన్నుకొనినది మొదలు జేయున రాజకీయజీవనమునం దతిత్రువును మార్పులు గలిగెను. దీనివలన మాసారంభమున రాజకీయప్రభువు నిరాకరణోద్యమాభ్యుదయియెడల తన ప్రభుత్వ మేధియుగ ప్రవర్తించునదియు ప్రకటించెను. దానికి ప్రత్యుత్తరముగా చిత్రరంజనుడు కాంగ్రెసు వలంటియులకు నొక యుత్తరమును సంజేయు నొసగెను. అందులో నీక్రిందిభాగము గలదు:

“నా మొదటిమాట, చివరమాట యేమన, మీ రెవ్వరికిని దౌర్భాగ్యహిత సహాయనిరాకరణమును విడనాడవలదు. దానిని అనుసరింపకుండుట నే నెరుంగును. ఎదిరిపట్టు నాన కల్యాయకరై కాల ప్రవృత్తులంద, మనోవాక్యాయములందు అహింసను యాచుట సురభిము. నిరాకరణవలంబుల మన మనము జేయున వశపరమకొంటియని యెప్పుడు విషయమును మనము మఱచునాడదు. జనసామాన్యమును, అల్లరి మూకను ఎంతవరకు మనము స్వాధీనము చేసికొనజాలకుంటిమో, అంతవరకును మన నిరాకరణోద్యమ మవజయము గాంచినట్లే. బాధ్యత మనది. జనసామాన్యముపై పలుకుబడి సంపాదించుకొన జాలకుంటిమేని, మనకు జయము కలిగినది తెలంపకు యెట్లు?”

మంగ జేయున కొనసంజేత మిట్లు గలదు:

“మన భర్తయు స్వప్నమైనది. మన పరమార్థము స్వరాజ్యము. ఆ పరమార్థమును చేట్టుటకు నిరాకరణోద్యమమే సాధనమనియు కాంగ్రెసు నిర్ణయించినది. మంగరాష్ట్రవాసులకు పరిష్కారములు మేలెచ్చినవి. నాదేయి లోగ్గు రహింపకలే నని నిర్ణయించుచున్నాను. బాధలను, కష్టములను సహింపవలయును. కాంగ్రెసు నిర్ణయించిన పరిత్రమార్గమును విడనాడవలదని కోరుచున్నాను. వలంటియులే కాంగ్రెసువని పనిచేయుచున్నార. వారే చేతుగలరు మాతృసేవకై, కాంగ్రెసుసేవకై, నేనును ఒక వలంటియుగ జేరుచున్నాను. రాష్ట్రప్రచారమునకై కొలది దిండులలోపుకనే, లక్షల కొలదికుండి వలంటియులుగా చేరగాని నేను విశ్వసించుచున్నాను. మన భర్తయు పరమపిత్ర మైనది. మనమార్గము కొంతయుతమైనది అహింసాయంత్రమైనది. మన మాతృసేవయే భగవానునిసేవ యని మీరు తెలంపరా?”

నిర్బంధము, తీర్పు

కాంతిరణోద్యమ ముక్తమ మైనదని ప్రకటించబడిన తోడనే, చిత్రరంజనుని ఏకైకపుత్రుడగు చిత్రరంజనదాసు దీనివలన 6 వ తేదీ మధ్యాహ్నము నిర్బంధింపబడి 9 వ తేదీ 6 మాముల విడిత్రుకు పొందెను. చిత్రరంజనునిచేయు, చిత్రరంజనునితోలుట్టువు శుభ్రకాశాయము కద్దరును బిడ్డలవలెడి విక్రయించి హరితాశ్రమ పేర్కొనుట గావించుచు, యాతా యతముల కడ్డుపడుచుండినను నేరము మోపబడి, 6 వ తేదీ సాయంకాలము అరెస్టు కావడిరి. మరల తరువాత మేజిస్ట్రేటు వారిని వందలించి విడుదల గావించినను జేయునం దంతకును అన్యులకును నిర్బంధములు జరిగెను. 9 వ తేదీనాడు దాసు రాజకీయ ప్రభువుతో మాటలాడెనని. ఫలిత మేమో తెలిసి నదిగాదు. నమియు చట్టముక్రింద చిత్రరంజనుని పట్టుకొనినాడు వార్త 11 వ తేదీనాడు ప్రచురిత. నేను విచారణ వాయిదాలు అనేకమారులు చేయబడెను. కాంగ్రెసు అనామ్యుదాహరణ సమాజోద్యమపుడు, దాసు విచారణకై నిరీక్షించుచు వెలుపాల లోనుండెను.

నిర్బంధమునకు పూర్వమే, దీనివలన 10 వ తేదీ చిత్రరంజనుడు జేయున కొనసంజేతమునందలి యుత్తరప్రతిభాగములకు నెరకు మఱచునాడెను!

“భారత శ్రీ పురుషులారా, నేను, తనకు మనకు చివరంజేత మిచ్చెను. విజయము కనుమాపుమేర మారమున మన్నది. కాని మీరు బాధల కోర్కొననకే, దానిని పొంద గలంకుదురు. మన మిష్టము లోనగుచుండుకష్టములకు ప్రపంచములో తలయెత్తుకొని తిరుగు జానులన్నియు లోనయ్యెను. కాని మీరు ఈ మనోవ్యధను ఓర్పుతో సహింపవలయును. భైరవుడు, నిర్మలత్వము మిమ్ము విడనాడెనాడెను. అహింసా మార్గము నవలంబించునంతకాలము, మీరు నిరంకుశాధికార న్యాయమును ఓడించుదురు. కాని గాంధీమహాత్ముడు మిగిలినై నిర్ణయించిన మార్గమునుండి విమోక్షము పొలినను నిరంకుశాధికారులకు మీ రర్పించుకొనుదురు. ఈ మాత్మును మీరు మఱచవలదు. స్వరాజ్యము మన పరమార్థము. భిక్షాంశములును, భక్తమాంతరములును స్థిమతము నుడు. సంపూర్ణస్వరాజ్యమే మన

యోగ్యము. మనము అదగ్గముగ నుంచుకొని కృషిచేయుచున్నపుడు, విజయము కలుగునో కలుగనో, అందులకు మీరే నిర్ణయింప కర్తలు.”

అధ్యక్షకోపన్యాసము

చిత్రరంజనునికి యిప్పుడే విబుధియెండ్లు వాటెను. నడి కనున్ముగ నున్నాడు. ముం దాత చేమేమి చేయగలుగునో, యూహించుట తగని పని. కాని తన భావికార్యక్రమ స్వభావమునుగూర్చి అనామ్యుదాహరణ కాంగ్రెసు అధ్యక్ష కోపన్యాసమునందు ప్రాసికోనిన యాక్రిందివాక్యములు మనకు కొంతవరకే సందర్భమున ముఖ్యమొగించును:

“నిండుకాధికారవ్యవస్థతోడ మన మారంభించిన పోరాటము విషయాకాలము దాల్చినది. కలకత్తాలో ప్రారంభమైన సంకంధ మిప్పుడే పవిత్రమై పశుధర్మమొందినది. నే నెచ్చటివాడనగుటచే ప్రపంచావధము విశేషముగ తేవున్నను, సంకంధమును దృఢముగాను, చివరవరకు సాగించవలెను నిశ్చలత్వమును, ఈ త్యాగమునుగలవని మౌనము మీకు విన్నవించగలను. ....నిరాకరణోద్యమమన నేమి అని కెక్కించుచుండును. కెక్కించుట ఆశ్రయము జరుగుచుండ విన్నక చూడకుండుట నిరాకరణము. అన్యాయములందు, అధ్యక్షకార్యములందు పాల్గొనకుండుటయు, నానినంగీకరింపకుండుటయు నిరాకరణము. భర్తప్రపంచమున కిద్దరుడేడి విధానమునకు దోసిలి యొక్క కుండుటయు నిరాకరణము. అనగరములను బట్టియు, స్వాధీకర పరత్వమును బట్టియు ఆశ్రమ వర్ణల గావించుచుండ, నానిని సహింపకుండుటయు సహాయనిరాకరణ మగును. నిర్ణయించుటకు, పరులనెట్టుదుము. నిర్భాణమునకు విచ్చేదన ముననము, అంగీకరించుటకు పూర్వము మనము నిరాకరించుము. మూలవచానిత్రమంతయు నిట్టి నెద్యములతో నిండియున్నది మన యభిప్రాయానికిని, మన జాతీయతాభిప్రాయానికిని అనుదినమున అడ్డుపడుచుండు విధానమునకు సహాయ మొనగ నిరాకరించితిమేని, అవిధానము పనిచేయజాలక అనిపోవునని కనుగొనుటకు ఎక్కువ విజ్ఞాన చువనము లేదు. మన సహాయనిరాకరణోద్యమంతయు క్రింది వైన నే యాధారపడియున్నది.”

నిరాకరణోద్యమము ననుసరించి ఏల వేల్పు కామదాసుని బహిష్కరింపవలసివచ్చినదియు కారణములను తెలుపుచు దాసు తన యుపన్యాసమును ముగించెను.

ఫిబ్రవరి 14 వ తేదీనాడు మేజిస్ట్రేటు 6 మాసముల విడిత్రుడుకొనినాడు. చిత్రరంజనుడు కార్యాచరణను ప్రజ్ఞించిన దానికి, జ్వరము వచ్చుచు నేయుండెను. తనకు ఎన్నికష్టములు సంభవించినను, రాజకీయ పాతావరణమునం దెన్నెమాగ్గులు గలిగినను భైరవుడు విడనాడలేదు.

విడుదల

9 వ తేదీ రాత్రి 8.30 గంటలకు కార్యాచరణకారి దాసుకు విడుదలవార్త ముందజేసిను. ఆకాలముయమున నట్లు విడుదల చేయుచును నంతటి తెలివైనవరకు నా దేటి స్వాతంత్ర్యమును జరుగలేను.

కలకత్తా కాంగ్రెసువేడుకలకు సత్కార యవనము నగిరిగిన ప్రత్యుత్తరమే చిత్రరంజనుని భీష్మపుత్రిని వెల్లడిచేయుచున్నది:

“పూర్వము రాజకీయములగు నాకు విశ్వాస ముండినదిగాదు. రాజకీయములే ప్రధానముగనున్నపుడు నేను కాంగ్రెసున కెడదొలగియుంటిని. కాని భారతవిజ్ఞాన నాగరకతలకు ప్రాముఖ్య మొసంగి పిమ్మటనే నేను కాంగ్రెసునందు చేరితిని. నాకు పాశ్చాత్యులపై కెట్టి ద్వేషభావమును లేదు. కాని భారతీయులు తన కనుకూలమగు విజ్ఞానమును నాగరకతను కృత్రిమొందించుటకు నలివెడి ప్రయత్నములకు పాశ్చాత్యులై యుత్సాహంతరములను గలిగించుచున్నాడు. భారతదేశసంకల్ప మున్నదే యీదేరును. ప్రపంచమున భరితఖండము నెరవేర్చవలసిన కార్యమును అప్పుడే సఫలమగును.”

దేశ బంధు చిత్రరంజన దాసుగారు

కలకత్తా-కరమున స్వాగతిము

దాసుగారి ప్రసంగము

12 వ తేదీ శనివాచమునాడు సాయంకాలము కలకత్తా నగరమున భవానీ పురుషున హరిషు సామ్రాజ్యము జేకొందు దాసుగారికి స్వాగత మొసంగుటకు గొప్పపథ శ్రీయుత మురేంద్రనాథ ముల్లికుగారి అధ్యక్షి తక్రింద ఆచరింపరి. సాయంకాలము 6 గంటలకుననికి పార్కులోను మల్లుపట్టును మేడలమీదను ప్రజలు పూర్తిగా నిండియుండిరి. కొందరు చెట్లపై నెక్కిరి. చాలయంది కలకత్తా ప్రముఖులును అడ్వోకేటులను సభునాయకులునుగూడ కచ్చిరి కార్యాచరణమునుండి వచ్చుననికి దాసుగారు నెరిగినట్లుయితో నుండిరిగాని యింటికి వచ్చిన పిమ్మట దానిని తీవ్రపరన కప్పగించి సహజమూర్తితోడనే సభకు వచ్చిరి. దాసు గారు ను నెహ్రూ గారును కలిసికచ్చింతనే సభ్యులందరును లేచి జయజయ నినాదపురస్కరముగా స్వాగత మొసంగి పుష్పంజరాల వర్షించిరి. అధ్యక్షుడు దుష్కవించి సన్మానపత్రమును సమర్పించినపిమ్మట నెహ్రూ అన్యాధికారులు ఈయనభావనాను కన్పూరితయ్యంగారు రాజగోపాలాచారిగా బ్లాంక్లభావలోను ఉపన్యసించిరి.

రాజగోపాలాచారిగారు

నేడు మనమధ్య నున్న పురుషంబు కార్యాచరణమునందు న్నిపుడే దాసుగారికి మౌనమిత్ర మధికముగనుండెనని నేనుతలం చెదను. ఇపుడు దాసుగారి మానసము నూహనసాగ్రముల సం చరిత మొనరించుచున్నది. కెంటునే నాయకత్వము వహింపవలెనని నేరీయులు కోరుచున్నార. గాంధీమహాత్ముడు కార్యాచరణమున కేగెను. జేకొందుదాసుగారు నేటిసాయంకాలము నుండియు ప్రధాననాయకస్థానమున నిలువనలెను. దాసుగారి తరుణమున కార్యాచరణమునుండి వచ్చుటచేమాభారము చాలవరకు లోలగినదని నేను సంతసించుచున్నాను. మన సహాయముకొరకే దాసుగారు నిరీక్షించుచున్నారు. మనము దాసుగారి అండ నిలిచి వారి ఆదేశానుసారము జేకేసేకొరకు త్యాగము గావించుమని స్పష్టపరిచినచో జయప్రథముగ మనల నిడి పించుటకు దాసుగారు సంసిద్ధులయ్యెదరని రాజగోపాలాచారి గారు నుడిచిరి.

దేశ బంధుదాసుగారు

పూర్వములెలలయంద దాసుగారుపన్యసించ నారంభించిరి. నే నిపుడు ప్రత్యుత్తర మియ్యకలెనని కోరుచున్నానుగాని నేను ప్రత్యుత్తరమిచ్చుటకు నేనెక్కుడనుగా నున్నాను. విషయ నాప్యభిప్రాయమాత్రము మీకు విన్నవించెదను.మనము మంగరాష్ట్రవాసులము. సమమానుగుణముగ సత్యసూక్తితో కలిగిన ఉద్రేకముతో మనము పనిచేసెదము. అది మనలో నన్ను తోడమని యితరులందురేని అది మననైటికమునందేకా గొప్ప విశేష మునని యేమనము తెలుపకలేదు. ప్రజలు ను లోపములును కలసి యేయుదును. అట్లుగ ద్వై: సన్నాహరణ నోకష్టము కలుగు మహాభీతియులు దీర్ఘ లోచనపూర్వకక్రితులవలన కలుగనే కలుగవు. అట్టి ఆలోచన పరులు భగవంతునికృపామహిమను గ్రహింపజాలరు. ఏది యిష్టమని నేను భావించునో దానిని నేను నావలెకాలమునందే లడయుటకు తగినకై నొనరించునని నేను నిరంతరమును సర్వ క్షయని నిశ్చలభక్తితో ప్రార్థించుచుండును. వ్యక్తిమాత్రుడ (తేవుడక-నరుడను) నగు నాకట్టి కత్తియునులేదని నేనుగ్రహించియున్నాను. నేను అసహాయస్వభుము నవలంబించినతోలి దినముననే “నూర్సాదా ఈశక్తినికొనుము. ఆశక్తి నీమాతృ దేశమున నుక్కిన్నము కానిచో నీవు వ్యక్తిమట్టిదైవకలె తృప్తిఃరింప జరుగువు” అనుశ్లోకము నా స్మృతము: భృనింపనట్లు నేను గ్రహించితిని. అట్టికనక కత్తిమన మాతృ దేశమునందు జరించినచో లేక మీరుండ నును కట్టిమట్టిదైవకలె నా! అని నేను నేను మిమ్ముల నకుగులున్నాను. మానవజాతి వికసించుచున్నదని అధ్యక్షుడు (సర్. మల్లికుగారు) నుడిచెను. వికసించుటగాదు. కృత్రిమొంది సమర్థస్థానమునబడయనలెను. నేను విచేయిలు నెన్నుదును ద్వేషభావముతో చూడను గాని నాకు మనకు కేరలు భిన్నమైనవారని నేను భాగుగా గ్రహించియున్నాను. వికస్యముందు భిన్నత్వమును ప్రదర్శించుటయే భగవంతునివంశము. అలెలయందే అది దానినిండుచుండును. మనకు విశే: కలతో విభాధమేలేదు. “అ.గూర్! మీరు మా జేతముల ని: పుడుగాని చుమ్ములుగూడ నిరసింపవలెను” అని నేను నాబిల్ చేపెదనను. ఎవరైన మనకు ప్రాణము వియ్యాల రా! పనిపోయినవారిని నేను ప్రతికంపకలనా! మనము చరిపోయినను మననాగరక భావోత్థి, మన అనంతరము నూడ ప్రకాశించు చుండునట్లు మనము చేతుగలమా? నాకు లంఘించినను వారివాగరకత లంతరింపవని చరిత్రలవలన పుష్ట మగుచున్నది

కాన మన భారత వ్యక్తిత్వమును పరిత్యజించి యితర జాతుల లక్షణములను మనమధ్య నీత గూడదు. 1917 లో నన్ను రాజకీయ రంగమునకు తానే ఆర్పించిరినీ సర్ ముల్లియగారు నడిపిరి. నేను వారిని సోదరభావముతో గౌరవించువాడనైనను యిట్టి ప్రాగల్భ్యమునుమాత్రము సహించజాలను. కాంగ్రెసు కేటము రాజకీయరంగముగా నున్నంతకాలమును నేనందడుగుపెట్టలేదు. పార్లమెంటు పద్ధతి ప్రభుత్వమునే వారు లక్ష్యముగానుంచుకొని అందోళనము నొనరించి నంత కాలమును నేను చెరలేదు. గాజీ యమిని నేనొక దానిని ప్రత్యేకింపజాలను. పావురములగుంటలో నున్నట్లు మన జీవితమున నన్ని ఆరలున్నావా? రాజకీయములు, సాంఘికములు, మతవిషయములు, అని భిన్నభిన్నములుగనున్నవా? "మనకు రాజకీయములలో పనిలేదు. అవి మంచివిగావు. మనము సాంఘికములందే పని చేయుదము" అని కొందరందరు. ఏల? పోలీసుల చేతులలో బడుట కనకాళముండుటలననే. ఎంత కాలమునుండియో సంఘ సంస్కరణముగారి కందరూ పనిచేయుచున్నారు. వారు విప్లవాతుల నుద్ధరించుచు మన నచేయగలిగినదే? రాజకీయములను ప్రత్యేకించియుంచునంత కాలమును మన మేమియును చేయజాలము. కాంగ్రెసుకేరమునంద విదేశీయుల ముద్రలే కనబడుచున్నవి. మనలో నభిప్రాయభేదములను వివాదములును ద్విస్థ కాలమునుండి కలిగియున్నవి. కాని అవి నిష్ఫలములు. అదికేవలము జీవము లేకుండచున్నది. జీవితమును నికసింపజేసినచో రాజకీయము, మతము, సాంఘికముగూడ సఫలమగును. భగవంతుని గుర్రపిదది అనంతము. ఆనంత ప్రవృత్తి నుండి రసగర్వము మీకెంబలు నభిషేచన మొనర్చును. భారత చారిత్రాంతరాధ్యముగూర్చి నన్నొకమిత్రుడు ప్రశ్నించెను "నేనావిషయముగూర్చి యొకగ్రంథమును వ్రాయసాహించి, నందున నతనిప్రశ్న నా కచ్చేరువును కలిగించెను. "భారతచరిత్ర యే వేదచరిత్ర. ఆర్యులు భరతభూమి నడుగిడిన మహార్షులము మొదలుకొని వేదసంరక్షణమునకే నిరంతరము కృషిసలిపిరి. భారతజాతికి వేదసంకల్పమేలేదు. వేదములకును సూక్యమునకును భేదమేమియునులేదు. భరతభూమి నభివృద్ధినికొనిన ఆర్యజాతివారికి సత్యసంరక్షణము తప్ప మరియొక విధియే లేదు. అందువలన సత్యసంరక్షణయే శరీర హృదయనాథాంతరమునగూడ ప్రవేశించినది. శరీరమందంతటను వ్యాపించినది.

గత 4000 వత్సరములనుండి కలుగుచున్న భారతాగ్రహణియ చరిత్ర మిదియే. తదాదిగా నేటివరకును భారతజాతి సత్యమునే ఆశ్రయించియున్నది. ఆజాతి విత్తమునగాని గౌరవ స్థానమునగాని కొరదు." అని నామిత్రుడు నడిచెను. నామిత్రుని వలె నేను ఘన విద్వాంసుడను గావున్నను అసత్యమును పూర్తిగా గ్రహించియున్నాను. భారత చారిత్రక ధోరణికి ప్రత్యేకార్థములేదా? అదట భగవద్గీత కనకాళములేదా? ఎన్ని కష్టములు వచ్చినను సత్యవ్యవస్థను క్రిందకు దింపకుండ నైకత్తియే యుంచవలెను. సత్యాగ్రహణమునటులే గాంధీ మహాత్ముడున్నతస్థానమునందుంచెను. "మన ప్రయత్నముల కన్నిటికిని సత్యమే మాబాధారముగ నుండవలెను. మనకోరికలు మనభీతులు మన ఆశలు మున్నగువానికెట్టి వస్తువు కలిగినను గూడ మనము సత్యవృత్తి మును వదలగూడదు." అని మహాత్ముడు నడిచెను. మనకు మాక్కులనునేమియు లేవు. వెనుక నే నీమాక్కులనుగూర్చి యరభిప్రాయమును కలిగియుంటిని. వానికొరకు చాల వాదించితిని. ఇప్పుడు నిజస్థితిని గ్రహించితిని. మనకున్నది విధిమాత్రమే. భర్తృహ-స్వభర్తృ నిర్వహణము. స్వాతంత్ర్యములు మనవిగావు. ఈ విశ్వలీల నేమహానుభావుడు కావించుచున్నాడో అసత్యవ్యవస్థనే సర్వహక్కులను కలవు. అంతరంగమున భగవద్గీతలో జోలలాడుటయే ఆ సందము. ఓ భారత పుత్రులారా సత్యవృత్తి మన నే మెలంగుదు. సత్యమే శివస్వమనినమ్ముడు. అట్లుచేయుటలో ఆపదకును మృత్యునిగూడ వెనుకకునువిడిచిగాని సత్యమును మరచినచో చరిత్రముం దాజాతికి స్థానమేలేదని దానుగారు నడిపిరి.

విచ్చుట బాలూ ప్రజాసౌలగోస్వామిగారు ఆధ్వర్యమున కుండము లిప్పించిరి. రాత్రి 8-20 వ సభ ముగిసెను.

కోయంబుత్తూరు మండల కాంగ్రెసు సరస్సుసభ (వాదిదాస్) మహానుభావులకు శంకరాచార్యస్వామి డాక్టరు వరదరాజులు నాముకుగార్ల పేర్లను కోయంబుత్తూరు మండల కాంగ్రెసుసంఘమువారు నూచించిరి.

దేశబంధుదాసుగారి విడుదల

నవజీవనుప్రతికస్వాగతము

దేశబంధు చిత్రరంజన దాసుగారు కారాగృహమును వదలివచ్చిన సంతోషవార్త తంతిములకముగ మాకు చేరినది. ఈదేశబంధుదాసుగారు మహాభాగ్యవంతులైనవారు. దాసుగారు తమజీవితమునే దేశమాత సేవకు సమర్పించిరి. భారతీయులందల కధికముగను పొందుచున్న కష్టములై యున్నాయి. ప్రభుత్వము దేశస్థితి కడువిషమముగ నున్నది. దాసుగారి విడుదలగూడ నిపుడే సమయానుకూలముగ భుజిల్లుట దేశీయుల ఆద్యవ్యయము. దాసుగారిమేజేసినచో దేశీయులకేమి నియమించెదర? అని ఎల్లవారును చాచినకే దృష్టల విగుడించి యున్నారు. రెండేడ్లకితము దాసుగారు అసహాయోద్యమము నంగీకరించి దానినవలంబించిరి. వేలకొలది యవతులు కారాగృహముల కేగిరి. దాసుగారును వారిలోపాలు చెల సాల కేగిరి. ఈ కారాగృహవాస మెందులకు? జాతీయ గౌరవమును కాపాడుటకు. సిద్ధాంతమును నిలుపజేయుటకు స్వరాజ్యమును బడయుటకు. రానున్న దేశీయమహాసభకు దాసుగారి నే దేశీయులందరు నధ్యక్షునిగా నియోజించిరిని చెప్పుట కట్టి సంకేతమునలేదు. దేశీయులను నడిపించు భారతవంత యును దాసుగారివైన నే యున్నది. ఇప్పటికి ఆద్యవ్యవస్థను ఆజ్ఞోల్లంఘన సంఘమువారి విచారణగూడ పూర్తియై యి. వారి నివేదికముగూడ క్వరలోనే తెలుచును. ఈ సందిగిస్తే క్వరలో తిరి యొకదారి ఏర్పడును గాక! (స్వ)

కర్తవ్యము

జాతీయాభ్యుదయమునకు, మానవాభ్యుదయమునకును ద్రవ్యము మూలసాధనము. దేశీయుల భాగ్యమే జాతీయాభ్యుదయమునకు బునాది. భవములవాడే బలవంతుడు. ద్రవ్యవిభులత చేతనే రాజ్యాధిపత్య నబ్బును. పాండిత్య వలనదేనను ద్రవ్య లేమితే వికళింపదు. అర్థము కలవాని కందరు సన్నిహితులే అర్థహీనులకు ఆత్మీయులు గూడ మారులగుదురు. వేయేల? భవముగల వాడే బురుష. పుంగవుడు. సుతతి లేనివాని యింటి కంటే ద్రవ్యహీనుని ఇల్లు హాస్యతమమై కన్పట్టును. పేదరికము కంటే చావుమేలు. దార్ద్రద్రవ్యము లజ్జ నవయంపజేయును. లజ్జా నిర్మితుడైన వాడు మనోబలమును గోల్పోవును. మనోబలము లేనివాడవమానమును బొందును. అవమానము వినుగుదల కాస్పదము. వినుగొనిన వాడు దుఃఖముల పాలుడును. దుఃఖాన్ని తునకు బుద్ధి నిలకడయుండు టుదు. చిత్తవైకల్యమే ఆత్మవినాశమునకు హేతువు. కావున దార్ద్రద్రవ్య మెల్ల యావదల టునకీ పట్టు. మానవు డెన్నికష్టముల కొర్చియైనను ద్రవ్యమార్జించుట తమము. అర్థన యన ఆదాయమునకు మించని వ్యయముజేయుట యందలి కాశలత్యము ద్రవ్య విభులతచే పరులు స్వస్థులగుదురు. ఆపూజ్యునికి పూజ్యతగలుగును. కృష్ణులు తరుణ వయస్కులగు మత సేవకు తగవరులగుదురు. కర్మమాయలు కర్మిష్టులగుదురు. మానవులకు యుహలోకమునందు, కాంచన సంపత్తి కామధేనువు వలె యిప్పు కావ్యముల నొన గూర్చుకలుగును.

జాతీయద్రవ్య కంఠమైనచో తమ జాతీయాభ్యుదయము నొన గూర్చుటకై, నీటివైయనును, మెట్టవైయనును, విశేష ప్రయత్నమును సమకూర్చి పోషింపగలిగియుండును. దేశాన్నిత్యమును పెంపొందింపజేయుటకై అన్యులకంటె ఎక్కువ కూలికాకపెట్టి విశేష కూలీలచే, తమ కనకరమగు కూలిపను నన్నిటిని నిర్వర్తించ జేసుకొనగలుగుదురు. విదేశీయుల వ్యాపారము కొనసాగుతుండ ఆంగ్లే నరికై అదపులో నుంచగలుగుదురు. తమ దేశమందలి వ్యర్థులగుటకుండు కుండ, వాటివలన జీవింపజూచువారల కుత్సా హాశ క్తి నుదయించ జేక పెంపొందింప జేయగలుగుదురు. సన్ని వాత రాష్ట్రాధిపతుల వలన ముప్పువాటిల్లకుండ కాపాడుకొ నటకు సముద్రము మీదను, వాయువునందును కలహమున కాన క్యకమగు అన్ని విధములగు మానవపరికరములను నిలువజేసికొని యుంచుకొన గలుగుదురు.

భాగ్య మన తన పొరుగువానికన్న తానెక్కువగా కలిగి యుండుటయే. ఇక్కాలమునందు ఒకడు స్వకాయకష్ట కర్మల కొర్చి సంపాదించుకొన్న దానివానికి దక్కకుండా జేతు గలుగుటయే, ద్రవ్యాధ్యనోపాయముగా పరిగణింప బడుచున్నది. సనాతన ధర్మానుగుణ్యమైన ద్రవ్యాధ్యనోపాయము ఆదాయ ములకు మించని వ్యయములగుచు కొనుటయే.

ద్రవ్య విభులతయన, అనవరతమగు దానికంటె యెక్కువగా కలిగి యుండుట. ద్రవ్యవిభులత గలవానికి ద్రవ్యహీనుడు అనేక విధముల నిండాపడుచు అసహ్యకరముగా నగుపించును. ద్రవ్య విభులత గల వానికి ద్రవ్య హీనుని సహకార మన్న అవమాన కర ముగా నుండును. దార్ద్రద్రవ్యమే, ప్రజా సమాదాయమునందలి పర

స్పర వైషమ్యముల కాకరము. ద్రవ్యవిభులతయే సాభాగ్యవ్యయమున కాలపట్టు. సాభాగ్యవ్యయమే జాతీయత బాధకొనుటకు బట్టుగొవ్వు. పరస్పర వైషమ్య భావోదయమే. జాతీయభావ ముద్ధితకు విరుగుడు. ప్రజాభ్యుదయమే జాతీయాభ్యుదయము. జాతీయాభ్యుదయము గుణ్యములగు నియమములను స్వక్రమము గా పాటింప సమకట్టున ప్రజలుండుదేశమే, ముస్థిర విభవము నందగలుగును. జాతీయత నెలకొనిన దేశమే వాణిజ్యాగ్ర శ నంద గలుగును. దేశమునకు ద్రవ్యమును సమకూర్చుకొనిన, నిరపాటు మగు సాధన మొక్క వాణిజ్యమే. ముగుణసంపత్తిచే నేకరింప బడిన ద్రవ్యము అనతికాలములో దానంత టుదియే వృద్ధికొం దును. అనాయాసముగా అద్యవ్యయగుట యసంభవము. ద్రవ్యకం తముగు దేశమునందు నికరించు దేశజాతే నాగరికులు, ద్రవ్యహీను లెంత ప్రజాకుంతులైనను నాగరికుల మనుకొనువారలచే, అనాగరి కులని పేర్కొనబడుదురు. అనాగరికతయను సామ నూతగా గొని, నాగరికులు నాబడువారు, అనాగరికులు, ప్రాజమానధన ములను, జారగొనుట కనకాళ మబ్బుజేసు గొనుచున్నారు.

జాతీయత నెలకొలపజూచు దేశీయులు, దేశజములతో తృప్తికొందరలేను. తమ జీవితములను గడుపుటయందు, తమ పూర్వుల సాంప్రదాయము ననుకరింపవలెను. తమ ఆదాయమును తమ ప్రాణములు నిలుపుకొనుట కనవరమగు వస్తువుల కొఱకే వెచ్చింపవలెను. విలాసవంతులయముకొఱకు ద్రవ్యమువెచ్చిం చుట కిచ్చింపగూడదు. ఆదాయము వెరిగి వ్యయము జేయుటల వరుచుకొనవలెను. దుష్టయాశ్చర్యములగు విషయములయందు ద్రవ్యవినియోగమును విశ్రింపవలెను. సంసారకక్షు నవలంబింప వలెను. తమకులేని జ్యోతిషమును దెచ్చిపెట్టు కొనవలె నను కలంపుతో, తమకేక్కి మించిన వింతవింత వస్తువులను విదేశీయు నుండి తెచ్చించు యలవాటునుండి విముక్త నొందవలెను. పరు పు మర్యాదల యెడవిశ్రుతి యుండవలెను వేదభాషలను గరకు తేయకూడదు. అనాయాశము గాలభ్యులగు వాటియిడ, అలక్ష్యము వహింపగూడదు. లేనివాటి కొఱ కడియాళ లంగరాదు. తనకున్న వాటితో తృప్తికొందరలేను. తన కలిమి ననుసరించి, తనప్రసాదలను దీర్చుకొనుట కలవాటుపడి యుండవలెను. ఒకరికలిమినిమాచి, తనకెట్లు లేదాచింతించు వాడే మందభాగ్యుడు.

యద్దనపూడి వెంకటరావు

ఒక వత్సరము విడిచైదు

దివాను శత్రుఘ్న సింగుగారు

రథతాలూకా కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడు

సంయుక్త రాష్ట్రములలో రథతాలూకా కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడుదివాను శత్రుఘ్న సింగుగారి మీదను మరి ముగ్గురి మీదను క్రి. ప్రా. కోడు 107 క్రింద కేసు చేసిరి. సింగు గారు వాదించలేదు. ఒక సంవత్సరము విడిచైదు వేయబడెను. హమియాదు కాంగ్రెసు కార్యదర్శి మూల్కందుగారిగూడ నట్టి కేసుయే వేయబడెనని హమియాదునుండి తంతివార్త వచ్చెను.

తాలూ ఇనుపపనులు.

బొంబయి, ఆ. స్ట. 15:—మార్చి 31 తేదిలో ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సంవత్సరము తాలూకా తాలూకావేసి ఇనుపపనుల నికే డిము ఇప్పుడే ప్రచురింపబడి. ఈసాలను నికరము 4897000 గూప్యముల లాభము గల్గెను. పోయినసంవత్సరము ఇనుపపనులకు మంచికాలము గాదు. చాల నష్టముగనందెను. అమెరికా యూరపు దేశములలో ఇనుపపనులకు చాల నష్టము కల్గెను. ధరలు ఒక్కమాత్రము నిదానముగ తగ్గిపోయినవి. ఇంకను తమ పనులను అభివృద్ధిజేయుటకు వేసిన అంచనాలు మారకము. తాలూకాకుటచేతను, ఇతర ఆధారంగముచేతను, మరికొంత ఆలగ్యముచేతను అనుకొన్న మొత్తముకంటె దాటిపోయినవి. క్రొత్తగ సామ్య గావలసినవైచు. యద్దనపనులమున ఇండియా ప్రభుత్వమువారిని అప్పటికి మంచిధర లని తోచిన ప్రకారము చాలకాలమువరకు ఇనుపదారులను వేయు సామాను సప్లయ జేయుటకు గు తగినది. ఇప్పుడాధరలుచాలవు. క్రిందిపనలేక పనిముట్లు యభివృద్ధి జేయుటకును ఖరచ్చును కిగించుటకును కంటే నీవారు ప్రయత్నించుచున్నారు. రైల్వేవారిని ధరలకు హెచ్చు జేయుచుని కోరుచున్నారు. ముఖ్యులువాటాలకు డివిడెండు నిచ్చుటకు డ్రాక్టరులు అంగీకరించుటలేదు. ఈసంవత్సరపు పని స్థితులు చాల అననుకూలముగ నున్నయవి. అయినప్పటికిని ఖరచ్చులు, డివిడెండులమీద వడ్డీపోగా కంపెనీలాభములు క్రొత్త మూలధనముమీద గొప్పవడ్డీ నిచ్చుటకును గరిపోయినవి. చిన్న విధానములననే ఈ లాభములను అర్జిత్తు పోవుచున్నవేయక నీ బొందగల్గిరి. ఉత్పత్తిని హెచ్చుజేయుటకే క్రొత్త మూల ధనము ఉద్దేశింపబడినది. క్రొత్తపనిముట్లు ప్రస్తుతము తయారు జేయు సరకులకంటె మూడురెట్లు ఎక్కువ తయారుజేసిరి. వచ్చే సంవత్సరముగూడ ఈపనిముట్లే ఉపయోగించబడును. ఈసాలను కంపెనీవారు లండనులో 2000000 పౌనుల 'డివిడెండు' బుణముల నిచ్చిరి.

కవిత్వము

కవిత్వమనేమి? అందువలన ప్రపంచమునకు గలలాభమేమి? కవియొక్క విధానముమేమి? సంఘమునందు కవి యెట్టిస్థానము నలంకరించుచున్నాడు? బంధకవనము, ఆశువు, అవధానములు మొదలగునవి ప్రపంచమున కెంతవరకు పుష్కరించుచున్నవి? మఃపూర్వము కవిత్వము కేర్పరుచుటలో వారియుద్దేశ్యమేమి? కేవల వివోదారమా లేక దానివలన లోకమునకు స్థిరముగ నుపకారము గలుగవలయు ననియో? ఇందు పద్యకవనము గద్యకవనము, మృదువైన పద్యలలిత మగు కవనము, నిఘంటు సాహిత్యము ననైన నర్థముగాని యసాధారణ కఠినపదవిధ సమాగ్రభూయిష్ట మగు కవనము, వీనియందు దగ్ధకప్రయోజనకరము లగునని యెవ్వ ప్రబంధములు, దృశ్యప్రబంధములు మొదలగునవి ప్రయోజన మెట్టిది? దృశ్యప్రబంధములకు రాగతాళాదులగు సంగీతభేదములకును సంబంధ మావశ్యకమా? అట్టి ప్రబంధములన గలుగు లాభమేమి? లేకున్న గలుగునట్లు మేమి యనునంతములు ఆలోచించుట దగినది.

కవిత్వము. భగవచ్చక్తి నీతిబోధకము, దుర్మితి నివారకము, మహద్బాహుదండధాయకము, సర్వదుఃఖసంహారకము; అతి శయశాంతిప్రకము. ఇట్టి కవిత్వమును, విరించి వాత్మికమహారిక దుష్టకృతజ్ఞాయుధముగ ననుగ్రహించెను. శ్రీమద్రామాయణ ప్రభరచనా మహత్కార్యసాఫల్యమున కొసంగెను సర్వవ్యాధి పరిత్యాగియు. దివ్య కేజోధనుడును, ఘోరతపశ్శరణపూతాంతరంగుడును, నిరంతర శ్రీరామనామజపితయు నగు మహాయోగి వాత్మికమహారి, అట్టితపోభవను కవిత్వమును స్వీకరింప నర్హుడని చింత్యుని ధర్మనిక ప్రసాదించెను. ఎట్టి పాణి నిగుడ నవకారము చేయక తృణాంతరములను దివి నెల యెట్టి శిశున ద్రావి జీవించు పరమసాధువు లగు హరిణమిథునము విహరగొప్ప నుండ నిమ్మకాయలై యుం దొక్కదానిని తననిత నారాచముపా లాసించిన మృగినిపానీనిమమ్మ రాక్షసలోకనంజనితగు నాగ్రహములన ఛందోబద్ధముగ నొక స్తోత్ర మామహర్షి పుంగవునిముఖంబున వెలువడినది. దైవప్రసాదిత మగు నాగ్రహిత్వము నామహార్యుడెట్లు వినియోగించెను ఆత్మకృత్యంబున బునను పరమావనితమును మానసికసాక్షాదయన వర్ణనంబునందు నను సంభోగవర్ణనంబునను నాతడువినియోగించెనా? లేదు. పరమపవిత్రమగు శ్రీరామకథావర్ణనమునందు రామాచార్యగంధినిర్మాణమునందు. వినియోగించి తనజన్మమును సార్థక మొనరించుకొనెను. తొట్టికవిత్యుల లన్న రాజాధిరాజులుగుడ భయపడుచుండినేమి? ఆ వివరము నిర్ణయముగ నవ్యాయమును ఖండించుచుండినట్లు గదా? అప్పటికప్పులు శాపానుగ్రహసమర్థులగుటచేవారి కంతటిగౌరవము వచ్చెననుకొందుము. శాపానుగ్రహసమర్థులగు లననేమి? అడిగిపనివా గనుటయే గదా? తపశ్శాసనములయే గదా. సత్కథాగమలనుటయే గదా. అట్టిమహాభావు లగువారు భగవద్దత్తమగుకవిత్వమును భగవద్దత్తమునకర్ణమునందును నవ్యాయ భర్తృవనరణమునందు వినియోగించి లోకోపకార మొనరించిరి. కవిత్వము బోగముమేళమవలె, బాణసంచాకాల్పమువలె విందుభోజనమువలె, తాత్కాలిక సౌఖ్యప్రద మగు వినోదముగాక లోకోపకార్యకరణసమర్థ మగు స్థిరవిద్య అట్టిభగవద్దత్తములను సరించి ప్రవర్తించుట కవకాశము కలుగుటయే లోకమునకు కవిత్వము కలనగలుగులాభము అట్టివిద్యుత్కథర్మమును సక్రమముగ నడుపునాడే కవి. అదియే యతినిధిధాయకము. అట్టివిధాయక ను నడుపునాడే కవి, సంఘమున కుపదేశకు డగుచున్నాడు. పాడి మాటలు వినుటకన్న కట్టుబాటుగలిగిన గద్యమును విన నిష్ప్రయంబును. గద్యమును జ్ఞాపకమునకునుటకన్న ఛందోబద్ధమగు పద్యమును జ్ఞాపకమునకునుట నుకదము, కఠినపదములను దీర్ఘ సమాసములను ప్రయోగించుటవలన జనసామ్యమునకు ప్రయోజనము లేదు. కావుననే కాళిదాసాదులు తమదృశ్యప్రబంధముల యందు వచనమును బోలినదమట్టి యనపుష్పస్తోకముల నే వాడియున్నారు. నీతిని బోధించుటలో ఎప్పుడో జరిగినదానిని వర్ణించునది ప్రబంధము జరిగినది. జరిగినట్లు మనకనులయెటుట చూపించుచున్నది దృశ్యప్రబంధము. ప్రత్యక్షమున చూచుటవలన మనస్సు క్షౌర్య గ్రహింప గలుగును. కాని దృశ్యప్రబంధములు మృదుమధుఃపదమితిములును నీతియంతములునుగ నుండవలెను. అట్లుండినగాని భావప్రకటన కెంతమాత్ర మవకాశముండదు. నాటకమునకుఁ బ్రధానము భావప్రకటనము లేక రసపోషణము. నటకు తా నేపాత్రభాగమును ప్రదర్శించుచున్నాడో ఆపాత్ర కనుగుణముగు రసపోషణమును తా ననుభవించడేని ఇతరుని ననుభవించడేయలేదు. లేనిపో నిష్ప్రయోజనము. దానిపేరే రక్తి కట్టకపోవుట. ఇప్పుడు ప్రధానమగు నీరసప్రకటన మప్రధానమై అప్రధానమగు సంగీతము ప్రధానమగుచున్నది. చదివెడు పద్య మర్థము కారుండ అక్షరమక్షరమునకు సంగీతము. రాగా లాపనము. సంగతులు- పటిటలు. వచనభాగము మింగినేయుట- లేక పాత్ర మేకరువులెట్లు.

క్రమముగ పద్యము లంతరించుచున్నవి. వచన మనలేలేదు. పాటలు మృదంగము, తాళము, మెరుకపాట మార్గిని పాట, నడుమ నడుమ మేళము లోగ జుకట్టి సవేశ్యాంగనవలె నటిననోట గగము గగమువీట- ఇక రస పోషణమునకును భావప్రకటనమునకును కొడక యేమి ఎన్ని పట్టిల నెక్కువ గొట్టిన - నెన్ని సంగతుల నెక్కువచేసిన, నతి దంత ప్రవీణుడగు నట కేఖరుడు. ఇట్లు పరిణమించినది. అందుకు తగినట్లు తాళమునకనుకూలములగు వృత్తులు వాయువారుకొందరు, కీర్తనలు వ్రాయువారు మరికొందరు. అట్టి కీర్తనలు లేని దృశ్యప్రబంధము చెల్లె. తాళమునకు సంబంధములేని కీర్తనలును నీసములును గల నాటకము అట్టెట్టె. ఇట్లున్నది. మొదట దృశ్య ప్రబంధనిర్మాతల సంకల్ప మేమో, ఇట్టివిధానము మెట్లున్నదో చదువరు లూహించవలెను. కొందరు వృద్ధియంతయు తమ గ్రంథములలో బాటలు దృశ్యప్రబంధముల కప్రస్తుతము లయినను కాలానుగుణముగ విధిలేక వ్రాసితిమని తమ యువోద్ధాతములలో వ్రాయుచున్నారు. కవిపుంగవులు తమ కప్రస్తుతమని తోచిన యంతయులకు సమాకారు లగుట మిక్కిలి కొంచని యము. ఇది యిటులండని. బంధవనము, అకుశలము, అవధానము మొదలగునవి యుపయోగ మేమో చదువరు లూహింపుడు. ఒక పండితుఁ డొక స్తోత్రమునే 100 స్తోకములుగ చదువునట్లు వ్రాసెను. ఆ యొక్క స్తోకమునకే 200 అష్టములు గలవు. ఇంతయు నొక్కచక్రములో నిమిడియున్నది. దీనిని వ్రాయుటకు 12 నెలలు పట్టినది. దీనిని మరల నాడిచే విన్న చెప్పవలెను గాని పండితుల కయన విడిపోయి. ఎంతజనోపయోగమో యూహింపుడు. వర్ణధార - గోదారి వరద - గంబుజ 900 పద్యములు. మహాప్రవాహము- విదిరి- ఆనందించిరి- చూచుచుట నిచ్చిరి- పొల్లు కవిత్వము రసవంత మయిననేమి? కాకున్ననేమి? న్యాకరణో మున్న నేమి? లేకున్ననేమి? ఒక పద్యము గాదు అపద్యముగాదు పద్యపాదమయినలేదు. ఉన్న దనుకొనుడు ప్రయోజనములేదు జనోపయోగములేదు. సమాప్తంబుకవనము వెయ్యి స్తోకములు వెయ్యివందకి ఒక్కొక్క చరణము చెప్పిచరల రెండవది-మూడవది- నాలుగవది-ఆడగ గూడదు- డాడ అనగూడదు- సీసగర్భకందములు- పద్యములో పద్యము, దుష్కర ప్రాసములు- చివకు నన్నయను చదువవలెను. మూడు చరణములైనవి. అవధాని గాకి తల దిరిగినది. క్రిందపడిపోయిరి. వంచుడ్డ దలకు కట్టిరి. అందొక డాక్టరుగాను- పాపము నీకి మె

దడునకు శ్రమ యెక్కువ యైనదనిరి. దొమ్మరిసాని గడవైకొక్క మొగ్గులు చేసినది. మామవారు సంతసించిరి. అహహ ఎంతకష్టమండి అనిరి. అంతకన్న నీశతావధానమం దప్రకథానమండేమి విశేషమున్నదో జనోపయోగమున్నదో చదువరు లూహింపుడు. వినోదమునుచున్నావా? ఎంత యోక్తమపటి గురుకులవాసము జేసి విద్య సభ్యునించి విద్యాంనులై పండితపూజ్యులగు మహాభావులు తమపాండిత్యము వంతయు నిట్టి బంధనములు, నాశువులు, అవధానములు నొనరించి వ్యయ మొనరించుటకన్న నీతిబోధకము లగు సర్వగ్రంథముల రచించి లోకోపకార మొనరించి తమకీర్తి నేల యాచంద్రార్క మొనరింపరాదు? ఎప్పుడు ఎన్నియో గ్రంథములు కాలానుగుణముగ నర్థ్యవరముగ వ్రాయవలెననియున్నవి. ఎన్నియో శాస్త్రము లావశ్యకములుగ నున్నవి. విజ్ఞానచంద్రికాగ్రంథ మండలివారు అంధభాషాభివర్ధిని సమాజమువారు ఆంధ్ర పరివదనువారు ఆంధ్రప్రచారిణివారు మరియు నెందరో యా మహత్కార్యభారమును బూని యున్నారు. ఇంకను గాతలెను గాతలెని ఘోషించుచున్నారు. మహాశూరెందరో భాషాభివర్ధికి తోడ్పడుచున్నారు. అట్టివో సమాజ పాండిత్యపూషితులగు మనీషులు వారికేల బాసటగారారు? తమపాండిత్యము వంతయునీ వెట్టివినోదముల పాలుచేసి వారు గొప్పవారని కొందరు, వీరు గొప్పవారని కొందరు లేనిపోని కుతంత్రములు పన్ని తగవులు పెంప నీ వృథాపద్యవాదములతో కాలక్షేపము చేయు వీరు తమవిద్యుత్తమును నిర్వహించితిమను సంతసమును శాంతిని పడయగలరా? ధనవంతుడు తనధనమును సత్కార్యముల యందు వినియోగించిన లూజ్యుడగును? దుష్కార్యములయందు వినియోగించిన నిం దుర్మడ గు ను తాను దినక యేకార్యమునకును వినియోగింపనివాడు పరిత్యజింపబడును. వాడు ధనికుడయ్యును ధనహీను నికన్న నభముడగుచున్నాడు. అట్లే పాండిత్యమును కవిత్వమును సంపాదించి దాని నెందులకు వినియోగింపక గ్రంథములను వ్రాయక కిష్టములకు బోధించిన విద్యుత్తగ్ని పోవు నని తలంచు విద్యవ్యాధులు పరిహరపాత్రు లగుదురు. తమ పాండిత్యమును సార్థక మొనరింపక యెవో వెట్టిమెట్టి వ్రాతల వ్రాయువారు మెప్పుడు పడయలేదు. ప్రస్తుత కాలానుగుణముగ లోకోపకారకములగు గ్రంథములను వ్రాయువారు సర్వలోకపూజ్యులగుచున్నారగాన కవిపుంగవులు తమ విధాయకము నర్థభాగి నొనరింపవలెనని ప్రార్థించుచున్నాము.-(అభినవరసవత్తి)

ఎంత చుటుకుగా మంచి గ్రంథకర్తల చేత వ్రాయబడిన గ్రంథములను చదివెదరు; ఎంత అధికముగా చదివినచ, అధికముగానే చదువవలసియుండును. తృప్తియుండదు. బాగుగా చదివి, సంతసంపుడు. అయితే మి కండ్లను మరువవద్దు. మా వద్దకు వచ్చి పరీక్షించుకొనుడు. డబ్బూ. ఇ. స్పిత్ అండ్ కో., (లిమిటెడ్) మౌంట్ రోడ్, మద్రాసు. W. E. Smith & Co., Ltd Mount Road Madras. వైల సులభము. ఫల మధికము. శ్రీ ఆంజనేయ వైద్యశాలవారి సుప్రసిద్ధ ఔషధములు శ్రీ జిల్లాబోర్డువారి బహుమానము పొందుచున్నది 129 రకముల ఔషధములున్నవి (91) బోధకాలు సంహరిణి:—ఎంతకాలమునుండియున్న శ్లిష్ఠజో: మునైనను వారముగోజులలో గుణము. కనబరచి. కాళ్ళుచుంటులు, నీరు హరించుటయుగాక పగిలిన పాదములు సహా స్వస్థులై కమలములవలె ప్రకాశించును. 15 రో. రు 4-8-0 వారమునకు రు 2-8-0 (40) నిఖిల వ్యాధిచుల్లేభ కంతరము. చిట్టాభిరంగి, పల్లిక, బగ్గెలోనగు సహాయమున్న, కీళ్లనొప్పులు, నల్లని పొడలు, మూలవ్యాధి, పొండుపు, సహామేనములు, మేమోదములు, కుక్కకష్టము మొదలు అన్ని వ్యాధులను వారము గోజులలో నివారణజేసి బలము, కీరకాంతి, కత్తవృద్ధి, వీర్యసంబంధ కలిగించును. ఇచ్చాపత్తం. నెల రో. రు 6-0-0, 15 రో. రు 8-4-0. (20) సర్వవిధ శిశుగోగసంజీవిలేవ్యాము. క్లిష్టినిచిన పత్తి, తెలుపు, ఎరుపు, నలుపు లోనగు యేరంగు శిశునెనను, మూత్రము స్వల్పముగ గాని, బొట్టుబొట్టుగగాని పడుట, యీ గుణములన్నియు తగ్గి రక్తపుష్టి చేసును. 8 పూటలలో గుణము కనిపించును. ఇచ్చాపత్తం. (48) మహాప్రవాహిరసము (అను అస్తాదశ ఔషధగోగసంహరిణి) నెల రో. 5-0-0. 15 రో. 2-12-0. సహామేనములు, పొడలు, మచ్చలు, కాళ్ళు, చేతికేళ్ళు, కెదవులు, ముక్కు, వర్ణరాలు లావై ఎర్రబారి సదా తిమ్మెరలగా నుండుట, మేమోదము, అంకరరణములు కర్మరాలుకు పరమాన ధము. (27) శ్రీరామాస్త్రయోగము నెల రో. రు 8-0-0, 15 రో. రు 4-0-0 కఫములు, వ్యాసకాసులు, దగ్గు, వగరు, ఉబ్బుసము, మొ॥ శ్లేష్మవ్యాధులకు బ్రహ్మస్త్రము, 8 పూటలలోకఫమును హరించి నెలరోజులలో పూర్తి నివారణ నివృత్తు. గోవాలపురం, కొత్తపేటపోస్టు. కె. వి. ఆచారి, ఆయుర్వేద యూనాని డాక్టరు. K. V. Achari Ayurveda unani Doctor.

కాకినాడ స్త్రీలకం గ్రామసంఘము.

ప్రెసిడెంట్, మే, జూనియర్ సెలెక్షన్ కమిటీ.

సెలెక్షన్, మే, జూనియర్ సెలెక్షన్ కమిటీ

అధ్యక్షుని	222-14-0
సంపాదకులచందాలు	25-0-0
అధ్యక్షుల అవకాశం	818-12-9
రాష్ట్రముల అవకాశం	8-10-0
ప్రతినిధుల అవకాశం	90-10-9
రాష్ట్రం వేదాంతం వెంకటకృష్ణయ్యగారి	44-8-6
ద్వారా అభ్యర్థించుట	

మొత్తం

850-8-0

అర్హు

మ. అ. నె.

కార్యాలయ అవకాశం	252-1-11
ప్రతినిధి	87-11-7
నూతన	11-8-9
యేటలకు	52-11-9
నూతన	40-11-0
నూతన	26-8-5
అవకాశం	55-9-9
కేంద్రం	122-4-0
మొదలకు	27-11-0
లం. రా. కా. సంఘములకు	
నూతన అభ్యర్థించుట	10-13-9
పుస్తకములకు	6-1-9
కేంద్రం	0-2-0
అవకాశం	186-8-0
విజ్ఞాపకాలకు	4-6-0

మొత్తం

790-8-2

నిల్వ

59-10-10

1922 జూలై నెలకు జమలు

కేంద్రం	మ. అ. నె.
కేంద్రం	59-10-10
విజ్ఞాపకం	10-6-0
చందాలకు	3-8-0
అధ్యక్షులకు	192-10-8
	2-0-9

మొత్తం

268-8-10

అర్హు

మ. అ. నె.

నిల్వదాము	1-18-0
సాదరు	8-8-7
అవకాశం	19-11-3
కార్యాలయ అవకాశం	16-11-3
	40-14-0
నూతన అవకాశం	35-5-0
కేంద్రం	96-0-6
రా. కా. సంఘములకు అభ్యర్థించుట	12-3-0
ప్రేమనీతి	0-12-6
యేటలకు	28-4-0
కేంద్రం	3-0-0

మొత్తం

268-8-10

వేదాంతం కమల జేవి,

పులుసుర కనకమ్మ,

కార్యదర్శకులు

THE BENGAL COTTON AND WOOLEN MILLS LTD.,

Wanted agents to sell shares of the above company which commenced business in grand style and guarantee 20 per cent dividend in the first year. For Prospectus and particulars please apply to Roy Dutta and Co.

172, Bow Bazar Street, CALCUTTA.

పాము దురి

(కనంతపురం జిల్లా)

5-8-22, 6-8-22 తేదీలలో పెనుగొండ

తాలూకా పామును దురి గ్రామమునకు తరలించిన ఆపాధ్యాయుల వార్త కోల్పోవము.

వై. తేదీలకు వార్త కోల్పోవము జరుపుటకు పామును దురి గ్రామమునకు వారి సోదరులు సోదరరక్షిగారు మూల పురుషులు.

వారికి సహాయము మహారాష్ట్ర, పెనుగొండ తండ్రి మార్కెట్ కు ఆసీస్టులు ఇవ్వవలెనని కను 2. వెంకటరావు య్య పంతులుగారున్న ఆ కేసుకు వెక్రిటరీ కార్యకర్తలు గారున్న, జయియన్నారు.

వై. వార్త వేడుకోలుబ్రతికల గౌరవించి, 2, 3 తాలూకాల పోలీసులలో ఆపాధ్యాయులు బాలభటులు ఇంకా ఇతర ఉద్యోగములు తాలూకా డిస్ట్రిక్టులోను మెంబర్లు డియన్ చేసియుండిరి.

దయచేసియుండిన సభ్యులందరికి భోజన చదుపాయం ముఖ, బసలు, ప్రయాణసరుకులు, ప్రవాత సిద్ధపరచియుండిరి. ఇందుకుగాన 7 వందలకుపైగా వచ్చించివాడైరి.

4-8-22 తేదీన ముందుగా వచ్చియుండిన సభ్యులు విద్యార్థులు, బాలభటులు, విశ్రాంతి తీసికొనుటకు విరామము చేయబడెను.

5-8-22 తేదీన పెనుగొండ తాలూకాలోని వై. తేదీలకు గానకు, మ. రా. రా. శ్రీ, ఆర్. వెంకటరావుగారు దయచేయగా వారికి స్వాగతమునకులై సభ్యులందరు వెక్రిటరీ బాలభటుల మధ్య నిమగ్నం మంగళపాద్యములతో విడిదికి చేర్చిరి.

తదనంతరము వాటికి 3 ఘంటలకుండి సభ ప్రారంభమయెను. వెంకటరావుగారు ఆగ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి.

కదిర ప్రభుపాతకాల విద్యార్థులు, వై. తేదీలకు సభి విరి. గెంటురు వెక్రిటరీ కార్యకర్తలుగారు మిటింగ్ సమాచారము విన్నవించిన తర్వాత, పెనుగొండ పోలీస్ థానాలోని వెంకటరావులు, ప్రవాతసాచుగారు ప్రభు పాతకాల విద్యార్థినిగూర్చి ఉపన్యసిందిరి. బుక్కపట్నము ప్రభు పాతకాల ప్రధానోపాధ్యాయులు నిర్బంధవిద్యకుగూర్చి ఉపన్యసిందిరి. తదనంతరము గాన సభలు, హరికథా కాలక్షేపములు జరిగి వాటికి సభ ప్రభుత్వీకరణతో అంత్యపరచబడియెను.

6-8-22 తేదీన తెల్లవారి ఛాయాపతములు ఎత్తిన తర్వాత బాలభటులు ఆటలు, ఉదయము 7 నుండి 10 ఘంటల వరకు విచిత్రముగా జరుపబడియెను. అందులో వెంకటరక్షిపల్లి పోలీస్ ప్రభుపాతకాల బాలభటులు కట్టెలపై వేగముగా నడుచుట కుర్చీల ఆటలు, మాడుకాళ్లతో పరుగులు, నాటలను జూపిరి.

బుక్కపట్నము ప్రభుపాతకాల బాలభటులు ఇందాల వై. తేదీల ప్రాధు యాదుట, సమయలోను పరుగులు చూపి సభ్యుల సంతోషపరిచిరి.

తదనంతరము స్వశక్తిగలిగిన ప్రవీణుడు ప్రతికియుండిన మనుష్యుని 1 ఘంటకాలము ఛాసాపితముచేసి జమల వింత నాల్చెను.

వై. తేదీలకు ఈ పోలీస్ యావన్మండి ఆపాధ్యాయులు చేరలేదనే తిరు కొరతను వెల్లడించిరి.

విశోదములు గాన సభలు మారకథలు స్వశక్తి ప్రవీణులు జూపిన మహానీయులై బహుమతులక్రింద చూడబడిన గూహాయలు అర్పించిరి.

బుక్కపట్నము, వెంకటరక్షిపల్లి బాలభటులు చూపిన విశోదములై వారికి పూర్ణపురుషులు 1 మాసములోపల సభ ఆసీస్టులు ఇవ్వవలెనని ద్వారా అందరికీ నెడనున బాల భటులకు తెల్పిరి.

అందుకు, భటులు, "మియొక్క బహుమతులకంటె మియొక్క ఆదరణకు మేము ఎంతయో కృతజ్ఞులమని విన్నవించి, ప్రభుత్వీతో సభ - అంత్యపరచబడియెను.

7, 8 తేదీలను సభై వేంచేసియుండిన వారిని పిలువకొని సన్నాహములతో కాలము బహు వింతగా అంత్యపరచబడియెను. (2వ విశేషం)

సరస్వతీ వాచకపుస్తకములు

ఫారమ్ నామ వేంద్రరావు పంతులుగారి ప్రణీతము.

ఈ వాచకములు Text Book Committee వారిచే ఆమోదించబడి 1921 సం॥ జూలై 22 తేదీ గజములో ప్రచురించబడినవి. వెంటనే మేము మామిత్రుల కలహా వై. తే. ప్రొ. డైరెక్టరు వారి Proceedings R. C. No. 1247/19 Dated 11-7-19 ప్రకారము Co-operative Societies and Industries ను గురించి పాతములు వ్రాయించి వెంకటరావు వారికి తప్పి ప్రచురించబడినవి. అప్పటినుండియు మా చిన్ని వాచకములు సర్వజనాదరణమును బడసి, దివానివాళ్ళ వృద్ధి నొందుచుండ మా మిత్రుల పాతములు Text Book Committee వారిచే ఆమోదించబడినవి గానవియు ఇంకా కొన్ని పాతములు చెప్పగా నున్నవనియు శ్రీ డైరెక్టరు వారికి తెలియపరచి మా పుస్తకములలో తేలిపోని నిండాలోకము చేయమని, చాలామంది విద్యార్థులకు తెలియజేసిరి.

గుర్తితరహాలోని వై. తే. ప్రొ. డైరెక్టరు వారు మేము చేర్చిన పాతములను ఆమోదించు Special Case గామాన్ Proceedings R. C. No. 135 E 21-30-5-22 తేదీన పంపియున్నారు. కావున విద్యార్థులకులకు ఆపాధ్యాయులకు మేము పిన్న విందుకొనున చేతుగా నిండాలోకముచేయు మామిత్రులనాటవిని మా సరస్వతీ వాచకములపై కిమక బూనిక అనేకనూతనవిషయములతో ప్రచురించబడిన మా చిన్ని పుస్తకములను వాచకలోనికి తెచ్చుభోగము విడుదల. కావున తమకి తని ముఖ ప్రోత్సాహమునకుగలందులకు లోకమున్నాము.

పుస్తకములు కలయునామ: - గోదావరిబుక్కు-డిపో.

కావనంద్రాజిని వ్రాసిన చదువుగలను.

(255) అద్దేపల్లి లక్ష్మణస్వామి ప్రకాశకరుడు.

N. B. మావర్తి ఎల్లిమెంటరీ విద్యార్థులకు మహాయోగించి అన్ని రకముల స్కూలుపుస్తకములు ప్రేమనీతిసామాములు, నాటకములు, నవలలు వగైరా అన్నియు కొనుగడు.

మలయచందనము

గనేరియా అను ఔషధమునకు మళాయము.

కథ్యము లేదు. పిచికారిలో పని లేదు. ఎలుపు, తెలుపు, పచ్చి, అను మామల విధముల నె X లో X మును చూడు. పూటలలో మామము. స్త్రీలకు మును వ్యాధులకు మును ఇది రాకొనవచ్చును. (1251) డబ్బీ 18 నెల 2-4-0

కాలిబాసనము. సనాయికి సీసా 1-0-0, సారస్వతారెమ్మము బుద్ధి హెచ్చించును క్లిసీసా 1-0-0, ఆరవిందాసనము పిల్లలకు విద్యావృత్తిము సీసా 1-0-0, అశ్వరాసనము రక్త పిత్తి మునకు సీసా 1-0-0, భృంగములకు తైలము తలంటులకు సీసా 1-0-0, విశేషవడలి మాత్రకొక విశేషమగును, 0-8-0 సన్ని సాతలైరని తులము 1-0-0, బడవాసనకటి పరిణామ మాలకు 0-8-0.

గంధర్వ ఫార్మసీ, రాయవరం(గోదావరిజిల్లా).

గొప్ప భక్తభరణి! జాతకరత్నము అర్థభరణి!

PART I
జన్మవక్త్రము పుట్టితేదీ వేళ మున్నగునవి లేకయే సంకల్పర ఫలితములను క్యాక్టరు కిడిగుతో సహా యెన్ని సంకల్పములైనను జ్యోతిష్మూర్తి సహాయము అక్కర లేకయే తమంతట తాము వ్రాసికొనగలరు. భగము, సంతానము, ఆయురారోగ్యములు మున్ను బు వ్యాధిభోగములతో మీ మీ జాతకములను మీరే వ్రాసికొనగలరు. ఇది యింటిజ్యోతిష్మూర్తి. కీని నెల 2-0-0, వెలఖులలోగా కొనుగడానికి 1-0-0 మాత్రమే (164) గ్రేట్ యుండియర్ జ్యోతిషాలయము, ఖిజోట, విశాఖపట్నంజిల్లా.

వాణివైస్ బెజవాడ

ఎందుకు?

చక్కని అచ్చుకు

సాగనగు బైందుకు

వివిధ చికిత్సలు

ఇసుక

ప్రశ్న:— నేన మలబద్ధుని నివారించుటకు ప్రతిదినము ఉదయము ఒక కులము ఇసుకను నేనుచున్నాను. ప్రకృతి షుక్రలో ఇసుకను బాగూకానితో నేనుపలయును వ్రాసినారు. దానిని నేనును విధానమును వెలుపుట (మి సంకల్ప, మిట్టపల్లి)

జవాబు:— ఇట్టివిధము ఇసుక పుచ్చుకొనుటకల్ల నెట్టిగుణము కనబడ లేదా? ఇసుకకు కోణము లుండరాదు. గుండ్రముగా నుండవలెను. దీనిగుణము ముమారు 1 వారములో కనబడును. కోణములుగల ఇసుకను మ్రింగిన ప్రమాదము చేయును. ఇసుక నదియొడ్డునగాని, సముద్రము నొడ్డున గాని మంచిది, ారకును. దానిని నుండు బాగుగా కడిగి పిమ్మట నురుగు నీటిలో వేసి కావలెను. పిమ్మట నుపయోగింపవచ్చును. ఒకటి రెండు చెమ్మలు ఇసుక అంగిటిలో వేసికొని నీరుత్రాగవలెను. మలబద్ధక మిట్లు నివారణ గానియుండల ప్రకృతియందు గల వ్యాసములను జూచుడు. మా. డ. మల్లిఖార్జునరావు, బందరు.

గానము: రోగము

గానము జేయుటవలన కఠినములో రోగములు చాలవలెను నునకు సిద్ధాంతమును పోషించులో నెల్లప్పుడును దుష్పాధ్యాయుగ నున్న డాక్టరు హెన్రీ ప్రాసర్డుగారు కనిపెట్టిరి. ఆపద్ధతి “వాదకాస్త్ర” మని ఆయన పేరుపెట్టెను. ప్రాసర్డుగారి పద్ధతి ప్రకారము, పెదవులు సామాక కంఠము కదలుటచేత నరముల నుండ పనిజేసి తొమ్మిదవ బలమునిచ్చు కొవడుముగ నుండి, ఊపిరితిత్తులు పెద్దవియై లోలకు ఎక్కువ కుద్దవాయువు పోయి వ్యాధిములను పోసి ఆరోగ్యమును పోక్కున నుంచును. వోటిలోనుండి నిశ్చలముగ ఊపిరిని విగపట్టి చేతి నైనంత నేపు నైటిక విడువవలయు ననియే ఆయన గోరునది. ఊపిరిని సరిగా క్రమముగా విడువవలయును. ఇట్లుచేయుటకు ఊపిరితిత్తులలోని కమ్మనగాలి బీల్చికొని దానికొక్కడ నిలవజేయవలయును. పాటకులు చేపడిపిని యిదియే. పాట ద్వారా పాడినచ తేకపోయినను ఒకటి.

నిమ్మపులుసు

నిమ్మపండ్లనుండి సిట్రిక్ ఆసిడ్ అనబడు నొకవిధ ముకు నామము తీయబడుచున్నది. ఇందుకై కాల్షిఫోస్ఫేయా కేళమునందు కాల్షి అనబడు ప్రదేశములో నొక ఫాస్ఫేటిరీ నిర్మించబడినది. ఈకార్యగారమునందు రెండుమాసములకు రీ కేల టు మ్మల నిమ్మపండ్లనుండి మాటయెనుటచేల పొంద్ద ఆమ్లము (పుల్లనిరస్తువును) తీయుదురు. ఈయామ్లము (నిమ్మపులుసు) రుచిగా నుండుటయేగాక చక్కని యాహారపదార్థమునూడ నై యున్నది.

ఇది లోహలక్షణ పదార్థములకు, పిండిపదార్థములకు, మహిమ పోషకపదార్థమును కలిగియున్నది. కాడియని పిలువబడు వస్తువునకు బదులుగా నీ యామ్లముగాని, నిమ్మపండు పిండినీరుగాని చాలఅవసరముగ నుండును. కాడి విష వస్తువు. సిట్రిక్ ఆసిడ్ నిమ్మపండ్ల యామ్లమునో తీవ్రదగిన వస్తువు. కావున కాడిని వాడుకొనువారెల్లరు దానిని మానివేసి యీ యామ్లమును వాడెదరుగాక. అందరు నీయామ్లమును వాడుకొనవచ్చును. (ప్రకృతి ప్రతిక.)

నిమ్మపూరుజల్ల-వరదల ప్రమాదము.

కలకత్తా, ఆగస్టు 14:—నిమ్మపూరుజల్లాలో పూటల్ నగర దివిజన్లో వరదలచే ప్రళయ చాల అవధిగను చున్నాడు. ఇంకను 100 చదరపుమైళ్లు జలమునమై యున్నది. ప్రభుత్వమువారు జల్లాబోర్డువారు, పోలీసు, ప్రజలకు సహాయ మొనర్చుచున్నారు. సహాయము జేయుటకు కార్యక్రమము వోల్చింగి ప్రభుత్వమువారు ఏర్పరిచిరి. వరదలచే కూలి లోయిన యిండ్లను గట్టుకొనుటకు ప్రభుత్వమువారు ఉచితముగ సహాయ మొనర్చుచున్నారు. క్షయనాయకులు యిటు లీను బడుచున్నది. పరిస్థితులను చక్కచెరుచుచున్నాడు. అంత ధియము ఉండ నవలయులేదు. ఈప్రదేశములలో మాటిమాటికి వరదలపుమాదకు తేకుండ జేయుట. కేర్నాటు జేనువలెనని క్షయ నాయకాభివారి కుత్తిరువు ఇయ్య బడెను. నీరు ఊరిమీదవడకుండ కు నీర్నించుటకై కాల్యలను ప్రస్తుతపరిస్థితులనుబట్టి విచారణ నుచ్చుచున్నాడు. వరదలలో నష్టపోయినవారికి 1000 రూప్యములు సహాయార్థ మీయబడి నవి. బర్మాక్ దివిజన్లో పబ్లిక్ రిలీఫుఫండు ప్రజలు సహాయము సాముకు ప్రోగుజేయుచున్నాడు. ఆరంభములో 9 గున గునకయిరి.

కట్టలా? కత్తులా?

రెండును కట్టలలో చిత్రముగా నిమగ్నబడ్డ కత్తులు.

(ప్రతినికము వందలు ఖర్చు. (8785)

ఒకటి రెప్పించి చూచిన దానివిలువ మీకే తెలియ గలదు. వెల 5-8-0 మొదలు 25-0-0 వరకు గలవు. ఇంకను తక్కువ ధరలవి గాని, ఎక్కువధరలవి గాని కావలసిన యెడల తయారుచేయించి పంపగలము. పోస్టేజీ వగైరా చేరు. భారతవస్త్రభవనము - బెజవాడ.

“విస్తృతకవులు”

కొన్ని ప్రతులుమాత్రమే కలవు

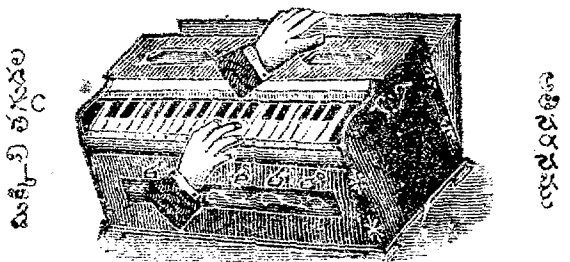
Table with 2 columns: Book Title and Price. Includes titles like 'కీదార్థిరామతా, శ్రీనాథకృతము' and prices like '1-0-0', '0-8-0', '0-4-0'.

వైశ్యధర్మప్రకాశిక

మూడవసారి ముద్రితము. వెల రూ 3-0-0.

ఈ గ్రంథము హిందువులెల్లకు ముఖ్యముగ ద్వైబాలకు అందు కైత్యులకు అత్యంతోపకరమైనది. ఇందు అనేకధర్మములు వివరింపబడియున్నవి. ఇందు శ్రీమత్కృష్ణకావ్యత్రయమును స్మరింప సోమయాజులవారి జీవితచరిత్ర వ్యప్తమున గురింపబడినది. మరియు శ్రీ సోమయాజులవారిచే ప్రకటింపబడిన అన్ని గ్రంథములును గలవు. ఈ గ్రంథములన్నియు ముఖ్యముగ ఈ వైశ్యధర్మప్రకాశిక ప్రతికైత్యునియింటి నుండవలసినది. గ్రంథముల బాటితో (కాటలాగు) కోరువారు అర్థకాపిటిని బంపిన బడయగలరు.

చీమకుర్తి బసవయ్య గంటూరు

బహుమంచి సమయము

రీ మాసములవరకే మా ముద్రితమైనట్టి యి, మంచి వాదము గలిగినట్టియు “నోబిల్ స్టూటు” హాస్యనియము మిక్కిలి తక్కువధరకు యివ్వబడును. ప్రతిష్టాటుకును రీ సువ త్సరముల పూచీయియ్యబడును. ఈసమయమును పోగొట్టుకొనకుడు. అందరును కొనుక్కొనుడు. ప్రతిష్టాటులోను నాలు గవంతు సొమ్ముగా ఆద్యామ్న పంపవలెను. సెంగల్లోకు ధరలు రు 20, 22, 25, 30, 35, 40, డబుల్ రీకు రు 80, 85, 40, 45, 50, 55, డబుల్ పోలింగు రు 55, 60, 65, 70, 100 క్యాటలాగునకు వ్రాసిన యివాసుగా పంపబడును.

Our Local Representative David Baban & Co 1374, Francis, StHyderabad } 3, Solt Pukur Road Deccan } Cossipar, Calcutta

(873) “కాంతామదహరణి”

అనుయవాని వైక కాస్త్రప్రకారము కియాంయన, ఇయాంపుష్టికి నివృత్తి నైక తేవ్యము. దీనిని నేవించుటచే, నిష్కర్షన, తేవనక్తితేకుండుట, స్వప్నమును స్థలము, రతిలో క్షిప్తులనము, కాల్షిచేకూ బాగుట, పోగొట్టి వికర్యావన నుఖము నిచ్చును. నీ గృహనందు యల సిగ్గు పడెదవు? దీనిని నేవించి స్వర్గసుఖములను పొందును. పథ్యములేదు. తరుతునే చూచిన, మీకే తెలియును. వెల 1 డబ్బా 4-0-0 ఆంధ్రప్రకాశిక విడువవలకు రూ 3-0-0 మాత్రమే. తామరమందు:— కేడతాము, గజచర్మము, తామరలకు రీ అనాలు తపాలాచీట్లు పంపిన ఉచితము. ఆమాఘము 2 డి ర్డ్ అందు కంపెనీ, గోపాలపురం, కర్నూలు పార్కు (గోదావరిజల్లా) 8888

గృహవిక్రయము

కృష్ణాజిల్లా ఏలూరు సత్యనారా

యణపురములో కాలువయొడ్డున నున్న లేటు. దాసు శ్రీరాములు పంతులు గారి మేడయున్నా, ఘమారు దానిని చుట్టియున్న అయిదువేలచతురపుగజములుగల తోటయున్నా విక్రయించబడును. కావలసినవారు -

(1) ఏలూరులో ప్లిడరు [251]

దాసు గోవిందరావుగారికిగాని,

(2) బెజవాడలో

దాసు కేశవరావుగారికి గాని,

వ్రాసి తప్పిల్లు తెలుసుకొనవచ్చును.

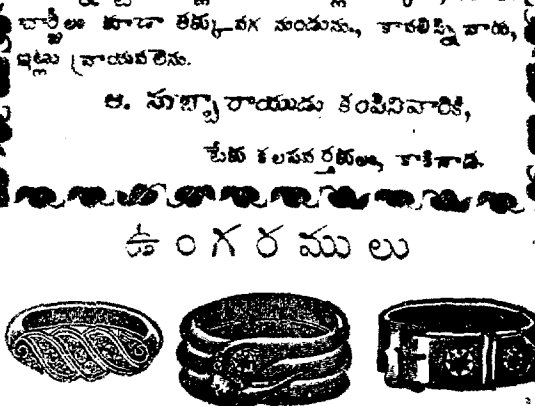
గృహ నిర్మాణము 109

కృష్ణా, గుంటూరు, హైదరాబాదు, గోదావరి, విశాఖపట్టణము, గంజాము జిల్లాల వారికి, హెచ్చరిక. మా స్వంతి పడవలమీద రంగునానంత. లేకు కలప రెప్పించుటచే చవుకగా ప్రశస్తమైన, లేకుమానుల కమ్మలు, దూలములు, రవునకుండు చిల్లరగానున్న, వర్తకులకు బోకు ధరలకున్న విక్రయించు చున్నాము. చెన్నపట్టణం రెట్లకంటే మా రేట్లు తక్కువ, రయిల చాల్లెలు కూడా తక్కువగ నుండును, కాకటిపాద, ఇట్లు వ్రాయవలెను.

ఆ. మల్లారాయుడు కంపెనీవారికి,

లేకు కలపరకులు కాకాడ.

ఉంగరములు

నివాహనములందు, నాటకములందు, ఇతర కురి కార్యములందు బహుమతినిచ్చుటకు, స్వంత ఉపయోగమునకు తగిన మొదటిరకం బంగారు ఉంగరములు, పుష్పరాగములచేర్చి కట్టబడిన ఉంగరములు, క్లావరు, ఆర్డ్స్, నీలు, పాము, మున్నగురకములలో గలవు. ఇవిగాక అన్నిరకముల బంగారు, వెండి నగలు తయారుచేయబడి అమ్మకమునకు సిద్ధముగానున్నవి కృప్తికరముగా లేవన్న వాదను తీసికొని నైక మిచ్చెదము.

లక్ష్మీ జ్యాయలరీ కంపెనీ, 18/288, నైవాహారు, మద్రాసు.

(3081) “కత్తికట్టలు”

వెడ్డకత్తి గల్లి గజము పొడుగు 1000. నాగనైల 1-కి రూ 4-8-0. దీనిని కొనువారికి ఒకటి ఉచితము. పోస్టేజీఖర్చులకై గుంటూరు ఆంగ్లతో ఒకరూపాయి ఆద్యామ్న పంపబడును. వీ. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో ట్టర్లు అండ్ లాక్ మేకర్స్ etc పెద్దాపురం. (గోదావరిజల్లా) పెద్దగ్రాఫిక ఆర్డెను: “ఇంద్రప్రస్థ” పెద్దాపురం.

ముఖ్యగవనింపు (2942)

యోగ్యతాపత్రములు

(5) మొదట నుపయోగించునట్టివా రందరికిని వారెన్ బె ట్టిలో నుండు, దుగ్గా మెడికల్ హాల్ వారి ఫాస్ఫో ట్రాస్ ట్ బొంబము ఒక వరము వంటిది. వా మొదట సంబంధమైనట్టి వ్యాధులన్నియు పూర్తిగా నయమైకరి.
ఓంగూస్ } బాబులాల్,
30-6-19 } హైదరాబాద్.

వనోపధిసరస్వరిల్లా

రక్తహీనులకు రక్తముయొక్క తరతుర్రతను పోగొట్టున అందు కేరెన్సిక గాంబిరి. ధర 1-10-0
ఇండియా సిలోకొనంబు ఎచ్చటికైనను తోచుబాధియు ఫోలియూగా వండ్లబడంను. (2973)
విలాసము సి. డి. సావంత్
నం 144 వనసవాడీ, బొంబాయి

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

(2118-688) - ఈ అపూర్వగ్రంథములో జర్మనీ గారడి, యోగ్యతా స్థలాభువము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంత్రశాస్త్రము, భూతవైద్యము, యంత్రములు, ఆమెరికావారి చీట్లపేక తమా పాలు విచిత్రవిసోదవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీనుతో సమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మాటలాడించుట భూమిపైన జముయొత్తున గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ పాత్రము తెలుగుభాషలో అతి సులభమైన తెలిని వ్రాయబడి యున్నది. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ జేయగలరని గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాము. దీనివెల రూ 4-0-0. త్వరపడుట పి. ఆర్. జనార్దనంనాయుడు, ఓంగూలు, గుంటూరుజిల్లా.

తామర, దోబీను తీట
మొదలగు వాటికి శాస్త్రాక్రమముగా నూతన పద్ధతి ననుసరించి కనిపెట్టబడినవి.

ప్రోటల్ ద్రావకము బుడ్డి 1-కి ధర 0-8-0
ప్రోటల్ ఆయింటుమెంటు బుడ్డి 1-కి ధర 0-6-0
ప్రోటల్ సబ్బు బిల్ల 1-కి ధర 0-12-0

బాగుగా సబ్బుతో దుక్కిన తరువాత ఆయింటు మెంటునుగాని లేక ద్రావకమును గాని ఉపయోగించవలెను. ఈవిధము అత్యద్భుతము.
గుడ్డలకు తగిన మృతకడదు. దీర్ఘ కాలమునుండి ఉన్నవి మాతర్పరలో మాయమైపోవును.
మదరాసు కెమికలు ఇండస్ట్రీసు (లిమిటెడ్) పోస్టుబాక్సు నెం. 1208, మదరాసు.

వైద్యరత్న పండిత, డి. గోపాలాచార్యులగారి (1045)

కలరా బొంబములు

మాకలరామందులు అనేక మ్యునిసిపాలిటీవారిచే పొగడబడియున్నవి.

ఈరాజధానిలో ఈకలరావ్యాధికై యుపయోగించబడు మందులలో నెల్ల మాకలరామందులు శ్రేష్ఠమైనవని ఖ్యాతమౌచెను! 1045-3

మామందులు కలరాకు కలరా తేదనియే సమ్యవచ్చును. మేము అనేక కేసులకు ఇచ్చిచూచి దీనిమహిమను తెలిసికొని యున్నామనట అతిశయోక్తిగా నెంచకూడదు. వసివిడ్లలు మొదలు వృద్ధులకంత అందఱును, గర్భిణి శ్రీలకు కూడ వీనినపయోగింపవచ్చును. ఇతిరచనలవలె నివి మాత్రమును బంధించుట మొదలగు దుర్గుణములకు వోటివ్వవు.

కర్పూరాద్యరిష్టము 6 బొంబుల సీసా రు 0-12-0 } కలసి ఒకసెట్టు రు 1-2-0
విమాచి సంజీవని మాత్రము 12 } 0-6-0

తంతివిలాసము. పండిట్, ముద్రాసు. ఆయుర్వేదాశ్రమము. 41, ఆచారప్పకో విధి మద్రాసు.

ఇ సా న థ లె

మలేరియా జ్వరమునకు అమోఘమైన బొంబము.

జ్వరగడ్డను కరిగించి, 15 దినములలో వ్యాధిని పూర్తిగా పోగొట్టును. మలేరియాను రానియ్యక అటంకపరచుటకై ఉదయం, సాయంకాలములందు పూటకు ఒకమాత్ర చొప్పున తీసుకొనవలెను.

అస్టా

తిమురువాయువు, మూత్రరోగము మూత్రకృచ్ఛరోగము మున్నగువాటి తగిన దివ్యోషధ మిది యొక్కటియే. సమ్యక్మైతట్టి మందుల దుకాణములున్నా, ఔషధశాలలందు దొరకును.

మెస్సర్సు గోరియో (లిమిటెడ్) పోస్టుబాక్సు నెం 159, ఫోర్టు - బొంబాయి.
Esanafele. ఇండియా, బర్మా, సిలోనుకు హాల్ ఏజంట్లు. (25)

బొగ్గుపులుసు వాయువు (Carbonic acid Gas)

అన్నివిధము లయిన ఏకేటెడ్ వాటర్లు తయారు చేయుటకు ఉపయోగించునది.

జెన్నపురి గవర్నమెంటు కెమికల్ ఎక్సామినేషన్ల వ్యాసు శుద్ధమైనదని యోగ్యతాపత్రము పొందబడినది.

సోడావాటర్ మిషనులు

శ్వారి అండు కంపెనీవారికే సబ్ కంట్రాక్టరులు లేరు గాన వలయువారు క్రింద కనపరచిన విలాసమునకు నేరుగా వ్రాసుకొన్నయెడల ఆర్డర్లు సజ్జయిచేయబడును.

శ్వారి అండ్ కంపెనీ, మేనేజింగ్ ఏజెంట్స్,

ఈస్ట్ ఇండియా డిస్ట్రిబ్యూషన్ అండ్ మార్కెట్ ఫార్మ్స్ (లిమిటెడ్) నెల్లకుప్పం.
(రక్షిత ఆర్కాదు జిల్లా)

బహుమానము

వైద్య విద్య

ఆయురారోగ్యైశ్వర్యములకు మార్గదర్శి అన్ని భాషలలో దొరుకును.

రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ,
(8198) 27, చీనాబాదకోడ్డు, మదరాసు.

సిఫ్లిన్, సెగరోగముకు (157)
పూ చీ యె న బొంబ ధ ము

ఎట్టి విధ సిఫ్లిన్, సెగరోగములచే స్వయముగా ననుభవించుచున్నను, లేక వంశ పారంపర్యముగా అనుభవించుచున్నను, 7 దినములలో పూర్తిగా కుదురు. కుదురనిచో మన రెండింటిలు వైకము వాపసియ్యబడును.

సెగరోగివారికి వి. పి. ఖర్చుతో సహా బుడ్డి 1-కి రు 2-0-0 సిఫ్లిన్ బొంబము " " రు 4-8-0

ఈ త్రితములు ఇంగ్లీషుభాషలో వ్రాయవలెను.

HAKIM ABDUL HAJEE,

P. O. Kamtaul,

Darbhanga North Behar

"తెలుగు సంక్షిప్త లేఖనము"

మీరు ఇల్లుకడలకనే తెలుగు మార్పుపాఠు శేష్యులొని భాషాశేషయవచ్చును. దినమున కొక గంట పని. "పోస్టు కృష్ణు నిమిత్త మనాచిల్ల పంపించండి!"

(13) ఇన్ ఫర్మేషన్ బ్యూరో, కాకినాడ.